



Rapport
2020:1

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere høsten 2019

Kristin Rogde, Roger André Federici, Cathrine Pedersen og Sabine Wollscheid

NIFU

Rapport
2020:1

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets
spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere høsten 2019

Kristin Rogde, Roger André Federici, Cathrine Pedersen og Sabine Wollscheid

Rapport 2020:1

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Adresse Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.

Prosjektnr. 20715

Oppdragsgiver Utdanningsdirektoratet
Adresse Postboks 9359, Grønland, 0135 Oslo

Fotomontasje: NIFU

ISBN 978-82-327-0448-4 (trykk)
ISBN 978-82-327-0447-7 (online)
ISSN 1892-2597 (online)



Copyright NIFU: CC BY 4.0

www.nifu.no

Forord

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har en treårig rammeavtale for 2017–2019 med Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre halvårlige spørreundersøkelser rettet mot skoler og skoleeiere. Undersøkelsene er kjent som Utdanningsdirektoratets spørringer.

Temaene for de enkelte undersøkelsene avtales fra gang til gang og skal dekke Utdanningsdirektoratets kunnskapsbehov til enhver tid. Resultatene fra undersøkelsene offentliggjøres i NIFUs ordinære rapportserie og foreligger nedlastbare i PDF-format på Utdanningsdirektoratets og NIFUs hjemmesider.

I spørringen gjennomført høsten 2019 inngår fire respondentgrupper som er spurt om i alt ti ulike temaer. Ni av temaene omtales i denne rapporten, mens ett av temaene (om innføring av lærernorm) inngår i et annet oppdrag som utføres av NIFU. Denne rapporten er i første rekke en tabellrapport, der det i liten grad har vært rom for å gjøre mer inngående analyser. Rapporten inneholder til sammen 83 tabeller og 59 figurer. Det er ikke skrevet noe samlet sammendrag for denne rapporten, men leseren henvises til oppsummeringene ved slutten av hvert kapittel.

Prosjektleder for Utdanningsdirektoratets spørringer til Skole-Norge er Kristin Rogde. Hun har skrevet rapporten i samarbeid med Roger Andre Federici, Cathrine Pedersen og Sabine Wollscheid. Cay Gjerustad har kvalitetssikret rapporten. Kontaktperson hos Utdanningsdirektoratet er Camilla Vibe Lindgaard.

Vi takker 508 grunnskoler, 85 videregående skoler, 16 fylkeskommuner og 90 kommuner som har tatt seg tid til å besvare undersøkelsen, i konkurranse med mange andre viktige gjøremål.

Oslo, 15.01.2020

Sveinung Skule
direktør

Cay Gjerustad
stedfortredende forskningsleder

Innhold

Innhold	5
1 Innledning.....	8
2 Beskrivelse av utvalg og gjennomføring.....	9
2.1 Overordnet om godkjente respondenter og svarprosent.....	10
2.2 Kommuneutvalget: 61,6 prosent deltakelse og små skjevheter	12
2.3 Grunnskoleutvalget: 56,4 prosent deltakelse og små skjevheter	14
2.4 Videregåendeutvalget: 65,9 prosent deltakelse og noen skjevheter	17
2.5 Gjennomføring av undersøkelsene.....	20
3 Etter- og videreutdanning for lærere.....	22
3.1 Kommunens arbeid med oppfylling av kompetansekravene	22
3.2 Prioriteringer av kommunen blant egne lærere som søker om videreutdanning	28
3.3 Grunnskoleledere og kommuner om arbeidet med kompetanseplanene.....	30
3.4 Oppsummering	33
4 Skolebidragsindikatorer for grunnskoler og videregående skoler.....	34
4.1 Skoleledere og skoleeiere om bruk av skolebidragsindikatorer	34
4.2 Opplever skoleeiere at skolebidragsindikatorerne er nyttige for styring av skolene?	36
4.3 Er skolebidragsindikatorenes nyttige for lokal kvalitetsutvikling i skolene?.....	38
4.4 Oppsummering	41
5 Skolemiljøprogrammer.....	42
5.1 Skoleledere om bruk av skolemiljøprogrammer.....	42
5.2 Kommuner og fylkeskommuner om bruk av skolemiljøprogrammer.....	46
5.3 Oppsummering	48

6	Kompetanse og samarbeid om skolemiljø	49
6.1	Kompetanse på rettigheter og lovverk tilknyttet et godt psykososialt skolemiljø	49
6.2	Samarbeidsnettverk med lokale etater og tjenester.....	56
6.3	Oppsummering	59
7	Forebygging av alvorlige skolehendelser.....	60
7.1	Nesten alle skoler har beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser	60
7.2	Halvparten av skolene har gjennomført beredskapsøvelser	64
7.3	Bruk av veiledere til beredskapsplanlegging.....	67
7.4	Oppsummering	70
8	Sosiale medier	71
8.1	Over halvparten av skolelederne kjenner til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier	71
8.2	«Følgere» til Utdanningsdirektoratet på Twitter, Facebook og Instagram	72
8.3	Flertallet av skoleledere som følger Utdanningsdirektoratet på sosiale medier opplever innholdet som nyttig.....	73
8.4	Flere skoleledere mener at temaer innen nye læreplaner og forskning egner seg på sosiale medier?.....	74
8.5	1 av 2 skoleledere i grunnskolen har delt innhold fra Utdanningsdirektoratets sosiale medier til lærere	75
8.6	Over 1 av 3 skoleledere har fått med seg tilbud om videreutdanning på sosiale medier?.....	76
8.7	Oppsummering	78
9	Fravær i grunnskolen	79
9.1	Kommuner med flere grunnskoler har som regel et felles system for fraværsregistrering.....	79
9.2	Kommuner med flere grunnskoler har ofte samme system for oppfølging av fravær.....	80
9.3	Skolenes rutiner, føringer og retningslinjer for oppfølging av fravær.....	81
9.4	Elever med lengre tids eller høyt sporadisk fravær.....	83
9.5	Samarbeid med andre ressurspersoner og yrkesgrupper ved høyt fravær.....	87
9.6	Oppsummering	89

10	Overgang barnehage-skole	90
10.1	Skoleeiers etablering av møteplasser mellom barnehage og skole.....	91
10.2	De fleste skoler har etablert møteplasser med barnehager, men type aktiviteter varierer.....	93
10.3	To av tre skoler involverer SFO som en del av møteplassen mellom skole og barnehage	98
10.4	Planer for å sikre at det er sammenheng og progresjon i læringsinnhold mellom barnehage og skole	100
10.5	Viktig kompetanse for en god og trygg oppstart på skolen	102
10.6	Besøk på skolen og SFO før skolestart	104
10.7	Endret praksis grunnet ny lovregulering	106
10.8	Oppsummering	109
11	Søknader og vedtak om utsatt og fremskutt skolestart	110
11.1	Søknader om utsatt skolestart	110
11.2	Søknader om fremskutt skolestart.....	114
11.3	Oppsummering	116
	Referanser.....	117
	Tabelloversikt.....	118
	Figuroversikt.....	123
12	Vedlegg.....	128
12.1	Vedlegg 1	128
12.2	Vedlegg 2	129

1 Innledning

NIFU har gjennomført halvårlige spørreundersøkelser blant skoleledere og skoleeiere på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet siden 2009. Høstens undersøkelse er nummer tjueen i rekken.

Undersøkelsen har fire målgrupper: skoleledere ved grunnskoler og videregående skoler og skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner. Hver undersøkelse er dokumentert gjennom en egen rapport med tittelen «Spørsmål til Skole-Norge». Undersøkelsen høsten 2019 ble gjennomført i perioden 1. oktober til 15. november.

Antall tema som inngår i undersøkelsene varierer fra gang til gang, og noen tema gjentas med jevne mellomrom. I alt ti tema inngikk i høstens undersøkelse. En oversikt over temaene, og hvilke av gruppene de har gått til, vises i tabell 1.1. Ni av temaene presenteres i hvert sitt kapittel i rapporten. Temaet *innføring av lærernorm* inngår i et annet oppdrag som utføres av NIFU.

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spørringer høsten 2019

Tema	Grunnskole	Videregående	Kommune	Fylkeskommune
Etter- og videreutdanning for lærere	X		X	
Innføring av lærernorm	X		X	
Bruk og nytte av skolebidragsindikatorer for grunnskoler og videregående	X	X	X	X
Skolemiljøprogrammer	X	X	X	X
Kompetanse og samarbeid om barnehage- og skolemiljø	X	X	X	X
Forebygging av alvorlige skolehendelser	X	X		
Sosiale medier	X	X		
Fravær i grunnskolen	X		X	
Overgang barnehage-skole	X		X	
Søknader og vedtak om utsatt og framskutt skolestart			X	

Dette er i stor grad en deskriptiv rapport, med mange tabeller og figurer. Vær oppmerksom på at i enkelte analyser er gruppene små. Vi rapporterer primært på observerte forskjeller som er statistisk signifikante.

2 Beskrivelse av utvalg og gjennomføring

For å redusere belastningen på sektoren er Utdanningsdirektoratets spørringer organisert som en utvalgsundersøkelse. Det er derfor laget tre sammenliknbare utvalg, slik at skoleledere og skoleeiere ikke kontaktes oftere enn hvert halvannet år. Unntaket er fylkeskommunene og ti større kommuner, som deltar i undersøkelsen hver gang.

Når det gjelder kommuneutvalgene ble det opprinnelig tatt utgangspunkt i 429 kommuner fordelt på tre utvalg. Ettersom det har vært flere kommunesammenslåinger de siste årene har vi justert utvalgene for dette. Antall kommuner per 1. januar 2019 var 422¹.

Grunnskoleutvalgene er laget på tilsvarende måte og justert for kommunesammenslåinger. Grunnskolene i hvert enkelt utvalg kommer fra kommunene i det samme utvalget. I alt ti større kommuner² er, i likhet med fylkeskommunene, med i alle de tre utvalgene. Grunnskolene i disse kommunene er fordelt på de tre utvalgene med omtrent en tredjedel i hvert utvalg. Merk at noen typer skoler på forhånd er tatt ut av populasjonen og dermed utvalget. Dette gjelder: Skoler for elever med spesielle behov; Skoler med læreplaner og organisering som skiller seg sterkt fra ordinære skoler, som for eksempel internasjonale skoler; Skoler med svært få elever, det vil si fem eller færre.

Det er ved tidligere anledninger forsøkt å invitere slike skoler, men tilbakemeldingene har i de fleste tilfellene vært at spørsmålene i undersøkelsen ikke er relevante.

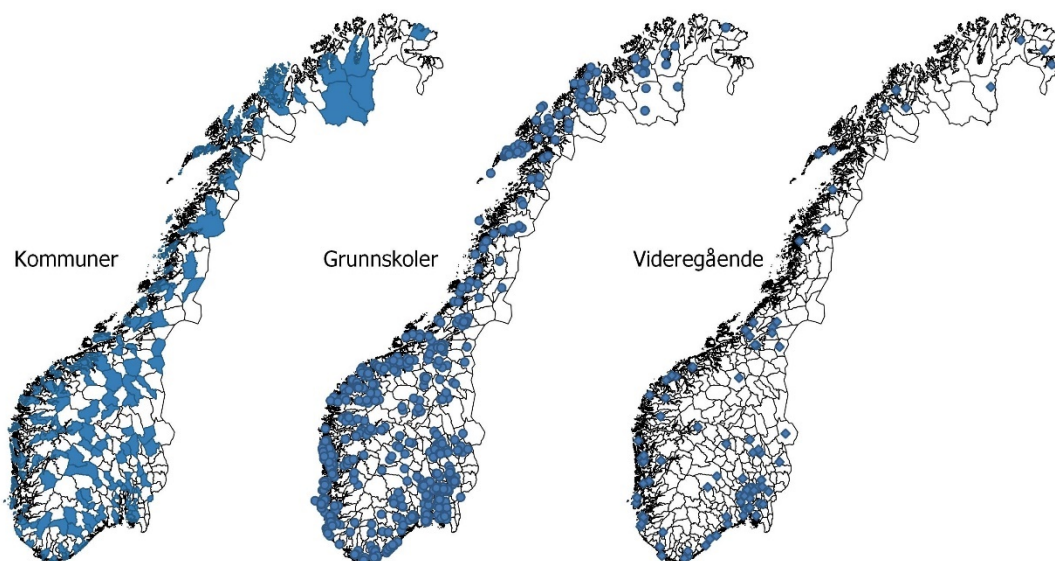
De videregående skolene er fordelt på tre utvalg med ca. én tredjedel av skolene fra hvert fylke i hvert av utvalgene.

Kommunene og de videregående skolene er i utgangspunktet ikke trukket tilfeldig, men fordelt på utvalgene innenfor fylkene etter kriterier som størrelse, geografi, kommunetype og skoletype. Der det har vært mulig å velge mellom flere

¹ Svalbard regnes som egen kommune, tilhørende Troms fylke.

² Arendal, Bergen, Bærum, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Tromsø og Trondheim.

kommuner eller videregående skoler som tilfredsstillter de samme kriteriene, er det trukket tilfeldig. I praksis har slik tilfeldig trekking bare vært aktuelt i fylker med særlig mange små kommuner eller mange videregående skoler. I de ti større kommunene som er med hver gang, er en tredjedel av grunnskolene med hver gang, og utvalget av skoler trukket tilfeldig. Figur 2.1 viser hvilke kommuner, grunnskoler og videregående skoler som ble invitert til å besvare årets undersøkelse samt illustrer den geografiske spredningen til disse.



Figur 2.1 Inviterte kommuner, grunnskoler og videregående skoler høsten 2018

Når det gjelder fylkeskommunene besvarte 16 av 18 årets undersøkelse. Av de resterende ble én ikke godkjent på grunn av for få svar. Den siste åpnet aldri undersøkelsen.

2.1 Overordnet om godkjente respondenter og svarprosent

Tabell 2.1 viser bruttoutvalg og status fordelt på respondentgruppene skoleleder grunnskole, skoleleder videregående, skoleeier kommune og skoleeier fylkeskommune. Kategorien *godkjent* henviser her til de respondentene som har gjennomgått hele undersøkelsen. *Godkjent – noen svar* henviser til respondenter som ikke har fullført, men svart på minst 30 prosent av spørsmålene i sin gruppe. *Ikke godkjent – noen svar* er dermed de respondentene som har svart på mindre enn 30 prosent. Disse tas ut av datamaterialet for å unngå at «ikke-seriøse» svar er med (eksempelvis respondenter som klikker seg gjennom de første sidene av undersøkelsene for å kikke på den) og for å unngå en kunstig høy svarprosent. Den nest siste kategorien består av dem som *ikke har svart*. Kategorien *frafalt* henviser til de respondentene som aktivt har gitt beskjed om at de ikke ønsker eller har mulighet til å svare på høstens spørring. Under gjennomføringen fikk vi også

tilbakemelding om at syv skoler i utvalget var nedlagt. Disse er ikke tatt med i utregningen av svarprosent.

Tabell 2.1 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall

Respondent	Godkjent	Godkjent, noen svar	Ikke godkjent	Ikke svart	Frafalt	Totalt
Skoleleder grunnskole	500	8	33	260	99	900
Skoleleder videregående	84	1	2	33	9	129
Skoleeier kommune	90	0	8	35	13	146
Skoleeier fylkeskommune	16	0	1	1	0	18
Total N	690	9	44	329	121	1193

For å gi et bilde av gruppen *ikke godkjent – noen svar* viser tabell 2.2 maksimalt antall svar for hver respondentgruppe, samt gjennomsnitt og median for både ekskluderte og inkluderte respondenter.

Tabell 2.2 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar

	Skoleleder grunnskole		Skoleleder videregående		Skoleeier kommune	
	Ikke godkjent	Godkjent	Ikke godkjent	Godkjent	Ikke godkjent	Godkjent
Maks ant. svar	87	87	25	25	39	39
Gjennomsnitt	1,4	60,4	0,1	18,9	1,4	34,8
Median	0	60	0	19	0	35

Tabellen viser at respondentene som ikke ble godkjent har avgitt svært få svar sammenlignet med gjennomsnittet i sin gruppe. Videre viser analyser at det ikke er noe systematikk i hvor disse avslutter undersøkelsen. Det er rimelig å anta at resultatene ikke ville blitt endret ved en eventuell inklusjon. Endelig svarprosent relatert til bruttoutvalg og populasjonen er vist i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune
Bruttoutvalg	900	129	146	18
Populasjon	2726	387	422	18
Godkjente svar	508	85	90	16
<i>Svarprosent bruttoutvalg</i>	<i>56,4</i>	<i>65,9</i>	<i>61,6</i>	<i>88,9</i>
<i>Andel av populasjon som har deltatt</i>	<i>18,6</i>	<i>22,0</i>	<i>21,3</i>	<i>88,9</i>

2.2 Kommuneutvalget: 61,6 prosent deltakelse og små skjevheter

Det var totalt 146 kommuner i høstens utvalg. I alt 90 av kommunene besvarte undersøkelsen, noe som gir en deltakelse på 61,6 prosent. Dette er en noe høyere oppslutning sammenlignet med våren 2019 (59,9 prosent). Totalt åtte kommuner åpnet undersøkelsen, men svarte på for få spørsmål til at besvarelsen kunne godkjennes. Ni ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta.

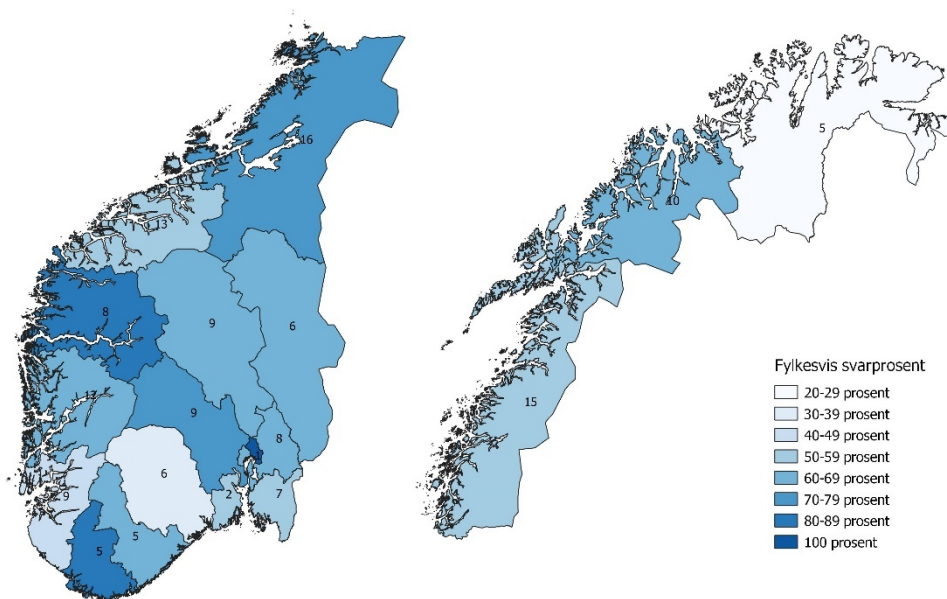
Tabell 2.4 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd – sistnevnte i synkende rekkefølge.

Tabell 2.4 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oslo	1	1	1	100,0
Sogn og Fjordane	26	8	7	87,5
Vest-Agder	15	5	4	80,0
Buskerud	21	9	7	77,8
Trøndelag	48	16	12	75,0
Hedmark	22	6	4	66,7
Hordaland	33	12	8	66,7
Oppland	26	9	6	66,7
Akershus	22	8	5	62,5
Aust-Agder	15	5	3	60,0
Troms	24	10	6	60,0
Østfold	18	7	4	57,1
Møre og Romsdal	35	13	7	53,8
Nordland	44	15	8	53,3
Vestfold	9	2	1	50,0
Rogaland	26	9	4	44,4
Telemark	18	6	2	33,3
Finnmark	19	5	1	20,0
Total N	422	146	90	61,6

* Inkludert Svalbard

Svarprosenten varierer betydelig mellom fylkene (se også figur 2.2). Når vi ser bort fra Oslo, som består av kun én kommune, er det flere fylker hvor det mangler én eller to kommuner for å ha full deltakelse. En overvekt har minst 50 prosent deltakelse.



Figur 2.2 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

Tabell 2.5 viser at svarprosenten varierer noe etter kommunestørrelse og landsdel³. Deltakelsen synker totalt sett fra de minste til de største kommunene. Når det gjelder landsdel er svarprosenten størst i Oslo og Akershus.

Tabell 2.5 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall

Landsdel	Under 3000 %	3000 til 9999 %	10.000 og mer %	Totalt %
Oslo og Akershus	-	-	66,7	66,7
Øst-Norge	61,5	62,5	60,0	61,5
Sør- og Vest-Norge	80,0	55,0	58,8	63,5
Midt- og Nord-Norge	55,6	72,7	50,0	58,7
Totalt	63,6	61,7	59,1	61,6

Tabell 2.6 viser landsdel og innbyggertall for kommunene som deltok i undersøkelsen (nettutvalget) sammenlignet med alle kommuner i Norge (populasjonen).

Fordelingen av kommunene som har besvart undersøkelsen avviker stedvis fra det vi finner i populasjonen. Tabellen viser samlet sett at mellomstore kommuner er noe underrepresentert, mens det er en viss overrepresentasjon av de største kommunene. Forskjellene er svært små. Ser man på totalen for landsdel samsvarer

³ De ulike landsdelene består av følgende fylker: *Oslo og Akershus*: Oslo og Akershus, *Øst-Norge*: Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark, *Sør- og Vest-Norge*: Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, *Midt- og Nord-Norge*: Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

det godt med populasjonen. Det er rimelig å forvente at undersøkelsen gjenspeiler variasjoner mellom kommuner på en akseptabel måte.

Tabell 2.6 Sammensetning av nettoutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 3000		3000 til 9999		10.000 og mer		Totalt	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	0,0	0,2	0,0	0,2	6,7	5,0	6,7	5,5
Øst-Norge	8,9	6,9	11,1	11,6	6,7	8,5	26,7	27,0
Sør- og Vest-Norge	13,3	12,1	12,2	15,4	11,1	8,3	36,7	35,8
Midt- og Nord-Norge	16,7	18,2	8,9	8,3	4,4	5,2	30,0	31,8
Totalt	38,9	37,4	32,2	35,5	28,9	27,0	100,0	100,0

2.3 Grunnskoleutvalget: 56,4 prosent deltakelse og små skjevheter

I alt 900 grunnskoler ble invitert til å besvare undersøkelsen. Utvalget er hentet fra en populasjon på 2726 ordinære grunnskoler. 500 av disse gjennomførte hele undersøkelsen, mens 41 besvarte deler av den. Av disse hadde kun åtte nok svar til å bli godkjent. 260 har ikke åpnet eller svart på undersøkelsen. Antall skoleledere som ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta var 99, noe som utgjør omtrent 11 prosent. Dette er en økning sammenlignet med tidligere år (mellom tre og ni prosent de siste fire spørringene). Tidsbruk var, som tidligere år, den primære årsaken som ble oppgitt for dette.

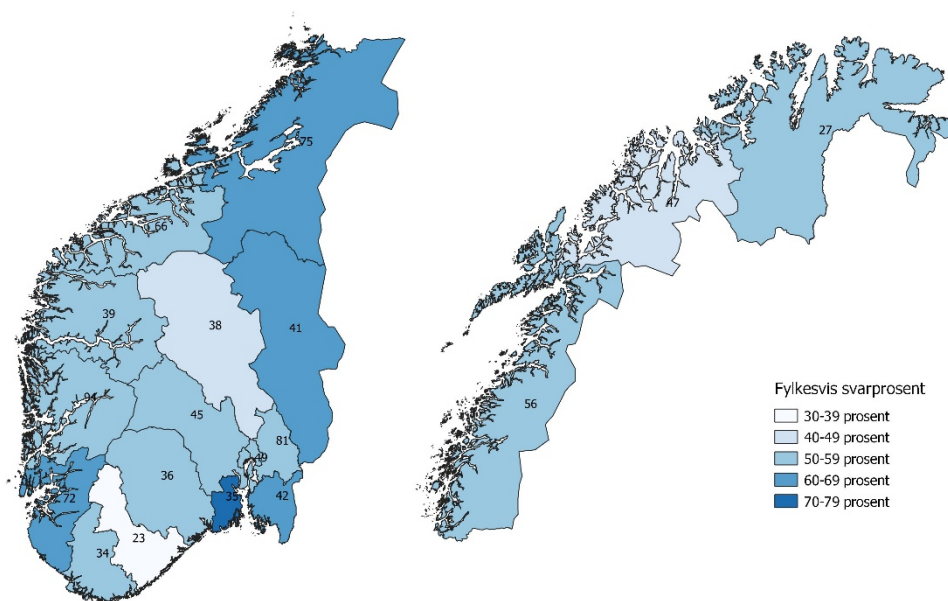
Svarprosenten for denne gruppen har vært varierende de siste årene. Høsten 2017 var den på 54 prosent, men økte til 58,4 prosent våren 2018. Høsten 2018 og våren 2019 var den på 54,2 prosent. I årets spørring er svarprosent økt med nesten to prosentpoeng (56,4) sammenlignet med de to siste undersøkelsene.

Tabell 2.7 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd. Svarprosenten varierer mellom fylkene (se også figur 2.3). Den høyeste svarprosenten finner man i Vestfold hvor 77,1 prosent av skolelederne besvarte undersøkelsen. Ellers er deltakelsen rundt 50 prosent. Den laveste oppslutningen finner man blant grunnskolene i Aust-Agder med 39,1 prosent.

Tabell 2.7 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Vestfold	111	35	27	77,1
Østfold	124	42	27	64,3
Rogaland	233	72	44	61,1
Hedmark	121	41	25	61,0
Trøndelag	251	75	45	60,0
Finnmark	71	27	16	59,3
Oslo	147	49	29	59,2
Møre og Romsdal	193	66	39	59,1
Nordland	191	56	33	58,9
Telemark	100	36	21	58,3
Sogn og Fjordane	108	39	22	56,4
Hordaland	283	94	50	53,2
Vest-Agder	102	34	18	52,9
Buskerud	137	45	23	51,1
Akershus	242	81	41	50,6
Oppland	116	38	18	47,4
Troms	127	47	21	44,7
Aust-Agder	69	23	9	39,1
Total N	2726	900	508	56,4

* Inkludert Svalbard



Figur 2.3 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

I tabell 2.8 og 2.9 vises svarprosent for grunnskolene sortert på henholdsvis landsdel og skoletype, samt landsdel og skolestørrelse.

Tabell 2.8 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype

Landsdel	Barneskole %	1 – 10-skole %	Ungdomsskole %	Totalt %
Oslo og Akershus	55,3	35,3	60,7	53,8
Øst-Norge	57,8	58,1	65,4	59,5
Sør- og Vest-Norge	54,7	58,0	55,2	55,5
Midt- og Nord-Norge	63,8	47,1	56,0	56,1
Totalt	57,3	51,5	59,5	56,4

Tabellen viser at svarprosenten totalt sett er noe varierende etter skoletype. 1-10-skolene har litt lavere deltakelse enn ungdomsskolene og barneskolene, sett under ett. Når det gjelder landsdel er svarprosenten lavest blant skolene lokalisert i Oslo og Akershus.

Tabell 2.9 viser videre at deltakelsen varierer noe etter landsdel og skolestørrelse hvor de mellomstore skolene har lavest svarprosent sammenlignet med de øvrige.

Tabell 2.9 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse

Landsdel	Under 100 %	100 – 299 %	300 og over %	Totalt %
Oslo og Akershus	40,0	57,6	53,3	53,8
Øst-Norge	61,7	57,8	60,2	59,5
Sør- og Vest-Norge	62,6	48,9	57,7	55,5
Midt- og Nord-Norge	58,2	51,7	62,2	56,1
Totalt	60,4	52,9	57,6	56,4

Tabellene 2.10 og 2.11 viser hvordan nettoutvalget, altså de grunnskolene som har deltatt i undersøkelsen, er sammensatt etter landsdel, skoleslag og skolestørrelse sammenliknet med populasjonen av grunnskoler.

Tabell 2.10. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Barneskole %		1 – 10 skole %		Ungdomsskole %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	9,3	8,7	1,2	2,1	3,3	3,4	13,8	14,3
Øst-Norge	17,5	16,2	3,5	4,1	6,7	5,6	27,8	26,0
Sør- og Vest-Norge	21,7	22,2	7,9	7,7	6,3	6,3	35,8	36,3
Midt- og Nord-Norge	11,8	10,6	7,9	9,9	2,8	2,9	22,6	23,4
Totalt	60,2	57,7	20,5	23,9	19,1	18,3	100,0	100,0

Tabell 2.11. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 100		100 – 299		300 og over		Totalt	
	%		%		%		%	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	0,4	0,6	3,7	3,6	9,6	10,0	13,8	14,3
Øst-Norge	5,7	5,3	11,6	13,1	10,4	7,5	27,8	26,0
Sør- og Vest-Norge	11,2	10,5	12,8	15,7	11,8	10,1	35,8	36,3
Midt- og Nord-Norge	9,1	10,4	9,1	8,4	4,5	4,6	22,6	23,4
Totalt	26,4	26,9	37,2	40,9	36,4	32,2	100,0	100,0

Det er noen forskjeller mellom nettoutvalget og populasjonen. Tabell 2.10 viser for eksempel at 1-10 skolene generelt er noe underrepresentert. Når det gjelder skolestørrelse er de mellomstore skolene noe underrepresentert, mens de største er overrepresentert. Variasjonen i deltakelsen er i tråd med tidligere spørringer.

Tabell 2.12 indikerer at fordelingen i nettoutvalget mellom offentlig og privat organisering samt målform korresponderer godt med fordelingen i populasjonen.

Tabell 2.12 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	92,0	92,1
Privat	8,0	7,9
<hr/>		
Bokmål	78,9	79,7
Nynorsk	20,9	20,3
Samisk	0,3	0,6

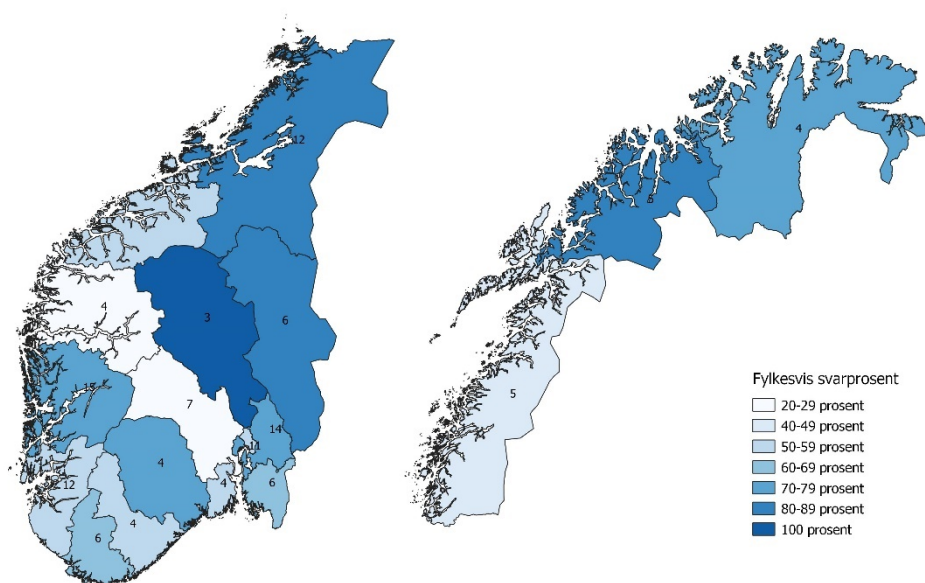
2.4 Videregåendeutvalget: 65,9 prosent deltakelse og noen skjevheter

129 videregående skoler var med i utvalget høsten 2019. Utvalget er hentet fra en populasjon bestående av 387 skoler. Totalt 85 besvarelser ble godkjent, noe som gir en svarprosent på 65,9. 33 skoler valgte å ikke svare på undersøkelsen og ni oppgav at de ikke ønsket å delta. Svarprosenten er nesten fem prosentpoeng høyere enn vårens spørring i 2019. Tabell 2.13 oppsummerer populasjonen og utvalget sortert på fylke samt hvilken svarprosent som ble oppnådd. Svarprosenten for de videregående skolene varierer betydelig mellom fylkene (se også figur 2.6). Deltakelsen er relativt høy i flere av fylkene, høyest i Oppland. I tre fylker er svarprosenten 40 prosent eller lavere.

Tabell 2.13 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oppland	11	3	3	100,0
Møre og Romsdal	27	7	6	85,7
Hedmark	17	6	5	83,3
Trøndelag	39	12	10	83,3
Troms	16	5	4	80,0
Akershus	37	14	11	78,6
Finnmark	11	4	3	75,0
Telemark	13	4	3	75,0
Hordaland	44	15	11	73,3
Vest-Agder	14	6	4	66,7
Østfold	19	6	4	66,7
Oslo	33	11	6	54,5
Aust-Agder	9	4	2	50,0
Rogaland	34	12	6	50,0
Vestfold	14	4	2	50,0
Nordland	18	5	2	40,0
Buskerud	18	7	2	28,6
Sogn og Fjordane	13	4	1	25,0
Total N	387	129	85	65,9

* Inkludert Svalbard



Figur 2.4 Svarprosent videregående skoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

Tabell 2.14 viser at det er variasjoner mellom de tre ulike typene videregående skoler hvor yrkesfag er noe underrepresentert og kombinerte skoler overrepresentert. Tabell 2.15 viser at det er noen avvik mellom utvalg og populasjon når det gjelder skolestørrelse, sett under ett.

Tabell 2.14 Sammensetning av nettoutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Studiespes. %		Kombinert %		Yrkesfaglig %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	4,7	4,7	14,1	11,9	1,2	1,6	20,0	18,1
Øst-Norge	4,7	4,4	17,6	15,2	0,0	4,1	22,4	23,8
Sør- og Vest-Norge	8,2	7,8	21,2	20,2	5,9	8,5	35,3	36,4
Midt- og Nord-Norge	1,2	2,1	18,8	17,3	2,4	2,3	22,4	21,7
Totalt	18,8	18,9	71,8	64,6	9,4	16,5	100,0	100,0

Tabell 2.15 Sammensetning av nettoutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 250 %		250 – 599 %		600 og over %		Totalt %	
	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.	Utvalg	Pop.
Oslo og Akershus	1,2	2,6	8,2	7,5	10,6	8,0	20,0	18,1
Øst-Norge	7,1	7,5	3,5	8,5	11,8	7,8	22,4	23,8
Sør- og Vest-Norge	9,4	12,1	11,8	14,5	14,1	9,8	35,3	36,4
Midt- og Nord-Norge	7,1	8,3	5,9	8,0	9,4	5,4	22,4	21,7
Totalt	24,7	30,5	29,4	38,5	45,9	31,0	100,0	100,0

Tabell 2.16 indikerer at fordelingen i nettoutvalget når det gjelder offentlig og privat organisering er noe skjev sammenlignet med populasjonen. Når det gjelder målform er korrespondansen noe ujevn hvor eksempelvis nynorsk er underrepresentert.

Tabell 2.16 Sammensetning av nettoutvalg videregående skoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	79,6	87,1
Privat	20,4	12,9
Bokmål	78,6	84,7
Nynorsk	14,7	9,4
Bokmål og nynorsk	5,4	3,5
Samisk/bokmål	1,0	2,4

2.5 Gjennomføring av undersøkelsene

Spørringene for Utdanningsdirektoratet ble gjennomført i perioden 1. oktober til 15. november 2019. Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk for alle fire målgrupper. Det ble gitt i alt syv påminnelser om undersøkelsen, en per uke og en ekstra de siste dagene. Vi ser at svarprosenten er høyere for alle respondentgrupper sammenlignet med våren 2019. Tatt i betraktning at undersøkelsen er et ledd i styrkingen og styringen av skoler og skoleeiere hadde det vært ønskelig med enda høyere deltakelse. Selv om representativiteten kan sies å være tilfredsstillende ville høyere deltakelse gjort funnene sikrere.

Spørreskjemaet er utarbeidet i et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og NIFU. Utdanningsdirektoratet laget det første utkastet. NIFU har kommet med forslag til endringer når det gjelder utformingen av spørsmålene, men har i hovedsak latt oppdragsgiver selv bestemme innholdet i spørsmålene. Spørsmålene er også pilotert og gjennomgått av en referansegruppe bestående av representanter fra målgruppene.

Respondentene fikk, i tillegg til en elektronisk lenke til selve undersøkelsen, også tilsendt en lenke til en PDF-fil som gjenga alle spørsmålene, slik at de kunne bruke denne som kladd før de fylte ut det elektroniske skjemaet. Fordi undersøkelsene er satt sammen av ulike temaer, kan det ha vært nødvendig for skolene og skoleeierne å involvere flere personer i arbeidet med å besvare undersøkelsen. Dette gjelder trolig særlig i fylker og kommuner, men kan også være aktuelt på skoler. Vi har ikke fått henvendelser om tekniske problemer i forbindelse med gjennomføringen.

For å få mer kunnskap om belastningen på respondentene, ba vi om å få oppgitt hvem som besvarte undersøkelsen. Fordelingen vises i tabell 2.17.

Tabell 2.17 Hvem svarer på vegne av skolen? Flere svar mulig

Respondenttype	Barneskole	1 – 10 skole	Ungdoms-skole	Videregående	Totalt
	%	%	%	%	%
Rektor	95,8	94,2	94,8	75,3	92,4
Assisterende rektor	2,0	1,9	2,1	16,5	4,0
Inspektør	0,3	2,9	1,0	3,5	1,3
Avdelingsleder	1,3	0,0	0,0	14,1	2,7
Annet	1,3	3,8	1,0	1,2	1,7
Total N	307	104	97	85	593

Ved både grunnskolene og de videregående skolene var rektor i de aller fleste tilfellene involvert i besvarelsen. Ved noen av skolene var inspektør og assisterende rektor også med, enten i tillegg til eller i stedet for rektor. Ved de videregående skolene spiller assisterende rektor en noe større rolle i utfyllingen av besvarelsene

enn ved grunnskolene. Det at skolene kunne krysse av for mer enn ett alternativ gjør at summen overstiger 100 prosent ved alle skoleslagene. Totalt er det 1,2 prosent av skoleledere i grunnskolen og 9,4 prosent av skolelederne i videregående som oppgir at det er flere enn en person involvert i utfyllingen. Totalt 1,7 prosent krysset av for kategorien annet. Deres svar på et åpent spørsmål viser at i denne gruppen finnes driftssjefer, enhetsledere, daglige ledere, lærere, sekretærer, SFO-leder og en styreleder.

Lignende spørsmål ble stilt til skoleeierne. I Tabell 2.18 vises hvem som svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen.

Tabell 2.18 Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen? Flere svar mulig

Respondenttype	Kommune (prosent)	Fylkeskommune (antall)
(Fylkes)rådmann, assisterende rådmann og lignende	4,5	0
Skolefaglig ansvarlig (eksempel utdanningsdirektør, skolesjef, oppvekstsjef, seksjonssjef for skole)	80	11
Seksjonsleder, avdelingsleder og lignende stillinger på mellomledernivå	2.2	5
Rådgiver, konsulent, førstesekretær, og lignende)	12.2	2
Annet	1,1	0

I kommunene og fylkeskommunene er det først og fremst skolefaglig ansvarlige som har besvart undersøkelsen. Vi ser at summen av de som har svart overstiger antallet skoleeiere N som er med, noe som betyr at flere enn en person er involvert. For 1,1 prosent av kommunene har to eller flere vært involvert i besvarelsen. Totalt to skoleeiere i fylkeskommunen oppgir at to eller flere har bidratt. For sistnevnte krysset ingen av for «annet». Når det gjelder kommunene oppgir en av dem at kommunalsjef oppvekst har besvart undersøkelsen.

3 Etter- og videreutdanning for lærere

Nasjonale myndigheter etterspør kunnskap om hvordan kommuner og skoler arbeider for å sikre målsettingene om kompetanseutvikling frem mot 2025. Utdanningsdirektoratet ønsker derfor kunnskap om hvilke planer som foreligger og hvilke prioriteringer som blir gjort i forbindelse med videreutdanningstilbudene i strategien Kompetanse for kvalitet. Skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommunen ble derfor stilt spørsmål om etter- og videreutdanning for lærere.

3.1 Kommunens arbeid med oppfylging av kompetansekravene

I 2015 ble det vedtatt nye kompetansekrav for undervisning i grunnskolen. Kravene innebærer at alle lærere i grunnskolen som underviser i norsk, tegnspråk, samisk, matematikk og engelsk skal ha minst 30 studiepoeng i faget på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Grunnskoler og kommuner ble spurt om de har en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen. Tabell 3.1 viser hva grunnskolene og kommunene svarer.

Tabell 3.1 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter landsdel

	Skoleledere grunnskolen %	Skoleeiere kommunen %	Totalt %
Ja	60	62	61
Delvis	35	36	35
Nei	5	2	4
Total N	505	89	594

I alt 61 prosent av skoleeiere og skoleledere svarte at de har en slik plan, og svarfordelingene i grunnskolen og kommunen viser samme bilde. Siden det er få forskjeller mellom grunnskolene og kommunenes svar er respondentgruppene slått sammen og fordelt på landsdeler i tabell 3.2.

Tabell 3.2 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter landsdel

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Ja	67	71	57	51
Delvis	29	27	39	40
Nei	4	2	4	9
Total N	75	165	213	141

Det er størst andel respondenter i Øst-Norge (71 prosent) og Oslo og Akershus (67 prosent) som svarer ja på at de har en plan for undervisningskompetanse. Blant skoleeiere og skoleledere i Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge er andelen lavere med henholdsvis 57 og 51 prosent.

Tabell 3.3 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter kommunestørrelse

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt %
	%	%	%	
Ja	48	52	67	61
Delvis	39	43	31	35
Nei	14	6	2	5
Total N	88	143	363	594

I tabell 3.3 viser vi fordelingen etter kommunestørrelse (innbyggertall). Svarfordelingen i tabell 3.3 viser at store kommuner oftere rapporterer om at de har en plan for undervisningskompetansen som skal innfris enn mellomstore og små kommuner. Det er 14 prosent i små kommuner som rapporterer at de ikke har en plan.

Er kompetansekravene i norsk, matematikk og engelsk oppfylt?

Skoleledere og skoleeiere oppga i hvilken grad kommunen eller skolen per i dag har oppfylt kompetansekravene i fagene norsk, matematikk og engelsk, se tabell 3.4.

Tabell 3.4 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk». Skoleledere og skoleeiere

		Skoleleder grunnskole	Skoleeier kommune	Totalt
		%	%	
Norsk	I stor grad	74	60	72
	I noen grad	24	40	27
	I liten grad	1	0	1
	I ingen grad	1	0	0
Matematikk	I stor grad	64	53	62
	I noen grad	34	47	36
	I liten grad	2	0	2
	I ingen grad	0	0	0
Engelsk	I stor grad	38	35	38
	I noen grad	50	56	51
	I liten grad	11	9	11
	I ingen grad	1	0	0
Total N		503	89	592

Flertallet svarer at kommunen/skolen har oppfylt kompetansekravene i norsk (99 prosent), matematikk (98 prosent) og engelsk (89 prosent) i enten noen eller stor grad. Det er få skoleledere og skoleeiere som svarer at kommunen/skolen i dag kun har oppfylt kompetansekravene i de tre fagene i liten grad.

Tabell 3.5 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk». Etter kommunestørrelse

		Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer
		%	%	%
Norsk	I stor grad	63	71	75
	I noen grad	36	28	24
	I liten grad	1	1	1
	I ingen grad	0	0	0
Matematikk	I stor grad	55	62	65
	I noen grad	2	1	2
	I ingen grad	43	36	34
	I liten grad	-	-	-
Engelsk	I stor grad	36	44	35
	I noen grad	53	45	54
	I ingen grad	1	1	0
	I liten grad	10	10	11
Total N		87	143	362

Tabell 3.5 viser svar på spørsmålet om oppfylt kompetansekrav fordelt etter kommunestørrelse. Store og mellomstore kommuner har en høyest andel som rapporterer at de i stor grad har oppfylt kompetansekravene i norsk og matematikk. Mellomstore kommuner har høyest andel som har oppfylt kompetansekravene i engelsk.

Tabell 3.6 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk» Etter landsdel

		Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
		%	%	%	%
Norsk	I stor grad	74	78	69	69
	I noen grad	23	21	30	30
	I liten grad	3	1	0	1
	I ingen grad	0	0	0	1
Matematikk	I stor grad	61	65	62	61
	I noen grad	36	34	36	38
	I liten grad	3	1	2	1
	I ingen grad	0	0	0	0
Engelsk	I stor grad	32	45	38	30
	I noen grad	53	43	55	55
	I liten grad	15	11	7	14
	I ingen grad	0	1	0	1
Total N		74	165	213	140

Tabell 3.6 viser fordelingen etter landsdel. Oslo og Akershus og Øst-Norge har en litt høyere andel som rapporterer at de i stor grad har oppfylt kompetansekravene i norsk enn de øvrige landsdelene. Det er ikke store regionale forskjeller mellom skolelederne og skoleeierne svar på spørsmålet om oppfylte kompetansekrav. Øst-Norge skiller seg positivt ut der 45 prosent svarer at de i stor grad har oppfylt kravene i engelsk.

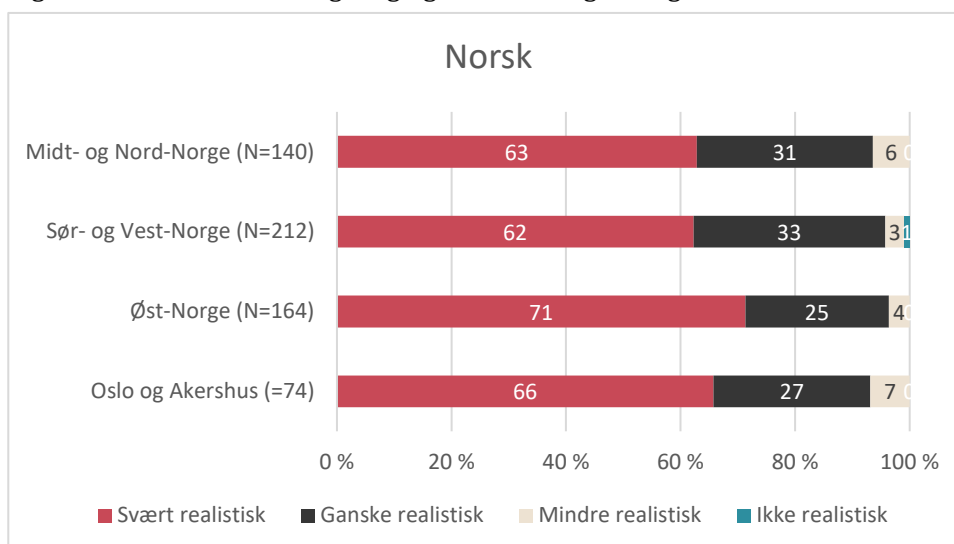
Tabell 3.7 viser kommunens og skolens vurderinger om å komme i mål med oppfylt kompetansekrav i norsk, matematikk og engelsk innen 2025. Svarene er fordelt etter kommunestørrelse.

Tabell 3.7 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen at dere kommer i mål til 2025 i følgende fag?» Etter kommunestørrelse

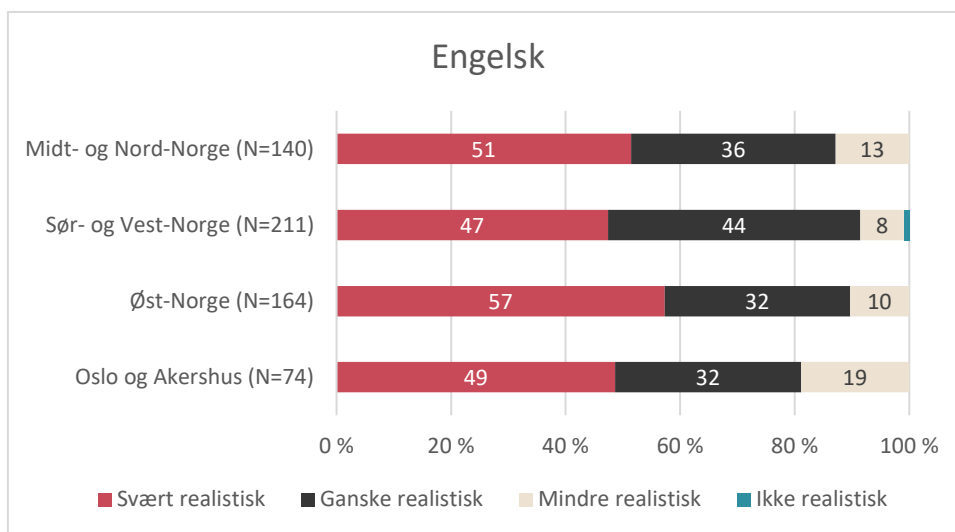
		Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
		%	%	%	%
Norsk	Svært realistisk	56	63	68	65
	Ganske realistisk	34	30	28	30
	Mindre realistisk	9	6	3	5
	Ikke realistisk	0	1	0	0
Matematikk	Svært realistisk	63	62	61	62
	Ganske realistisk	26	32	34	32
	Mindre realistisk	9	4	5	5
	Ikke realistisk	1	1	0	1
Engelsk	Svært realistisk	53	55	49	51
	Ganske realistisk	32	35	39	37
	Mindre realistisk	15	8	11	11
	Ikke realistisk	0	1	0	0
Total N		87	141	361	589

Samlet svarer 65 prosent at det er svært realistisk å komme i mål i norskfaget, og 62 prosent oppgir at det er svært realistisk å komme i mål i matematikkfaget. For engelsk svarer halvparten (51 prosent) av respondentene at det er svært realistisk at de kommer i mål. På tvers av kommuneinndelinger viser bildet at flertallet mener at det er svært eller ganske realistisk å komme i mål i alle fagene.

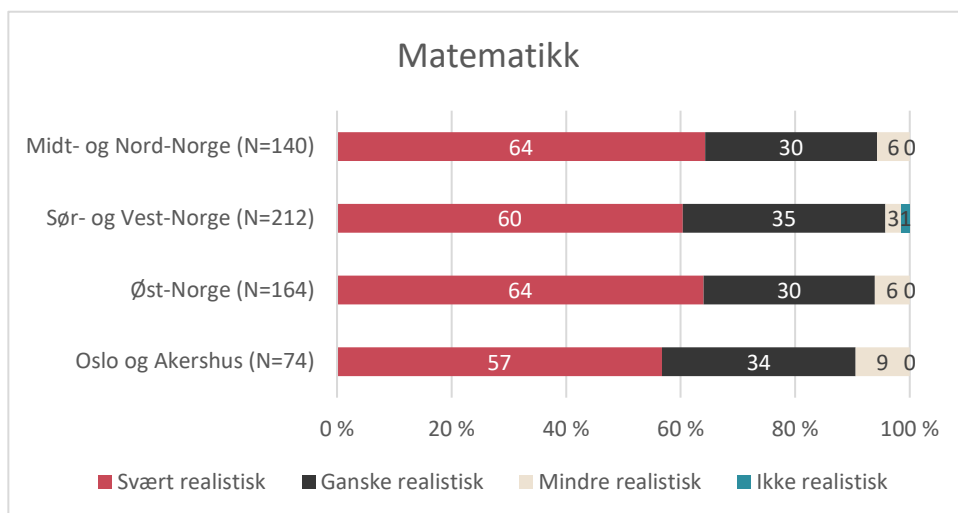
Tilsvarende analyse ble også gjort for landsdeler, se figur 3.1 for norsk faget, figur 3.2 for matematikkfaget og figur 3.3 for engelskfaget.



Figur 3.1 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i norsk?» Etter landsdel



Figur 3.2 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i matematikk?» Etter landsdel



Figur 3.3 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i engelsk?» Etter landsdel.

Det er ingen store regionale forskjeller for hvor realistisk grunnskoleledere og kommuner vurderer å komme i mål for norskfaget. Øst-Norge har høyest andel (71 prosent) som svarer svært realistisk.

Oslo og Akershus har lavest andel som svarer at det er svært realistisk å komme i mål til 2025 i matematikk, men forskjellen er ikke statistisk signifikant fra de andre landsdelene.

I engelsk er det Øst-Norge som har størst andel grunnskoler og kommuner som mener det er svært realistisk å komme i mål, men her er det ingen statistisk signifikant forskjell mellom landsdelene. Oslo og Akershus har høyest andel som svarer at det er mindre realistisk å komme i mål, med 19 prosent, statistisk signifikant fra Sør- og Vest-Norge der kun 8 prosent mener det er mindre realistisk å komme i mål.

De foregående analysene viser alle skoleledernes og skoleeierens svar uavhengig om skolen/kommunen har en plan for å innfri kravet om undervisningskompetanse eller ikke (se tabell 3.1). For en oversikt over hvor realistisk kommunen/skolen vurderer å komme i mål til 2025 i norsk, matematikk og engelsk fordelt etter om de har en plan eller ikke, se vedlegg 1, tabell 3.11.

3.2 Prioriteringer av kommunen blant egne lærere som søker om videreutdanning

Mange lærere har allerede tatt videreutdanning gjennom strategien Kompetanse for kvalitet. For å vurdere tilpasninger eller videreutvikling av strategien er det derfor interessant å vite noe mer konkret om hvordan kommunen/skolen prioriterer blant egne lærere som søker om videreutdanning.

Tabell 3.8 viser hvordan ulike grupper lærere prioriteres i kompetanseplanene i kommunen/ skolen. Grunnskolens og kommunes svar er fordelt etter landsdel i tabellen, i tillegg til å vise den totale fordelingen.

Tabell 3.8 «Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i» Etter landsdel

		Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
		%	%	%	%	%
Lærere som underviser i engelsk	Høyt prioritert	80	88	87	82	85
	Ingen spesiell prioritet	14	12	13	15	13
	Lavt prioritert	4	1	0	2	1
	Ikke prioritert	3	0	0	1	1
Total N		74	162	209	138	583
Lærere som underviser i norsk	Høyt prioritert	80	78	76	70	76
	Ingen spesiell prioritet	16	19	21	28	21
	Lavt prioritert	3	2	2	1	2
	Ikke prioritert	1	1	0	1	1
Total N		75	162	208	134	579
Lærere som underviser i matematikk	Høyt prioritert	90	87	81	72	82
	Ingen spesiell prioritet	8	12	17	24	16
	Lavt prioritert	0	1	1	2	1
	Ikke prioritert	1	0	0	1	1
Total N		73	163	209	134	579
Unge/ Relativt nyutdannede	Høyt prioritert	36	22	26	19	25
	Ingen spesiell prioritet	55	71	64	71	66
	Lavt prioritert	7	4	8	7	7
	Ikke prioritert	1	4	2	2	2
Total N		67	153	194	124	538
Eldre lærere	Høyt prioritert	12	16	18	15	16
	Ingen spesiell prioritet	62	70	69	67	68
	Lavt prioritert	20	10	10	14	12
	Ikke prioritert	6	3	4	5	4
Total N		66	153	194	129	542
Midlertidig ansatte lærere/ vikarer	Høyt prioritert	3	4	4	1	3
	Ingen spesiell prioritet	26	15	23	22	21
	Lavt prioritert	17	23	23	23	22
	Ikke prioritert	55	58	50	55	54
Total N		66	149	191	124	530

Lærere som underviser i engelsk prioriteres høyt av 85 prosent av grunnskolene og kommunene. Øst-Norge (88 prosent) og Sør- og Vest-Norge (87 prosent) har størst andel som prioriterer engelsk høyt, men det er ingen statistisk signifikante forskjeller mellom landsdelene.

Det er heller ingen signifikante forskjeller mellom landsdelene i prioriteringen av lærere som underviser i norsk. Totalt er det 76 prosent av respondentene som svarer at disse har høy prioritet.

Når det gjelder prioritering av lærere som underviser i matematikk, er det en statistisk signifikant høyere andel i Oslo og Akershus (90 prosent) og Øst-Norge (87 prosent) som svarer at dette er høyt prioritert enn i Midt- og Nord-Norge (72 prosent).

Unge og relativt nyutdannede lærere prioriteres høyt ifølge 25 prosent av alle grunnskolene og kommunene, men flertallet på 66 prosent angir at disse ikke har noen spesiell prioritet. Det samme gjelder for eldre lærere, der 68 prosent svarer at de ikke har noen spesiell prioritet. Mellom landsdelene er det ingen spesielle forskjeller i prioriteringen av unge nyutdannede eller eldre lærere. Vikarer er heller ikke spesielt prioritert i noen av landsdelene. Over halvparten av grunnskolene og kommunene svarer at de ikke er prioritert.

For kommunestørrelser viser våre analyser ikke noen store forskjeller i prosentandel, med unntak av spørsmål om prioritering av matematikklærere. 86 prosent av informantene fra store kommuner oppgir at de har prioritert lærere som underviser i matematikk, mens dette gjelder for 77 prosent av informantene fra små kommuner.

Dersom man ønsker å se hvordan ulike grupper prioriteres hos kommuner/skoler som har en plan for å innfri kravet om undervisningskompetanse eller ikke (spørsmål stilt i tabell 3.1), vises en oversikt over dette i vedlegg 2, tabell 3.12.

3.3 Grunnskoleledere og kommuner om arbeidet med kompetanseplanene

Arbeid med kompetanseutvikling forutsetter et systematisk arbeid og lokale drøftinger i henhold til hovedavtalen. Skoleledere i grunnskolen og kommunene ble bedt om å svare på i hvilken grad tillitsvalgte og alle lærere involveres i arbeidet med kompetanseplanene.

Flere skoleledere og kommuner mener tillitsvalgte involveres i arbeidet med kompetanseplanene i stor grad

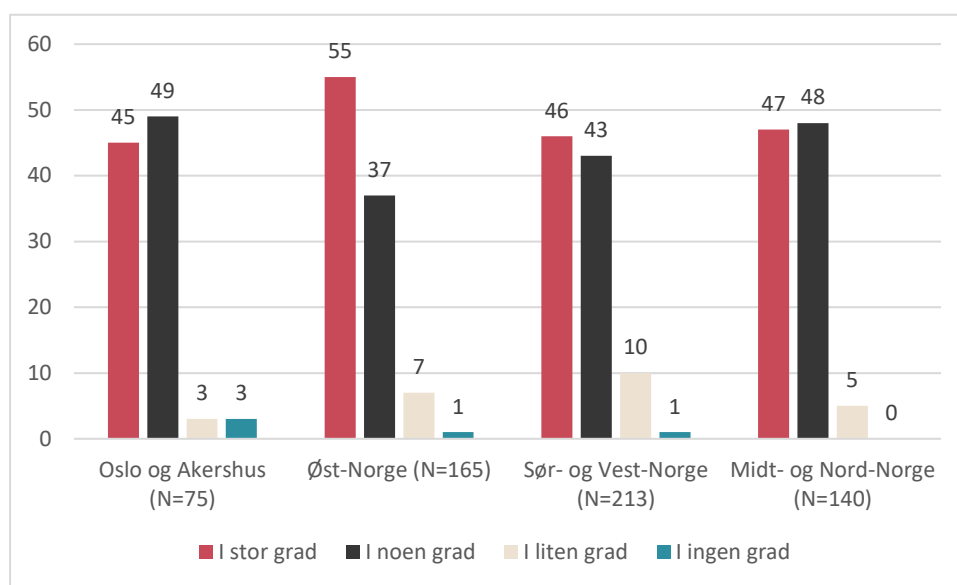
Tabell 3.9 viser hva skoleledere og kommuner svarte på spørsmål om tillitsvalgte involveres i arbeidet med kompetanseplanene.

Tabell 3.9 «I hvilken grad involveres tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune

	Skoleleder grunnskole %	Skoleeier kommune %	Total %
I stor grad	47	60	49
I noen grad	44	40	43
I liten grad	8	0	7
I ingen grad	1	0	1
Total N	504	89	593

I kommunene svarer 60 prosent at de i stor grad involverer tillitsvalgte i arbeidet, som er signifikant færre enn antall skoleledere i grunnskolen som svarer det samme. Sammenlagt svarer halvparten av skolelederne og kommunen at de involverer tillitsvalgte i stor grad.

Figur 3.4 viser andelen respondenter som oppgir i hvilken grad tillitsvalgte blir involvert i arbeidet med kompetanseplanene etter landsdeler. Skoleledere og skoleeiere er slått sammen i figuren.



Figur 3.4 «I hvilken grad involveres tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene?» Etter landsdel

Øst-Norge har størst andel (55 prosent) som oppgir at de i stor grad involverer tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene. Det er ingen statistisk signifikante forskjeller mellom landsdelene.

Analysen viser ingen forskjeller mellom kommunestørrelser på dette spørsmålet.

Involveres alle lærere i arbeidet med planene?

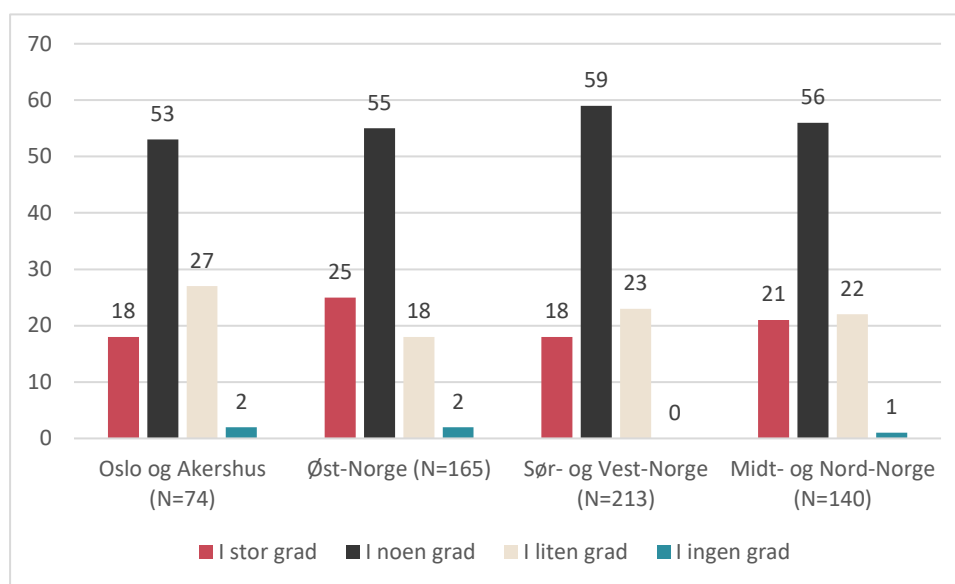
I tillegg ble skoleledere og kommuner spurt om de involverer alle lærere i arbeidet med planene, se tabell 3.10.

Tabell 3.10 «I hvilken grad involveres alle lærere i arbeidet med planene?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune

	Skoleleder grunnskole %	Skoleeier kommune %	Total %
I stor grad	21	18	20
I noen grad	57	53	56
I liten grad	21	29	22
I ingen grad	1	0	1
Total N	503	89	592

Det er ingen store forskjeller her mellom svar fra grunnskoler og kommuner. Totalt er det 20 prosent som mener at alle lærere involveres i stor grad, mens flertallet, 56 prosent, svarer i noen grad.

I figur 3.5 vises svarene fordelt på landsdeler.



Figur 3.5 «I hvilken grad involveres alle lærere i arbeidet med planene» Etter landsdel

For respondenter fra Øst-Norge ligger andelen som oppgir at de i stor grad involverer alle lærere i arbeidet med kompetanseplanene høyest med 25 prosent, etterfulgt av respondenter fra Midt- og Nord-Norge (21 prosent). Det er ingen statistisk signifikante forskjeller mellom hva de ulike landsdelene svarer, og andre analyser viser at det heller ikke er forskjeller mellom ulike kommunestørrelser på dette spørsmålet.

3.4 Oppsummering

Nasjonale myndigheter etterspør kunnskap om hvordan kommuner og skoler arbeider for å sikre målsettingene om kompetanseutvikling frem mot 2025. Utdanningsdirektoratet ønsker å vite hvilke planer som foreligger, og hvilke prioriteringer som blir gjort i forbindelse med videreutdanningstilbudene i strategien Kompetanse for kvalitet. Spørsmål ble rettet til grunnskoler og kommuner. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- 61 prosent av grunnskoleledere og skoleeiere i kommunen oppgir at de har en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 2025. Blant landsdelene er det Øst-Norge som har høyest andelen som svarer ja til at de har en plan (71 prosent).
- Store kommuner rapporterer oftere om at de har en plan for undervisningskompetansen som skal innfris enn mellomstore og små kommuner.
- I små kommuner er det 14 prosent som rapporterer at de ikke har en plan for hvordan undervisningskompetansen skal innfris.
- En høyere andel respondenter fra store og middelsstore kommuner oppgir at skolen per i dag har oppfylt kompetansekravene i stor grad i norsk og matematikk enn små kommuner.
- Samlet svarer 72 prosent at de i stor grad har oppfylt kompetansekravene i norsk.
- I alt er det 63 prosent som svarer at de i stor grad har oppfylt kompetansekravene i matematikk, mens 38 prosent har oppfylt det i stor grad i engelsk.
- Oslo og Akershus og Øst-Norge har en litt høyere rapportering om at de i stor grad har oppfylt kompetansekravene i norsk sammenlignet med de øvrige landsdelene.
- Samlet sett svarer 65 prosent at det er svært realistisk å komme i mål med kompetansekrav i norskfaget, og 62 prosent oppgir at det er svært realistisk å komme i mål i matematikkfaget. For engelsk er det 51 prosent totalt som mener det er svært realistisk å komme i mål.
- For prioriteringer av ulike grupper lærere i kompetanseplaner kommer det frem at lærere som underviser i engelsk prioriteres høyt av 85 prosent av grunnskolene og kommunene.
- Lærere som underviser i matematikk er høyt prioritert av en større andel skoleledere og kommuner i Oslo og Akershus (90 prosent) og Øst-Norge (87 prosent) enn i Midt- og Nord-Norge (72 prosent).
- Unge og relativt nyutdannede lærere prioriteres høyt ifølge 25 prosent av alle grunnskolene og kommunene.
- I kommunene svarer 60 prosent at de i stor grad involverer tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene, mens 47 prosent av skolelederne i grunnskolene svarer det samme.
- Totalt er det 20 prosent som mener at alle lærere involveres i stor grad med kompetanseplanene, mens flertallet, 56 prosent, svarer i noen grad.

4 Skolebidragsindikatorer for grunnskoler og videregående skoler

Skolebidragsindikatorer skal bidra til å nyansere de eksisterende elevresultatene og bør være et utgangspunkt for kvalitetsutvikling for skoler og skoleeiere. Utdanningsdirektoratet ønsker innsikt i om publiseringen av indikatorene er et nyttig bidrag i lokal kvalitetsutvikling. Informasjon om dette er sentralt når utdanningsdirektoratet skal evaluere ordningen med skolebidragsindikatorer for grunnskolen og videregående skole.

4.1 Skoleledere og skoleeiere om bruk av skolebidragsindikatorer

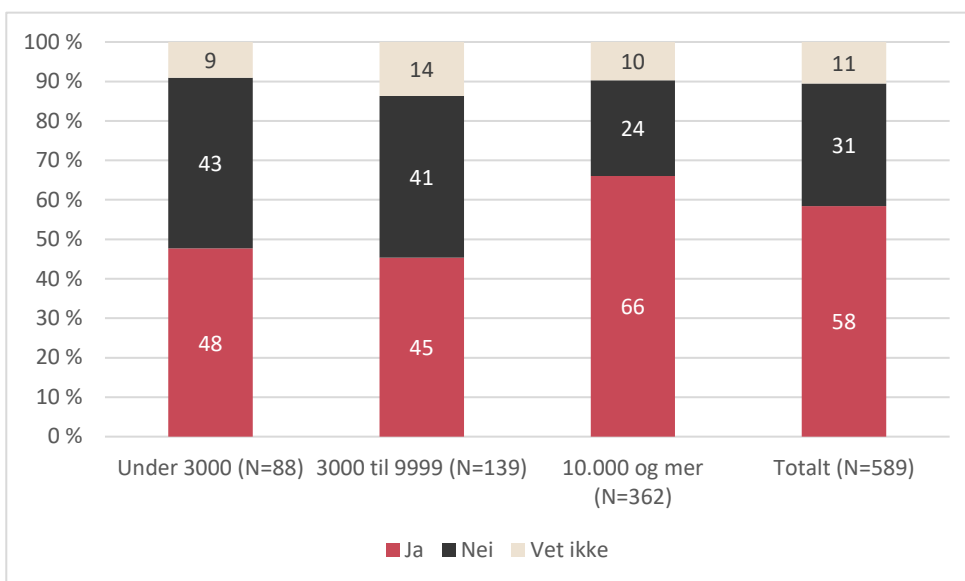
Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, og skoleeiere i kommune og fylkeskommune, ble først spurt om skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i sin dialog med skoleledere, se tabell 4.1.

Tabell 4.1. «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorer i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere og skoleeiere

	Grunnskoler	Videregående skoler	Kommune	Fylkeskommuner	Totalt
	%	%	%	%	%
Ja	55	82	79	94	62
Nei	33	12	19	6	28
Vet ikke	12	6	2	0	10
N	499	85	90	16	690

Det er totalt 62 prosent som svarer ja på at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i sin dialog med skoleledere. Lavest andel som svarer ja er skoleledere i grunnskolen, med 55 prosent. I grunnskolen er det også 33 prosent som svarer nei, noe som er en høyere andel enn hva videregående skoler, kommuner og fylkeskommuner svarer.

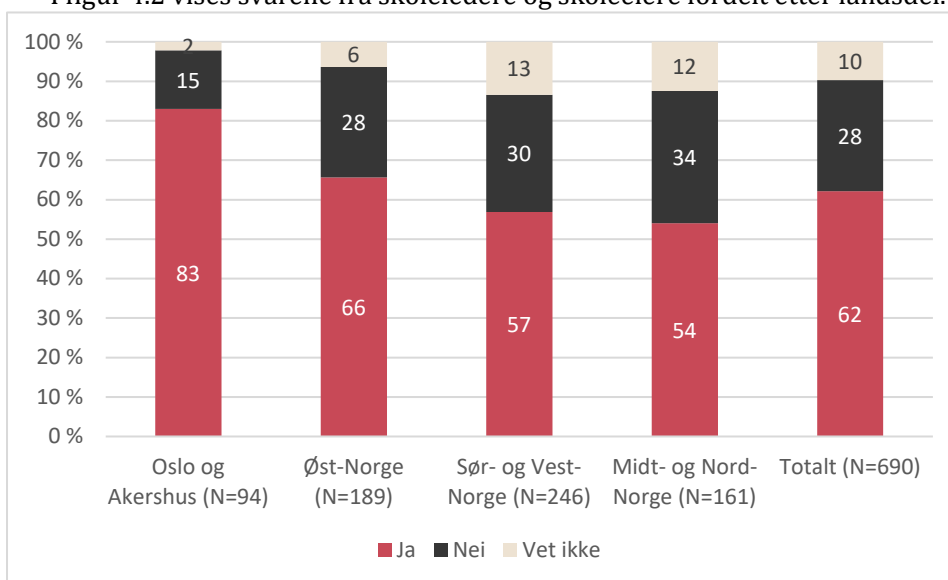
Figur 4.1 viser svar fra grunnskoleledere og kommuner etter kommunestørrelse.



Figur 4.1 Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune, etter kommunestørrelse

Andelen som svarer ja på at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere er signifikant lavere i små og mellomstore kommuner sammenlignet med store kommuner. En liten andel i alle kommuneinndelingene svarer at de ikke vet.

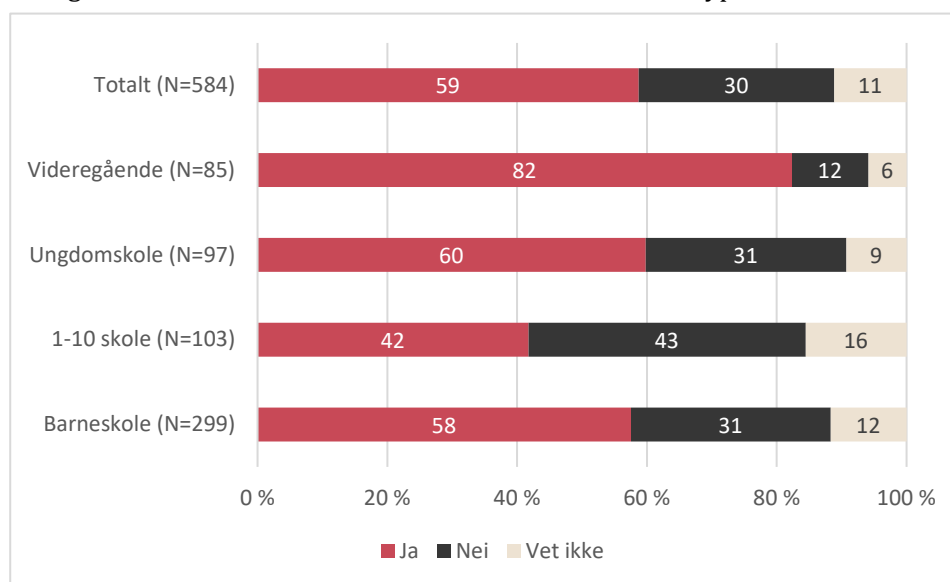
I figur 4.2 vises svarene fra skoleledere og skoleeiere fordelt etter landsdel.



Figur 4.2 «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, skoleeiere i kommune og fylkeskommune, etter landsdel

I Oslo og Akershus er det signifikant flere skoleledere og skoleeiere som svarer ja enn de øvrige landsdelene. Midt- og Nord-Norge er den landsdelen der færrest skoleledere og skoleeiere svarer ja til at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorerne i dialog med skoleleder.

I figur 4.3 viser vi skoleledernes svar fordelt etter skoletype.



Figur 4.3 «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, etter skoletype

Videregående skoler svarer oftest ja på at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorerne i dialog med skoleleder (82 prosent). Det er færre som svarer ja i 1-10 skoler (42 prosent), barneskoler (58 prosent) og ungdomsskoler (60 prosent).

4.2 Opplever skoleeiere at skolebidragsindikatorerne er nyttige for styring av skolene?

Skoleeiere ble spurt om i hvilken grad de opplever at skolebidragsindikatorer er nyttige for styring av skolene, se tabell 4.2. Merk at antall respondenter i fylkeskommunen er lav.

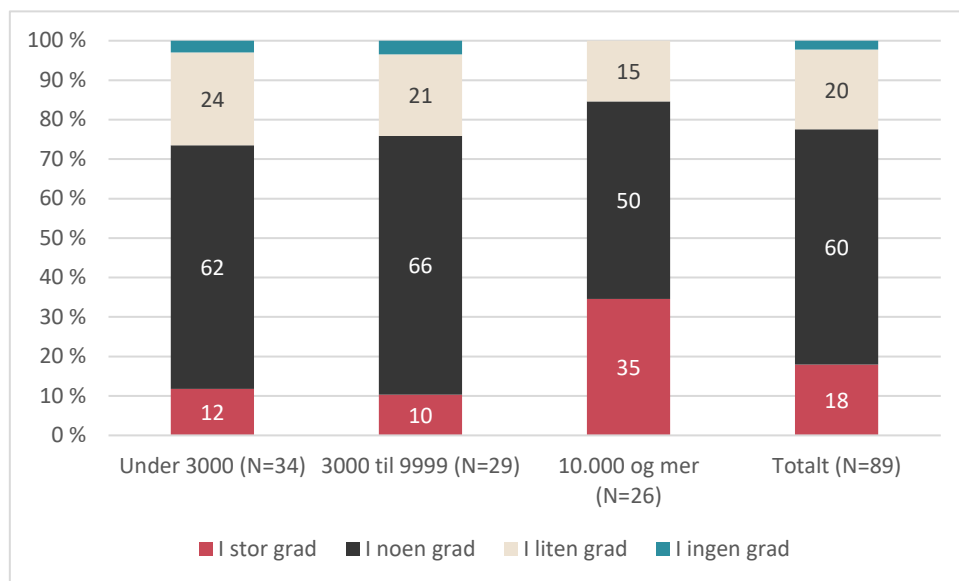
Tabell 4.2 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorer er nyttige for styring av skolene?»

	Skoleeier kommune %	Skoleeier fylkeskommune %	Totalt %
I ingen grad	2	0	2
I liten grad	20	12	19
I noen grad	60	69	61
I stor grad	18	19	18
Total N	89	16	105

Totalt 78 prosent av skoleeierne i kommuner og 88 prosent i fylkeskommunene svarer at de opplever skolebidragsindikatorene som nyttige i noen grad eller i stor grad.

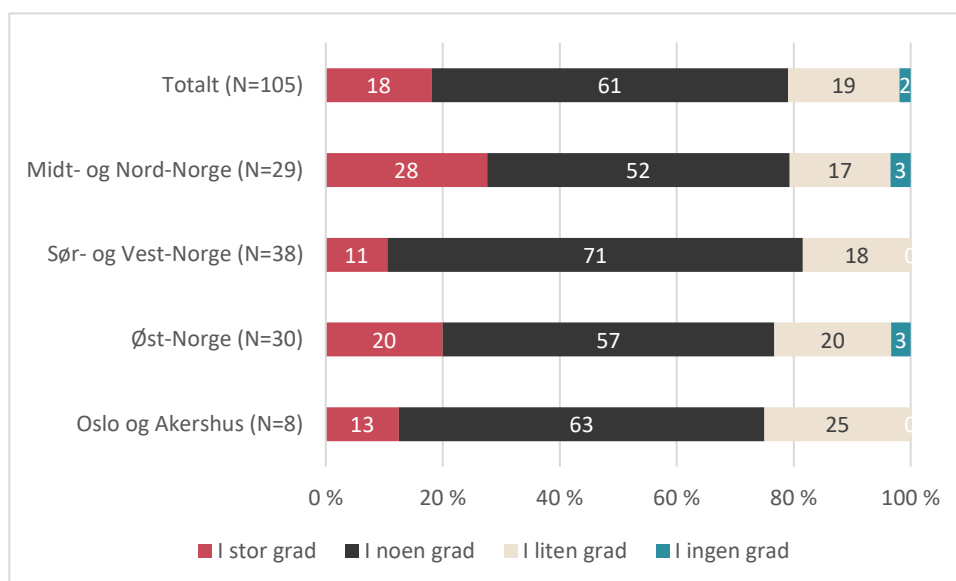
Skoleeiere i fylkeskommunene som svarte i ingen grad eller i liten grad på spørsmålet ble bedt om å utdype kort hvorfor de svarte som de gjorde (kommunene ble ikke spurt om dette). Her kom det blant annet frem at noen synes de er for unyanserte til å brukes som et verktøy i dialogen med skolene; at de gir liten direkte konsekvens inn i skolene; for mange usikkerhetsfaktorer og faktagrunnlag som ligger til grunn; indikatorene er publisert feil der årstall og resultater er blandet. Det ble også nevnt av flere at skolebidragsindikatorene har liten relevans for små kommuner.

I figur 4.4 fremstiller vi kommunenes svar fordelt etter kommunestørrelse. Merk at inndelingen gjør at det blir få respondenter i hver kommuneinndeling. Store kommuner har størst andel (85 prosent) som svarer at skolebidragsindikatorene i noen eller i stor grad er nyttige for styring av skolene. Små kommuner har størst andel som svarer at indikatorene kun er nyttige for styring i liten grad eller i ingen grad (27 prosent).



Figur 4.4 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorene er nyttige for styring av skolene?» Skoleeiere i kommunen, etter kommunestørrelse

I figur 4.5 er skoleeieres svar samlet og fordelt over landsdeler. Merk at antall respondenter i hver landsdel er liten, spesielt for Oslo og Akershus. Midt- og Nord Norge har flest som svarer at de mener indikatorene er nyttige i stor grad. Det er likevel ikke store forskjeller mellom landsdelene hvordan de opplever skolebidragsindikatorene som nyttige for styring av skolene.



Figur 4.5 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorerne er nyttige for styring av skolene?» Skoleeiere kommune og fylkeskommune, etter landsdel

4.3 Er skolebidragsindikatorernes nyttige for lokal kvalitetsutvikling i skolene?

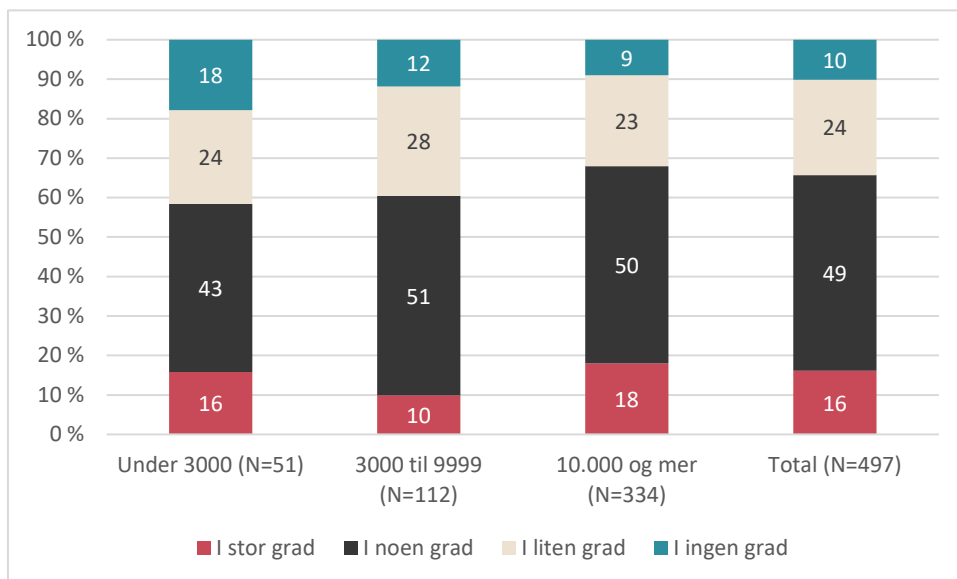
Skoleledere i grunnskolen og videregående ble spurt om i hvilken grad de opplever at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling, se tabell 4.3.

Tabell 4.3 «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole og videregående skole

	Grunnskoler	Videregående skoler	Totalt
	%	%	%
I ingen grad	10	2	9
I liten grad	24	21	24
I noen grad	50	58	51
I stor grad	16	18	16
Total N	497	84	581

Totalt svarer 67 prosent av skolelederne at de synes skolebidragsindikatorerne er nyttige i noen eller stor grad for lokal kvalitetsutvikling. Mens 34 prosent av skolelederne i grunnskolen i liten eller i ingen grad opplever nytte, gjelder dette for 23 prosent i videregående skoler. Videregående skoler er litt mer positive til nytteverdien for lokal kvalitetsutvikling enn det grunnskolene er.

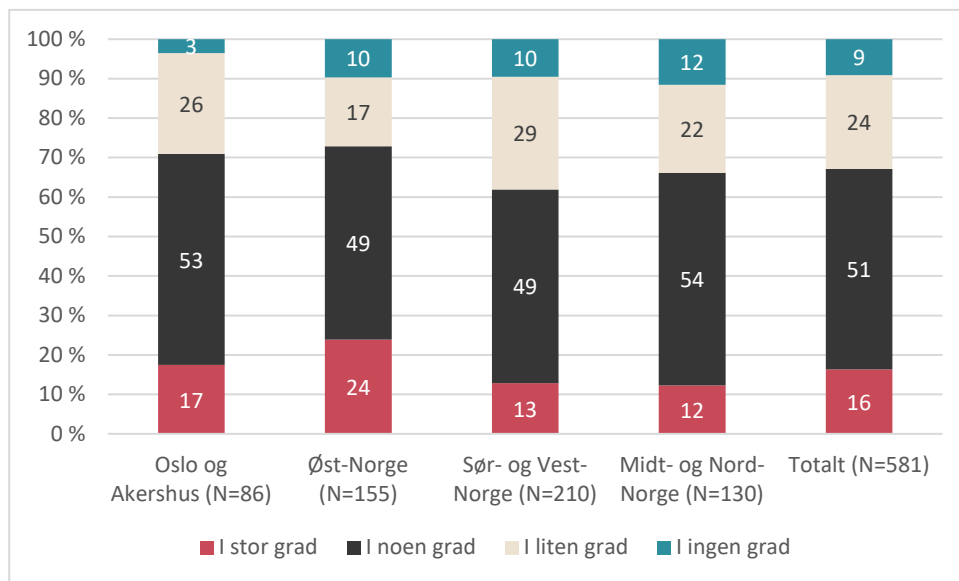
I figur 4.6 fremstilles grunnskolenes svar fordelt på kommunestørrelse.



Figur 4.6. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole, etter kommunestørrelse

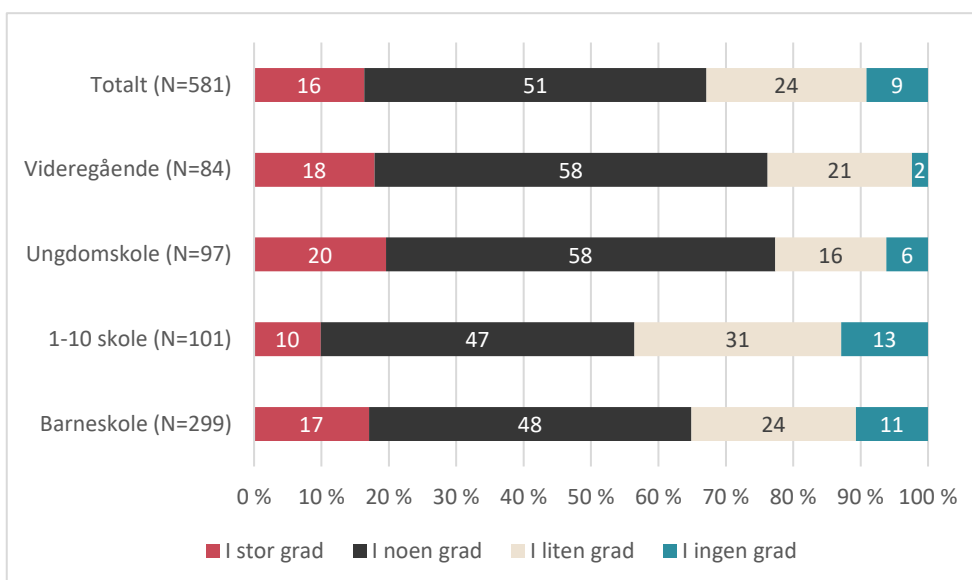
Totalt svarer omtrent halvparten av skolelederne at de opplever skolebidragsindikatorne som nyttige for lokal kvalitetsutvikling i noen grad, mens 16 prosent opplever dem som nyttige i stor grad. Både små, mellomstore og store kommuner svarer generelt positivt på dette spørsmålet. Samtidig er det store kommuner som med 68 prosent oppslutning har høyest andel skoleledere som opplever nytte i noen eller stor grad. Det er i små kommuner at høyest andel (42 prosent) opplever skolebidragsindikatorne som nyttige i kun liten eller ingen grad.

I figur 4.7 er skoleledernes svar fordelt etter landsdeler. Her kommer det frem at Sør- og Vest-Norge har signifikant færre skoleledere som svarer at de opplever skolebidragsindikatorne som nyttige i stor grad sammenlignet med Øst-Norge. Utover dette er det ikke store forskjeller mellom hva de ulike landsdelene svarer. Øst-Norge har flest som er positive til nytteverdien for lokal kvalitetsutvikling, mens Midt- og Nord-Norge har størst andel som svarer at de i ingen grad opplever de som nyttige.



Figur 4.7. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorene er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole, etter landsdel

I figur 4.8 fremstilles skoleledernes svar fordelt på skoletypene barneskole, 1-10 skole, ungdomsskole og videregående skole.



Figur 4.8. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorene er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere, etter skoletype

Det er noen forskjeller på hvor nyttig skolebidragsindikatorene er vurdert mellom ulike skoletyper. Barneskoler og 1-10-skoler er skoletypene som har høyest andel

som svarer i ingen grad. Ungdomsskoler og videregående skoler svarer oftest at de opplever skolebidragsindikatorene som nyttige i stor eller i noen grad for lokal kvalitetsutvikling.

4.4 Oppsummering

Skolebidragsindikatorer har til formål å være et utgangspunkt for kvalitetsutvikling for skoler og skoleeiere, og Utdanningsdirektoratet ønsker innsikt i hvordan bidraget erfares hos skoleledere og skoleeiere. Grunnskoler, videregående skoler og kommuner og fylkeskommuner ble spurt om bruk og nytte av skolebidragsindikatorer. Resultatene fra undersøkelsen er sentrale når direktoratet skal evaluere ordningen med skolebidragsindikatorer for grunnskoler og videregående skoler. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- Flere videregående skoler (82 prosent) rapporterer at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i sin dialog med skoleleder enn grunnskoler (55 prosent).
- I alt 94 prosent av skoleeierne i fylkeskommunene og 79 prosent i kommunene svarer at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i dialog med skoleledere.
- Store kommuner rapporterer oftere at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i dialog med skoleledere enn mellomstore og små kommuner.
- I Oslo og Akershus er det flere skoleledere og skoleeiere som rapporterer at skoleeier har brukt skolebidragsindikatorer i dialog med skoleledere enn resten av landet.
- Godt over halvparten av skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner (61 prosent) svarer at de i noen grad opplever skolebidragsindikatorene som nyttige for styring av skolene. Totalt 18 prosent av skoleeierne svarer i stor grad på at de er nyttige.
- Store kommuner har størst andel som svarer at skolebidragsindikatorene i stor eller noen grad er nyttige for styring av skolene (85 prosent). Små kommuner svarer oftest at indikatorene kun i liten eller ingen grad er nyttige for skolene (27 prosent).
- På spørsmål om skolebidragsindikatorene er nyttige for lokal kvalitetsutvikling svarer ungdomsskoler og videregående skoler mer positivt enn skoleledere i barneskoler og 1-10 skoler. Mellomstore og store kommuner svarer også mer positivt enn små kommuner når det kommer til nytteverdi for lokal kvalitetsutvikling.

5 Skolemiljøprogrammer

Flere forsknings- og kompetansemiljøer tilbyr programmer som skal bidra til et trygt og godt skolemiljø for elevene. Utdanningsdirektoratet ønsker å følge med i antall skoler som bruker slike programmer, deriblant Olweus, Pals, Bry deg! og LP-modellen. Denne informasjonen er nyttig for å kunne vurdere hvilken betydning mobbeprogrammene har i kompetansesarbeidet for å bygge gode barnehager og skoler uten mobbing.

5.1 Skoleledere om bruk av skolemiljøprogrammer

Skoleledere i grunnskolen og videregående ble spurt om og hvilke skolemiljøprogrammer skolen bruker i dag, tabell 5.1.

Tabell 5.1. «Bruker skolen slike programmer i dag? Hvis ja, hvilket eller hvilke?» Flere kryss mulig. Skoleledere i grunnskole og videregående. Prosent

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående skole %	Totalt %
Olweusprogrammet.	4	0	4
PALS	9	0	8
Bry deg!	0	2	1
LP-modellen	10	1	8
Andre	44	36	43
Nei, skolen benytter ikke slike programmer	39	62	42
Vet ikke	0	0	0
Total N	508	85	593

En liten andel skoleledere i grunnskolen oppgir bruk av Olweusprogrammet, PALS og LP-modellen. Blant skolelederne i videregående er det noen få som bruker Bry deg! og LP-modellen. I alt 44 prosent av grunnskolene og 36 prosent av de videregående skolene oppgir at de bruker andre programmer enn de som er oppgitt. Det er også 39 prosent av grunnskolene og 62 prosent av de videregående skolene som svarer at de ikke benytter slike programmer.

En oversikt over grunnskolenes svar etter små, mellomstore og store skoler er vist i tabell 5.2.

Tabell 5.2 «Bruker skolen slike programmer i dag? Hvis ja, hvilket eller hvilke?» Skolestørrelse grunnskole. Prosent

Programmer	under 100 %	100-299 %	300 og mer %	Total %
Olweusprogrammet	6	3	4	4
PALS	4	10	12	9
Bry deg!	1	1	0	0
LP-modellen	11	14	4	10
Andre	40	48	43	44
Nei, skolen benytter ikke slike programmer	43	32	42	39
Total N	134	189	185	508

Bruk av PALS rapporteres oftere blant mellomstore og store skoler enn blant små skoler. Bruk av LP-modellen rapporteres oftere blant små og mellomstore skoler enn blant store skoler.

Skoleledere som svarte at de brukte «andre programmer» enn de som ble listet opp be bedt om å spesifisere hvilke programmer dette gjaldt. I grunnskolen var det flere skoleledere som oppgav at de brukte deler fra noen programmer eller at de kombinerte ulike programmer. Flere oppgir også at de deltar i egne samarbeid med kommunen og i tiltaket *Inkluderende barnehage og skolemiljø* initiert av Utdanningsdirektoratet (<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/tilbud-om-kompetanseutvikling-miljo-og-mobbing/>). I tillegg kommer det frem fra beskrivelsene at flere skoler har utviklet egne opplegg som er i bruk.

Beskrivelser fra skoleledere i videregående skoler viser at også de bruker opplegg som er utarbeidet av skolen selv. I tillegg nevnes «føringer fra fylkeskommunen», «Klassetrivsel», «MEST», «MOT», «SPEKTER», «Tankekraft», «VIP» og «Drømmeskolen». Mer om innholdet i disse programmene som nevnes er det ikke innhentet informasjon om gjennom spørreskjemaet. Men samlet viser resultatene at det i tillegg til Olweusprogrammet, PALS, Bry deg! og LP-modellen også er andre programmer og initiativ som er i bruk både i grunnskolene og de videregående skolene.

Skoleeiere i grunnskolen og videregående skoler ble også spurt om de har planlagt å bruke skolemiljøprogrammer de nærmeste årene, tabell 5.3.

Tabell 5.3 «Har skolen planlagt å bruke slike programmer de nærmeste årene?» Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent

	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder videregående %	Totalt %
Ja	47	34	45
Nei	42	57	44
Vet ikke	11	9	11
Total N	501	85	586

I alt har 45 prosent av skolelederne i grunnskolen og videregående skole planlagt å bruke skolemiljøprogrammer de nærmeste årene. En litt større andel skoleledere i grunnskolen planlegger å bruke slike programmer.

De som svarte at de planla å bruke slike programmer ble spurt hvilke programmer grunnskolene planlegger å bruke. Tabell 5.4 viser svarene fordelt etter skolestørrelse.

Tabell 5.4 «Hvilket eller hvilke programmer planlegger dere å bruke ved deres skole?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole, etter skolestørrelse. Prosent

	Under 100 %	100 – 299 %	300 og mer %	Totalt %
Olweusprog.	11	6	11	9
PALS	11	22	29	21
Bry deg!	6	1	1	3
LP-modellen	18	21	8	16
Andre	63	63	61	62
Total N	62	100	72	234

På tvers av skolestørrelse kommer det frem at mange (62 prosent) grunnskoler planlegger å bruke andre programmer enn de som er listet opp. Av programmene som er listet opp rapporteres LP-modellen oftest hos de små skolene, mens de mellomstore skolene oftest rapporterer PALS og LP-modellen. Blant de store skolene er det PALS programmet som planlegges hos flest skoleledere.

Skoleledere i videregående ble også bedt om å krysse av for hvilke programmer de tenkte å bruke ved sin skole, se tabell 5.5. Merk at antall respondenter er lav når prosentandelen leses av.

Tabell 5.5 «Hvilket eller hvilke programmer planlegger dere å bruke ved deres skole?» Flere kryss mulig. Skoleledere videregående. Prosent og antall

	Skoleledere i videregående %
Olweusprog.	0
PALS	0
Bry deg!	7
LP-modellen	0
Andre	86
Total N	29

Det er 86 prosent av skolelederne i videregående skole som svarer at det er andre programmer enn de som er listet opp som de planlegger å bruke. Utover dette er det 7 prosent som planlegger å bruke Bry deg!.

Grunnskolelederne som svarte at de ville ta i bruk «andre programmer» fikk anledning til å spesifisere hvilke programmer de planla å ta i bruk. Av programmer og satsninger som ble referert til her er: Drømmeskolen, Zippis venner, Det er mitt valg, MOT, IBOS, IBSM, Klassetrivsel, Inkluderende skole og barnehagemiljø, Link til livet, Lions og trivselslederprogram, Smart oppvekst, Mitt valg, Unicef rettighetsskole, NOK!-kampanjen, Respekt, Skolemiljø og krenkelser, SMART oppvekst og Spekter. I tillegg var det flere skoleledere i grunnskolen som skrev at de ville fortsette med det programmet de allerede hadde fremover og noen nevnte også at de ville plukke litt fra forskjellige programmer i fremtiden.

Skoleledere i videregående skoler oppga programmene: Drømmeskolen, voksne for barn, IKO, Klassetrivsel, MEST, MOT, Tankekraft og VIP makkerskap. I tillegg var det flere som avvartet tilbakemelding fra skoleeier på dette området og som ikke hadde bestemt seg helt for hvilket program de kom til å ta i bruk fremover.

5.2 Kommuner og fylkeskommuner om bruk av skolemiljøprogrammer

Skoleeiere ble spurt om skolene i kommunen/fylkeskommunen bruker programmer, og om hvilke programmer som er i bruk, se tabell 5.6. Merk at det bare er 16 respondenter som utgjør svargruppen for fylkeskommunen.

Tabell 5.6 Bruker skoler i din kommune/ fylkeskommune programmer i dag? Skoleeiere kommune og fylkeskommune. Prosent

	Skoleeier kommune %	Skoleeier fylke %	Totalt %
Olweusprogrammet.	7	7	7
PALS	19	0	16
Bry deg!	0	6	1
LP-modellen	17	13	16
Andre	52	38	50
Total N	90	16	106

En liten andel i grunnskolen og videregående svarer at de bruker Olweusprogrammet, mens kun kommunene rapporterer at PALS er i bruk. Programmet Bry deg! rapporteres kun av fylkeskommunene mens LP-modellen er i bruk i både noen kommuner og fylkeskommuner. De fleste kommunene og fylkeskommunene svarer imidlertid at de bruker andre programmer som ikke er listet opp. Dette samsvarer også med resultatene fra skolelederne.

Flere skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen spesifiserte hva som er «andre programmer» som brukes i skolene, og overlapper med programmene beskrevet av skolelederne. Skoleeierne nevner: Inkluderende barnehage og skolemiljø, Mitt valg, Lions quest, Drømmeskolen, Tankevirus, MOT, De utrolige årene, Steg for steg, Helt sjef, MOT, Zippys venner, Respekt, SMART og Sterk og klar.

I tillegg er det flere som påpeker at skolene bruker litt fra forskjellige programmer og flere har også laget sitt eget program for dette.

Skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen ble videre spurt om skolene har planlagt å bruke skolemiljøprogrammer de nærmeste årene, se tabell 5.7.

Tabell 5.7 Har skoler i din kommune/ fylkeskommune planlagt å bruke slike programmer de nærmeste årene? Skoleeier kommune og fylkeskommune. Prosent

	Kommune %	Fylkeskommune %	Totalt %
Ja	50	31	47
Nei	39	38	39
Vet ikke	11	31	14
Total N	90	16	106

Halvparten av skoleeierne i kommunen og omtrent hver tredje skoleeier i fylkeskommunen mener at skolene deres planlegger å bruke slike programmer de nærmeste årene.

Skoleeiere som planla å bruke slike programmer fremover svarte også på hvilke programmer som var aktuelle å bruke, se tabell 5.8. Merk få respondenter som representerer kommunen og fylkeskommunen her. Svarene er derfor oppgitt i prosent og antall.

Tabell 5.8 Hvilket eller hvilke programmer har skoler i din kommune/ fylkeskommune planlagt å bruke? Prosent og antall

	Skoleeier kommune % (N)	Skoleeier fylke % (N)	Totalt % (N)
Olweusprog.	13 (6)	0 (0)	12 (6)
PALS	33 (15)	0 (0)	30 (15)
Bry deg!	2 (1)	20 (1)	4 (2)
LP-modellen	24 (11)	20 (1)	24 (12)
Andre	56 (25)	60 (3)	56 (28)
Total N	45	5	50

Tabell 5.8 viser at over halvparten oppgir at de har planlagt å bruke andre programmer. Utover dette er det kun en kommune som planlegger å bruke Bry deg!, mens noen flere planlegger å bruke Olweusprogrammet, PALS eller LP-modellen. Fra fylkeskommunen er det ingen som har planlagt å bruke Olweusprogrammet eller PALS, mens 2 av de 5 fylkene planlegger å bruke henholdsvis LP-modellen og Bry deg!

Når det gjelder «andre programmer» som skal tas i bruk nevner kommunene blant annet: Det er mitt valg, Trivselsleder, Helt sjef, MOT, Respekt, Zippys venner, SMART, Passport, Kjærlighet og grenser og Zero. Fylkeskommunene svarer at de vil ta i bruk blant annet Drømmeskolen, Tankevirus, MOT og VIP. I tillegg er det

flere kommuner og fylkeskommuner som svarer at de vil plukke litt fra flere programmer.

5.3 Oppsummering

Flere forsknings- og kompetansemiljøer tilbyr programmer som skal bidra til et trygt og godt skolemiljø for elevene. Utdanningsdirektoratet ønsker å følge med i antall skoler som bruker skolemiljøprogrammer. Spørsmål om skolemiljøprogrammer ble stilt til både grunnskoler og videregående skoler, i tillegg til skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- Særlig skoleledere i grunnskolen oppgir at de bruker skolemiljøprogrammer. Blant ulike skolemiljøprogrammer oppgis LP-modellen hyppigst, etterfulgt av PALS, brukt av henholdsvis 10 og 9 prosent av skolelederne.
- I videregående skoler er det veldig få skoleledere som oppgir bruk av Bry deg! og LP-modellen. Mange videregående skoler (62 prosent) benytter ikke skolemiljøprogrammer.
- Et flertall av grunnskoler og videregående bruker andre programmer enn Olweusprogrammet, PALS, Bry deg! og LP-modellen.
- Flere grunnskoler (47 prosent) enn videregående skoler (34 prosent) planlegger bruk av skolemiljøprogrammer de nærmeste årene.
- I grunnskolen planlegger 21 prosent av skolelederne bruk av PALS. Flertallet planlegger likevel å bruke andre programmer enn Olweusprogrammet, PALS, Bry deg! og LP-modellen som var listet opp i spørreskjemaet også i fremtiden. Flere beskriver at de vil bruke deler fra flere programmer fremover.
- Noen kommuner oppgir bruk av PALS (19 prosent) og LP-modellen (17 prosent) på sine skoler, mens 52 prosent oppgir bruk av andre programmer enn Olweusprogrammet, PALS, Bry deg! og LP-modellen som var listet opp i spørreskjemaet.
- I fylkeskommunene er det LP-modellen som flest utpeker til å være i bruk med 13 prosent. Også her er det mange (38 prosent) som oppgir bruk av andre programmer.
- Halvparten av skoleeierne i kommunene oppgir at de planlegger å bruke skolemiljøprogrammer de nærmeste årene. En litt mindre andel av fylkeskommunene (31 prosent) oppgir det samme.

6 Kompetanse og samarbeid om skolemiljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. I Elevundersøkelsen 2017/2018 oppgir om lag 6 prosent av elevene at de har opplevd seg mobbet av medelever, ansikt til ansikt eller digitalt, eller av voksne på skolen (Wendelborg, 2019). Det er også ca. 15 prosent som svarer «litt eller helt uenig» i påstanden om at det er god arbeidsro i timene. Barn og unge som trenger hjelp bør få dette så tidlig som mulig slik at utfordringene deres ikke blir større og vanskeligere. Det fordrer kompetanse på rettigheter og lovverk samt egnede og effektive tiltak som sikrer et godt psykososialt skolemiljø og forebygger mobbing. Ofte kan ikke slike utfordringer løses hver for seg, eller én av gangen. Et tett og systematisk samarbeid med lokale enheter og tjenester i kommunen er viktig. Det kan f.eks. dreie seg om pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), skolehelse-tjenesten eller barne- og familievern. I dette kapitlet presenteres spørsmål til skoleledere og skoleeiere som knytter seg til kompetanse for å ivareta et godt psykososialt skolemiljø, informasjonsinnhenting om tiltak og samarbeidsnettverk med lokale etater og tjenester. Spørsmålene som ble stilt har også vært stilt tidligere i Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017 (Waagene, Larsen, Vaagland og Federici, 2017). Det henvises derfor flere steder til tall fra både 2017 og 2019 i kapitlet for å kunne se utvikling av spørsmålene over tid.

6.1 Kompetanse på rettigheter og lovverk tilknyttet et godt psykososialt skolemiljø

Skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner og skoleledere i grunnskole og videregående opplæring ble bedt om å vurdere deres arbeid for å sikre et godt skolemiljø. Dette handler om hvorvidt de ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverk for arbeid med skolemiljø, spesielt mobbing, og kompetanse på hvordan de kan etterleve dette regelverket på en god måte. Tabell 6.1 viser hvordan målgruppene svarte samlet, med tall fra 2017 i parentes.

Tabell 6.1 Opplevelse av kompetansen til ansatte ved skolen, i kommunen og i fylkeskommunen, totalt (N=685). 2019 (2017)

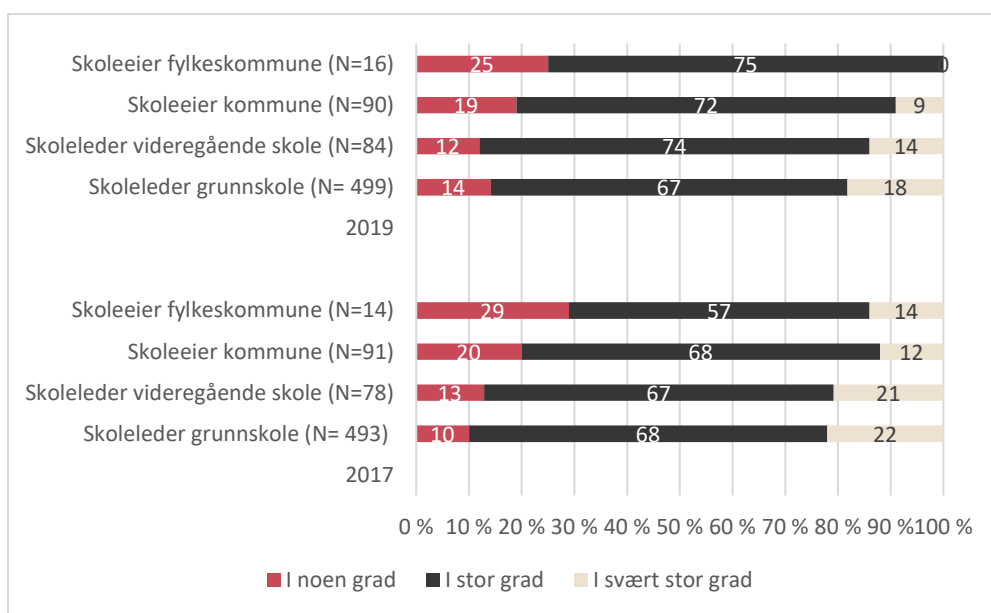
	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø	0 (0)	0 (0)	15 (12)	69 (68)	16 (20)
Tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø	0 (0)	0 (0)	14 (15)	65 (62)	21 (23)
Tilstrekkelig kunnskap om hva som er lovlige, egnede og tilstrekkelige tiltak i arbeidet mot mobbing	0 (0)	1 (1)	29 (23)	58 (59)	12 (17)

I alt 85 prosent av skoleledere og skoleeiere anser at de ansatte i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kompetanse på å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø. En tilsvarende andel opplever også at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø. Det er en noe lavere andel (70 prosent) som oppgir at de ansatte i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kunnskap om tiltak rettet mot mobbing. Ser man på tallene for 2017 og 2019 og andelen som opplever tilstrekkelig kompetanse hos de ansatte i stor eller svært stor grad er det liten endring mellom årene. Litt færre svarer i 2019 at de opplever tilstrekkelig kompetanse på de tre områdene i svært stor grad, men det er kun en nedgang på mellom 2-5 prosentpoeng fra 2017 det er snakk om.

I det følgende vil vi se nærmere på hvordan svarene fordeler seg basert på respondenttype, kommunestørrelse og landsdel innenfor de tre kompetanseområdene. Det var ingen signifikante forskjeller mellom hva skoleledere i grunnskolen og videregående skoler svarte etter skolestørrelse. Vi har valgt å kun inkludere de tre høyeste svaralternativene, da så å si ingen valgte svaralternativene «ikke i det hele tatt» og «i liten grad» verken i 2017 eller 2019.

6.1.1 Kompetanse til å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø

Figur 6.1 viser i hvilken grad de ulike respondentgruppene opplever at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø, med tall fra 2017 og 2018.



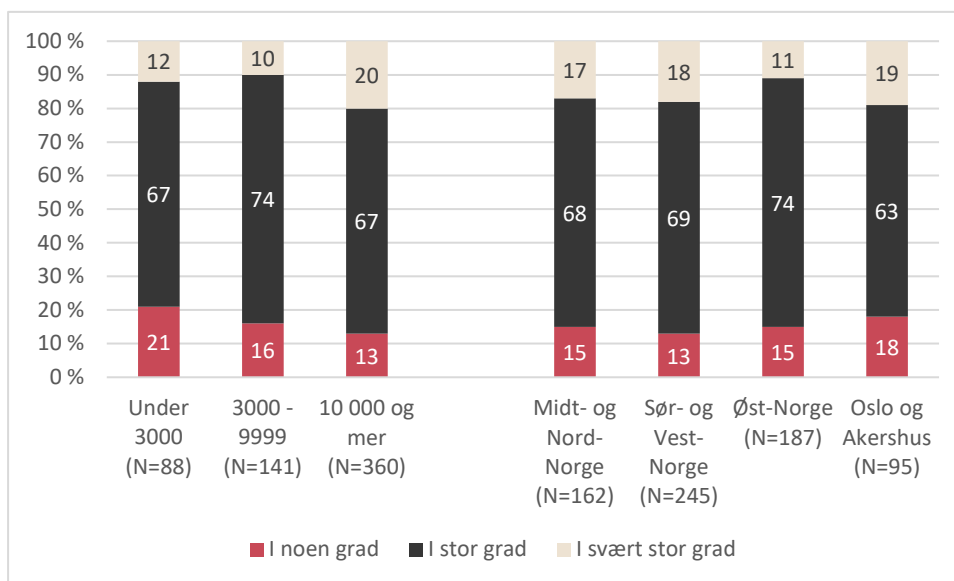
Figur 6.1 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent

Ser vi på tallene fra 2019, viser figuren at skoleledere i noe større grad opplever at de ansatte ved skolen har tilstrekkelig kompetanse på hvordan ivareta et godt psykososialt miljø for elevene – sammenlignet med skoleeieres vurdering av ansatte i kommunen og fylkeskommunen. Dette er ikke så overraskende med tanke på at ansatte ved skolen er tettere på elevene i hverdagen. To av utvalgene har lav utvalgsstørrelse, og dette kan forklare hvorfor forskjellene mellom skoleledere og skoleeiere ikke er statistisk signifikante til tross for relativt store forskjeller i prosentandel. Vi finner imidlertid at andelen som svarer «i svært stor grad» er signifikant høyere for skoleledere i grunnskole og videregående skole sammenlignet med skoleeiere i fylkeskommunen.

Ser vi på tallene fra både 2017 og 2019 finner vi at flesteparten innen alle respondentgruppene opplever tilstrekkelig kompetanse i stor grad. Blant de som svarer i svært stor grad er det en liten nedgang i 2019. Dette tilsvarer en nedgang på 4 prosentpoeng i grunnskolen, 7 prosentpoeng i videregående skole, 3 prosentpoeng i kommunen og 14 prosentpoeng i fylkeskommunen. Merk her at det er kun få respondenter som representerer fylkeskommunen.

I figur 6.2 viser vi hvordan svarene fra 2019 fordeler seg etter kommunestørrelse og landsdeler. Store kommuner opplever i noe større grad at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø. Disse kommunene har noe færre respondenter som svarer «i noen grad». Forskjellen er statistisk signifikant når vi sammenligner med små kommuner, men ikke med mellomstore. Det er også flere som svarer «i svært stor grad», og her er

forskjellene statistisk signifikante sammenlignet med både små og mellomstore kommuner.

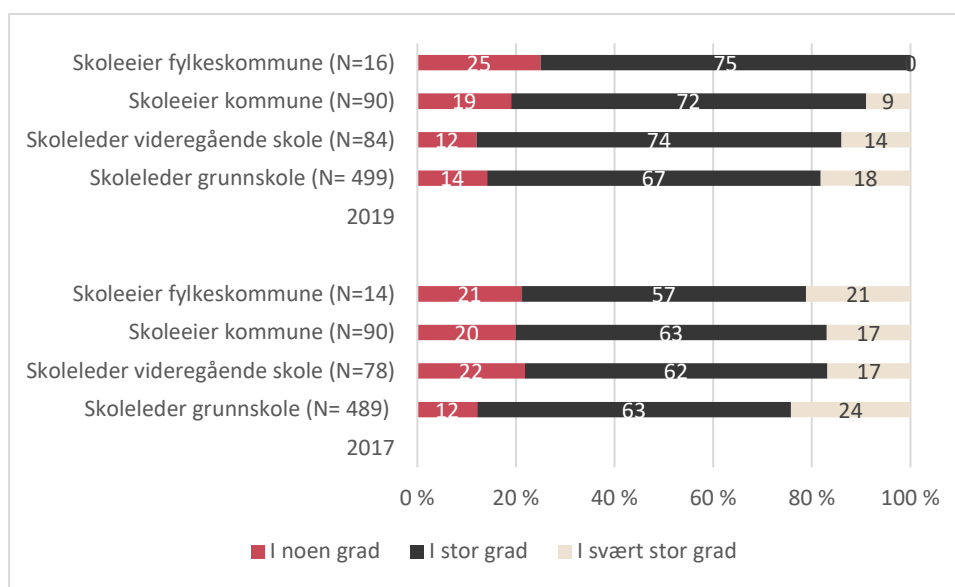


Figur 6.2 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, kommunestørrelser og landsdeler, 2019. Prosent

Når det gjelder regionale forskjeller finner vi lite variasjon. Øst-Norge har en noe lavere andel som svarer «i svært stor grad» og en noe høyere andel som svarer «i stor grad» sammenlignet med de andre landsdelene. Denne forskjellen er imidlertid kun statistisk signifikant når vi sammenligner med Oslo og Akershus.

6.1.2 Kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø

Det andre temaet skoleledere og skoleeiere skulle vurdere var om de opplevde at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø. Figur 6.3 viser i hvilken grad de ulike respondentgruppene opplever at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø, med tall fra 2017 og 2019.

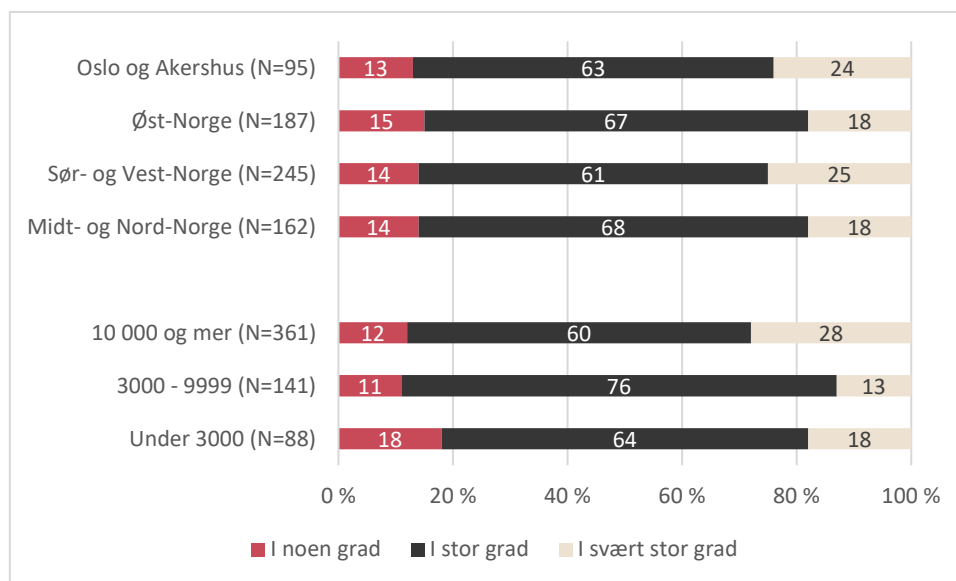


Figur 6.3 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent

Vi ser for 2019 av figuren at skoleledere også her i større grad sier seg enige i at deres ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø, sammenlignet med skoleeiere. Forskjellene er statistisk signifikante mellom skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommune og fylkeskommune.

Ser vi på tallene fra 2017 og 2019 er det ikke store endringer mellom hvor mange som svarer at de i stor eller svært stor grad opplever tilstrekkelig kunnskap hos de ansatte. Unntaket er videregående skoler der de som svarer i stor eller svært stor grad har en nedgang på 9 prosentpoeng fra 2017 til 2019. I de øvrige respondentgruppene er det i 2019 færre som svarer at de opplever tilstrekkelig kompetanse i svært stor grad sammenlignet med 2017. Her er det størst nedgang for fylkeskommunene (21 prosentpoeng), men merk samtidig at det er snakk om et begrenset antall respondenter.

I figur 6.4 viser vi hvordan svarene fra 2019 fordeler seg etter kommunestørrelse og landsdeler. Vi finner ikke store forskjeller mellom respondentene når vi sammenligner kommunestørrelser. Vi ser imidlertid at det er en større andel respondenter i store kommuner som opplever at de ansatte «i svært stor grad» har tilstrekkelig kunnskap. Denne forskjellen er også statistisk signifikant.

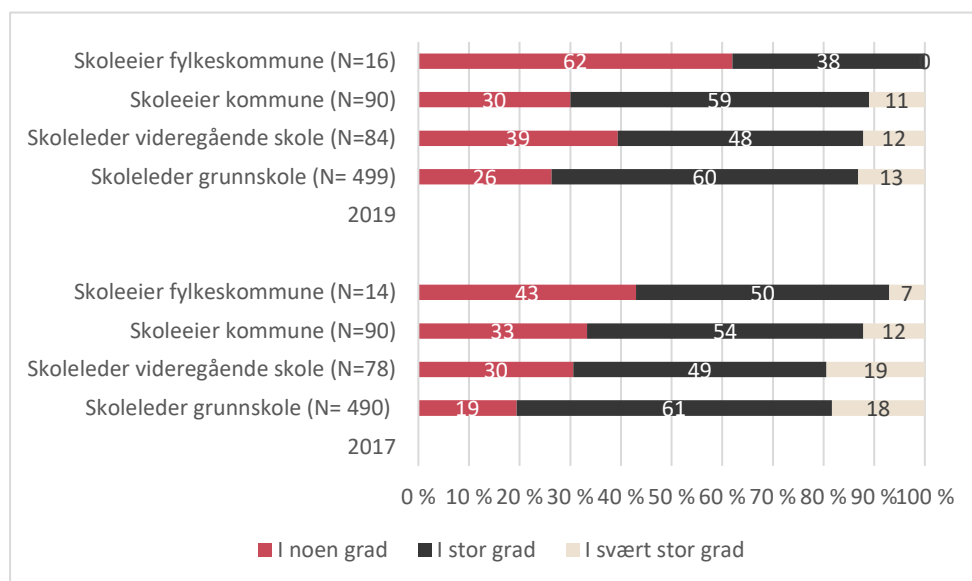


Figur 6.4 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, etter kommune-størrelse og landsdel, 2019. Prosent

Videre finner vi noe variasjon mellom landsdeler, og denne gjelder i hovedsak andelen som svarer «i svært stor grad». Andelen er noe høyere i Oslo og Akershus og i Sør- og Vest-Norge. Forskjellen er kun statistisk signifikant når vi sammenligner Sør- og Vest-Norge med Midt- og Nord-Norge og med Øst-Norge.

6.1.3 Tiltak mot mobbing

Figur 6.5 illustrerer hvordan respondentene har svart på det siste spørsmålet om de ansattes kunnskap om tiltak mot mobbing. En stor andel skoleeiere i fylkeskommuner, 62 prosent, rapporterer at de ansatte i noen grad har tilstrekkelig kunnskap om tiltak mot mobbing. Andelen som har svart i stor eller svært stor grad er betydelig lavere sammenlignet med skoleledere og skoleeiere i kommuner. Kunnskapen synes å være høyere blant ansatte i grunnskolen og deres skoleeiere i kommunen. Funn fra Elevundersøkelsen kan indikere at behovet også er størst i grunnskolen. I Elevundersøkelsen for 2018/2019 fant man f.eks. at andelen elever som opplever seg mobbet avtar med alder og trinn, med unntak av 9. trinn. På videregående skole er andelen mellom 1.5 og 3 prosent, mens den på 5. trinn er mellom 8 og 9 prosent (Wendelborg, 2019).

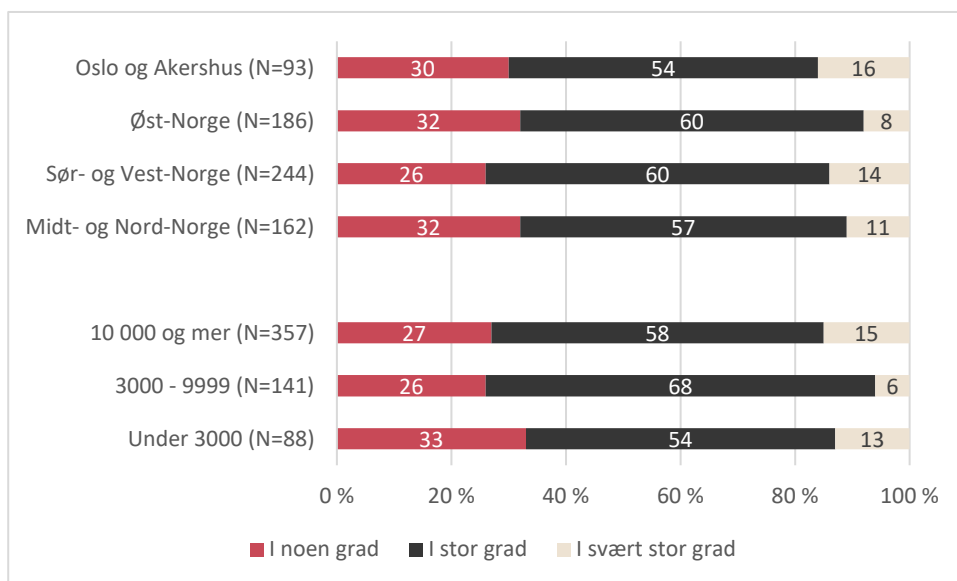


Figur 6.5 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hva som er lovlige, egnede og tilstrekkelige tiltak i arbeidet mot mobbing?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent

Utviklingen fra 2017 til 2019 viser at det i fylkeskommunene nå er færre som svarer at de opplever tilstrekkelig kunnskap i stor eller svært stor grad (38 prosent) sammenlignet med 2017 (57 prosent). En nedgang i andelen som opplever tilstrekkelig kunnskap i stor eller svært stor grad har også gått ned med 9 prosentpoeng i videregående skole og 7 prosentpoeng i grunnskolen. I kommunene er det imidlertid en oppgang på 4 prosentpoeng av de som opplever tilstrekkelig kunnskap i stor eller svært stor grad.

I figur 6.6 viser vi hvordan fordelingen for 2019 ser ut når vi fordeler respondentene på kommuner og landsdeler. For 2019 finner vi at respondenter fra ulike landsdeler svarer noe ulikt, men forskjellene er ikke markante. Andelen som svarer «i svært stor grad» er noe lavere i Øst-Norge enn i de andre landsdelene, og denne forskjellen er statistisk signifikant når det gjelder Oslo og Akershus og Sør- og Vest-Norge. For 2019 finner vi noen forskjeller når vi sammenligner respondenter fra ulike kommunestørrelser. Større kommune rapporterer om noe høyere kunnskapsnivå sammenlignet med mellomstore og små kommuner. Mellomstore kommuner har en noe mindre andel som svarer «i svært stor grad» sammenlignet med små og større kommuner, og denne forskjellen er statistisk signifikant. Forskjellene mellom respondentene når det gjelder andelen som svarer «i noen grad» er imidlertid ikke statistisk signifikant.

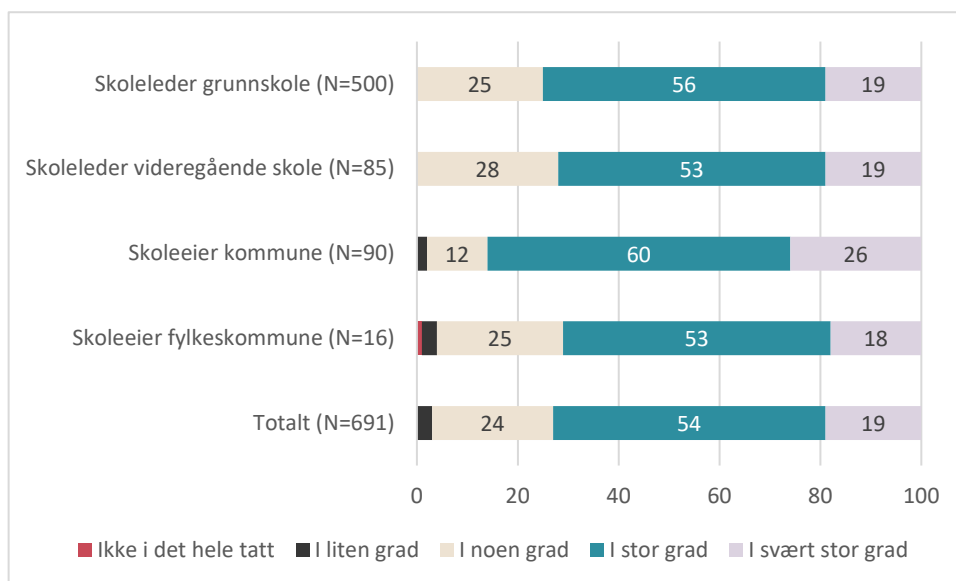
Jevnt over finner vi at de ansattes kunnskap om tiltak rettet spesifikt mot mobbing synes å være lavere sammenlignet med kompetanse på psykososialt skolemiljø generelt. Dette gjelder på tvers av respondenttype, kommunestørrelse og landsdel.



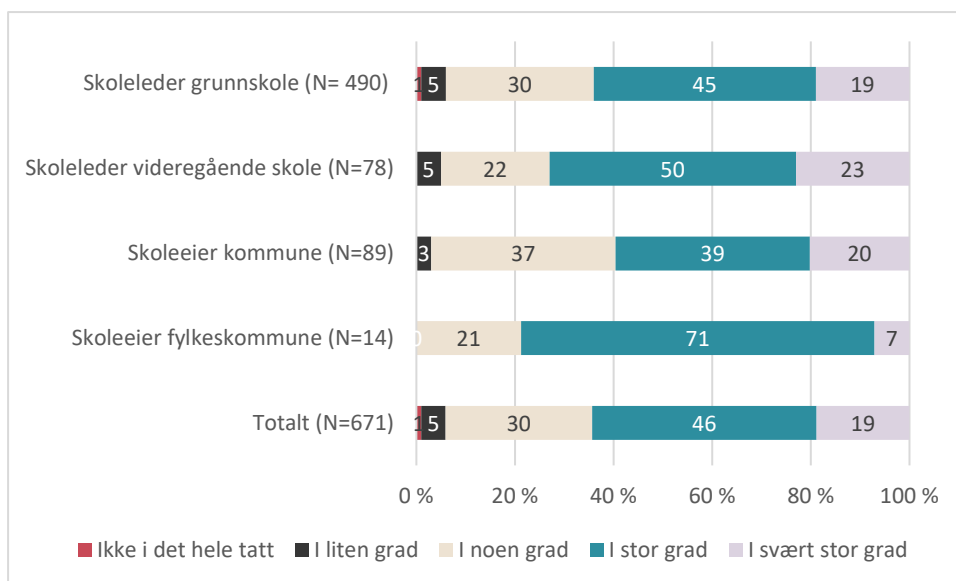
Figur 6.6 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hva som er lovlige, egnede og tilstrekkelige tiltak i arbeidet mot mobbing?» Skoleledere og skoleeiere etter landsdel og kommunestørrelse, 2019. Prosent

6.2 Samarbeidsnettverk med lokale etater og tjenester

Skoleledere i grunnskole og videregående skole og skoleeiere i kommune og fylkeskommune ble spurt om hvorvidt skolene hadde etablert samarbeidsnettverk med andre lokale enheter og tjenester i kommunen. Det kan f.eks. dreie seg om pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), skolehelsetjenesten eller barne- og familievern. Formålet med samarbeidet er å bedre ivareta elevenes rett til et godt psykososialt miljø. Figur 6.7 viser at tre av fire i stor eller svært stor grad har etablert slike samarbeidsnettverk. Det er liten forskjell mellom skoleledere i grunnskole og videregående skole. Vi finner imidlertid at skoleeiere i kommune har en noe høyere andel som svarer at de i stor eller svært stor grad har etablert slike samarbeidsnettverk. Forskjellene mellom skoleeier kommune og skoleledere grunnskole og videregående skole er statistisk signifikante. Dette er ikke tilfelle for forskjellen mellom skoleeiere, men dette kan skyldes at skoleeier fylkeskommune har en lav utvalgsstørrelse. Figur 6.8 viser hvordan samme fordeling så ut i 2017.



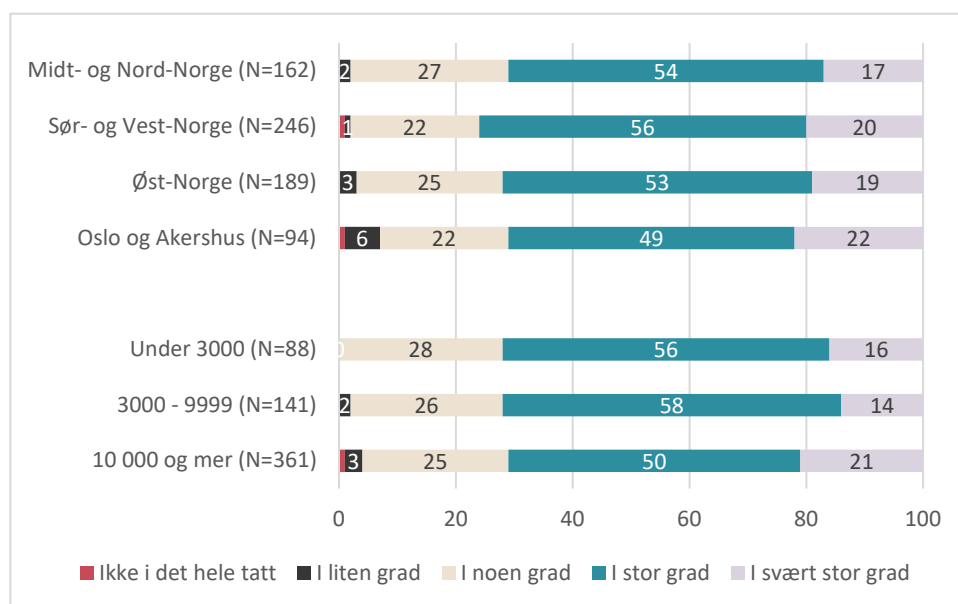
Figur 6.7 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019. Prosent



Figur 6.8 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2017. Prosent

Ut fra figur 6.7 og 6.8 ser vi at grunnskolelederne og kommunene i 2019 oftere svarer at de i stor eller svært stor grad har etablert samarbeidsnettverk. Økningen er på 9 og 7 prosentpoeng for henholdsvis grunnskoler og kommuner. I fylkeskommunene er det en nedgang på 7 prosentpoeng som svarer at de i stor eller svært stor grad har etablert nettverk, mens det kun er 1 prosentpoeng nedgang i

de videregående skolene. Figur 6.9 viser svarene for 2019 fordelt på landsdel og kommunestørrelse.



Figur 6.9 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Landsdel og kommunestørrelse. Prosent

Det er mindre forskjeller mellom landsdeler, og ingen av disse er statistisk signifikante. Det er heller ikke store forskjeller basert på kommunestørrelse. Andelen som svarer i svært stor grad er imidlertid noe høyere i store kommuner sammenlignet med små, og denne forskjellen er statistisk signifikant.

6.3 Oppsummering

Ansatte ved grunnskoler og videregående skoler samt hos skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner bør ha kompetanse på rettigheter og lovverk som skal sikre elevene et godt psykososialt skolemiljø og forebygge mobbing. De bør også ha kompetanse på egnede og effektive tiltak i dette arbeidet samt et tett og systematisk samarbeid med andre kommunale tjenester. Dette gjelder særlig pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), skolehelsetjenesten og barne- og familievern. Spørsmålene som ble stilt i dette kapittelet har vært stilt tidligere i Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- 85 prosent av alle skoleeiere og skoleledere mener de ansatte i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kompetanse på å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø. Dette har ikke endret seg fra 2017 da tilsvarende andel var 88 prosent.
- Store kommuner opplever i noe større grad at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø sammenlignet med små kommuner. Det er lite variasjon mellom landsdeler.
- 86 prosent opplever også at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø. Dette er stabilt fra 2017 (85 prosent).
- Skoleledere sier seg i større grad enige i at deres ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø, sammenlignet med skoleeiere.
- Det er en større andel respondenter i store kommuner som opplever at de ansatte «i svært stor grad» har tilstrekkelig kunnskap om regelverket.
- Andelen som svarer «i svært stor grad» er høyere i Sør- og Vest-Norge sammenlignet med Midt- og Nord-Norge og med Øst-Norge.
- I alt 70 prosent av skoleledere og skoleeiere oppgir at de ansatte i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kunnskap om tiltak rettet mot mobbing. Dette er samme andel som i 2017.
- Kunnskapen synes å være høyest blant ansatte i grunnskolen og deres skoleeiere i kommunen.
- Større kommune rapporterer om noe høyere kunnskapsnivå sammenlignet med mellomstore og små kommuner.
- På tvers av respondenttype, kommunestørrelse og landsdel finner vi at de ansattes kunnskap om tiltak rettet spesifikt mot mobbing synes å være lavere sammenlignet med kompetanse på psykososialt skolemiljø generelt.
- I alt 73 prosent av skoleledere og skoleeiere har etablert samarbeidsnettverk med lokale etater og tjenester i stor eller svært stor grad, som er en økning på 8 prosentpoeng fra 2017.
- Skoleeiere i kommunen har den høyeste andel som svarer at de i stor eller svært stor grad har etablert slike samarbeidsnettverk. Kommunene har økt samarbeidsnettverk fra 2017 til 2019.
- Det er ingen tydelige forskjeller mellom kommuner og landsdeler når det gjelder i hvilken grad skoler har etablert samarbeidsnettverk.

7 Forebygging av alvorlige skolehendelser

Utdanningsdirektoratet har siden 2009 samarbeidet med politiet for å sikre et godt beredskapsarbeid i kommunene og fylkeskommunene. Hovedfokus for arbeidet er å forebygge alvorlige hendelser på skolene. I 2013 utarbeidet Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet veilederen *Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner, veiledning i beredskapsplanlegging*, som i 2013 og 2014 ble fulgt opp av politiet gjennom et eget program rettet mot utdanningsinstitusjonene. Målet med programmet var å bistå utdanningsinstitusjonene i arbeidet med å lage gode beredskapsplaner for å forebygge alvorlige skolehendelser, og å øve på disse. Veilederen ble sist revidert i 2019 (Utdanningsdirektoratet, 2019).

Skolelederne fikk i spørringene høsten 2019 spørsmål om arbeidet med forebygging av alvorlige hendelser i skolen. Skolelederne har fått de samme spørsmålene syv ganger tidligere: våren 2010, våren 2012, høsten 2014, høsten 2015, høsten 2016, høsten 2017, og høsten 2018. Alle spørsmålene stilt i høstens undersøkelse er identiske med tidligere undersøkelser, og vi sammenligner årets resultater med resultater fra 2017 (Waagene, Larsen, Vaagland & Federici, 2017) og 2018 (Rogde, Federici, Vaagland & Wollscheid, 2018).

7.1 Nesten alle skoler har beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser

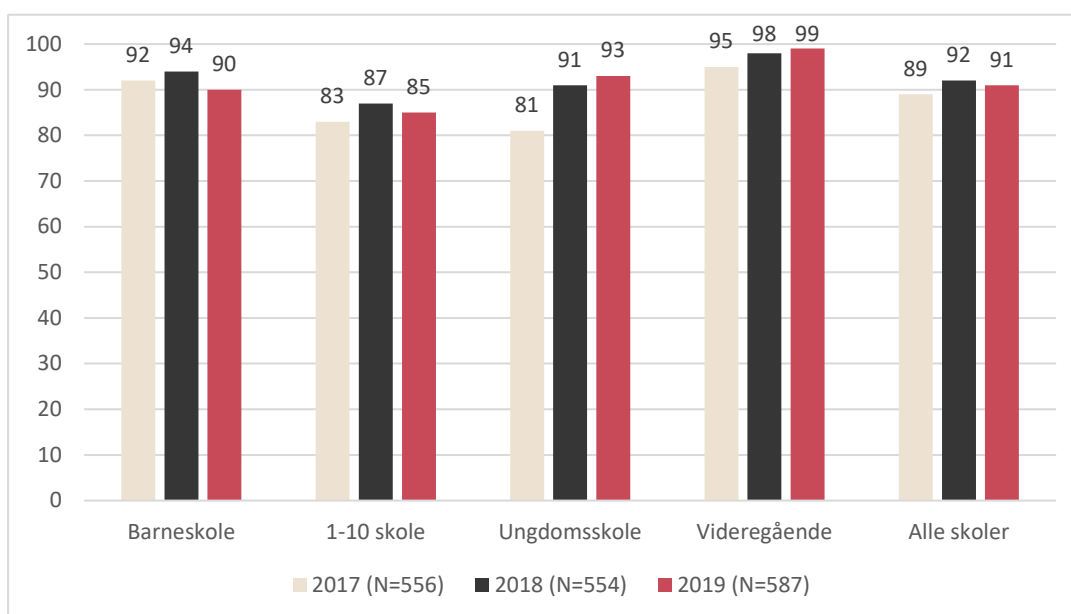
Skoleledere ved grunnskole og videregående skoler ble spurt om skolen har beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser. Tabell 7.1 viser andelen av skolelederne ved grunnskoler og videregående skoler som har svart «ja» etter skolestørrelse. Med små grunnskoler regner vi alle med mindre enn 100 elever, mellomstore har mellom 100 og 299, og store har over 299 elever. Små videregående har under 250 elever, mellomstore har mellom 250 og 599 elever, og store har over 599 elever.

Tabell 7.1 «Har skolen beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skolestørrelse

	Liten	Mellomstor	Stor	Total	Totalt N
	%	%	%	%	
Grunnskole	85	88	96	90	451
Videregående	100	96	100	99	84
Totalt N	155	211	221	587	-

De fleste grunnskoler og videregående skoler oppgir at de har beredskapsplaner. Andelen som svarer ja er høyere ved videregående skoler (99 prosent), enn grunnskoler (90 prosent). Blant små grunnskoler er andelen som oppgir at de har beredskapsplaner 85 prosent, som er litt lavere enn det mellomstore og store grunnskoler rapporterer. I spørringene høsten 2018 var det også små grunnskoler som hadde lavest andel skoler med beredskapsplaner.

Også i spørringene i 2017 og 2018 ble skoleledere spurt om skolen har beredskapsplaner. Det er ikke det samme utvalget som besvarer spørringene hver gang, men det er likevel interessant å sammenligne resultatene over tid ettersom utvalget av skoler er representativt. Andel skoler totalt som har beredskapsplaner i 2019 er 91 prosent (se figur 7.1).



Figur 7.1 «Har skolen beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)

Fra 2018 til 2019 er andel skoler med beredskapsplaner så å si uendret. Videre ser vi at det er en økning i andel ungdomsskoler med beredskapsplaner, fra 81 prosent i 2017 og 91 prosent i 2018 til 93 prosent i 2019. Analyser viser at det ikke er signifikante forskjeller mellom barneskole, 1-10 skole og ungdomsskolene i 2019, dette var det heller ikke høsten 2018.

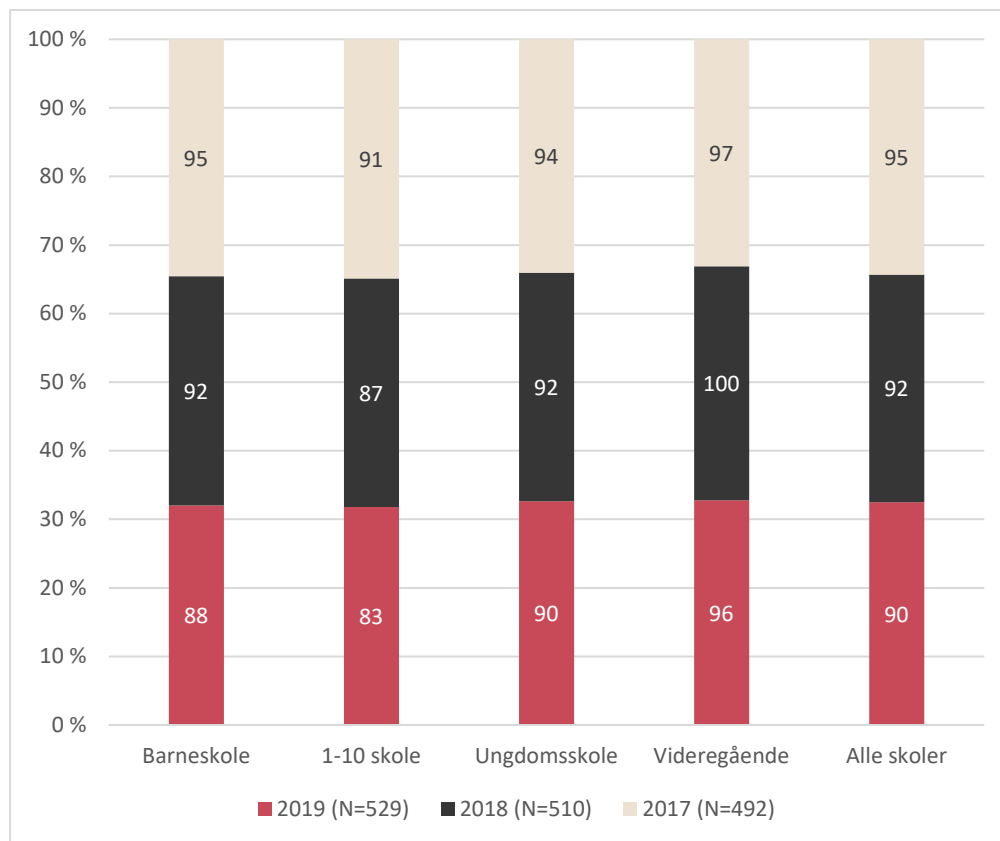
Skolelederne som svarte at de har beredskapsplaner ble spurt om skolen har utarbeidet eller forbedret beredskapsplanene de siste tre skoleårene, og om de har utviklet planene alene, sammen med skoleeier eller lokalt politi eller med begge deler se tabell 7.2.

Tabell 7.2 «Har skolen utarbeidet eller forbedret sine beredskapsplaner for alvorlige skolehendelser de siste tre skoleårene, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi? Etter skoletype

	Barneskole	1-10 skole	Ungdoms- skole	Videre- gående	Total
	%	%	%	%	%
Ja, med skoleeier	39	40	32	21	35
Ja, med lokalt politi	3	3	11	11	6
Ja, med både skoleeier og lokalt politi	22	24	36	46	29
Ja, alene	24	16	11	18	20
Nei	12	17	10	4	11
Totalt N	266	88	90	84	529

En tredel av skolene svarer at de har utarbeidet sine beredskapsplaner i løpet av de siste tre skoleårene sammen med skoleeier. Blant grunnskolene er det vanligere å ha samarbeidet med skoleeier sammenlignet med videregående skoler.

Spørsmål om skolen har utarbeidet eller forbedret beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser har blitt stilt i spørringene tidligere. Figur 7.2 viser svarfordelingen for 2019, 2018 og 2017. Figuren viser andelen skoleledere som svarte ja («ja, med skoleeier», «ja, med lokalt politi», «ja, med både skoleeier og lokalt politi» eller «ja, alene»).



Figur 7.2 «Har skolen utarbeidet eller forbedret sine beredskapsplaner for alvorlige skolehendelser de siste tre skoleårene, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi? Andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)

Det er ingen vesentlig endring i andel som svarer ja fra 2018 (92 prosent) til 2019 (90 prosent). I 2019 rapporterer flesteparten av de videregående skolene (96 prosent) at de har utarbeidet eller forbedret sine beredskapsplaner de siste tre skoleårene. Andelen er litt lavere for barneskoler (88 prosent) og 1-10 skoler (83 prosent).

Skoleledere som svarte at skolen ikke har beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser ble spurt om de har planer om å utarbeide planene i løpet av 2019-2020 skoleåret. Svarene deres er gjengitt i tabell 7.3.

Tabell 7.3 «Har skolen planlagt å utarbeide beredskapsplaner i løpet av skoleåret 2019-2020, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi?», antall svar etter skoletype

	Barneskole	1-10 skole	Ungdoms- skole	Videre- gående	Total
	N	N	N	N	N
Ja, med skoleeier	6	3	2	0	11
Ja, med lokalt politi	0	0	0	0	0
Ja, med både skoleeier og lokalt politi	2	5	1	0	8
Ja, alene	7	1	0	1	9
Nei	14	6	4	0	24
Totalt N	29	15	7	1	52

Tabellen viser antall og ikke prosent ettersom kun 52 skoleledere har besvart spørsmålet og med videre inndeling i skoletype blir det svært få respondenter per svaralternativ. Av de 52 skolelederne har 14 stykker svart at de ikke har planlagt å utarbeide beredskapsplaner i løpet av 2019-2020. De resterende 38 skoleledere har svart at de har planlagt å utarbeide beredskapsplaner. 11 av disse har svart at de skal utvikle disse sammen med skoleeier og lokalt politi, og 9 har svart at skolen skal gjøre det alene.

7.2 Halvparten av skolene har gjennomført beredskapsøvelser

Alle skoleledere ble spurt om skolen har holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019), og om øvelsen ble holdt med bare ledelsen, med ledelsen og lærere eller med ledelsen, lærere og elever, se tabell 7.4.

Tabell 7.4 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», etter skoletype

	Barne- skole	1-10 skole	Ungdoms- skole	Videregående	Total
	%	%	%	%	%
Ja, bare med ledelsen	12	8	13	21	12
Ja, med ledelsen og lærere	23	15	35	38	26
Ja, med ledelsen, lærere og elever	13	10	13	9	12
Nei	44	56	32	27	42
Vet ikke	8	11	7	5	8
Totalt N	299	101	97	85	582

Halvparten av skolelederne svarer at de har holdt beredskapsøvelse, og litt under halvparten har ikke gjennomført beredskapsøvelse. En større andel videregående skoler har gjennomført beredskapsøvelse sammenlignet med grunnskolene.

Tabell 7.5 viser svarene fra grunnskoleledere fordelt på små, mellomstore og store kommuner.

Tabell 7.5. «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», skoleledere i grunnskolen etter kommunestørrelse

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Total
	%	%	%	%
Ja, med ledelsen og lærere	4	18	29	24
Ja, med ledelsen, lærere og elever	6	12	13	12
Ja, bare med ledelsen	17	9	11	11
Nei	60	52	40	44
Vet ikke	13	9	7	8
N	53	110	334	497

Små kommuner rapporterer sjeldnere beredskapsøvelser «med ledelsen og lærere» og «med ledelsen, lærere og elever» enn mellomstore og store kommuner. Små kommuner rapporterer også signifikant flere skoler som svarer nei på spørsmålet om de har holdt beredskapsøvelser enn store kommuner.

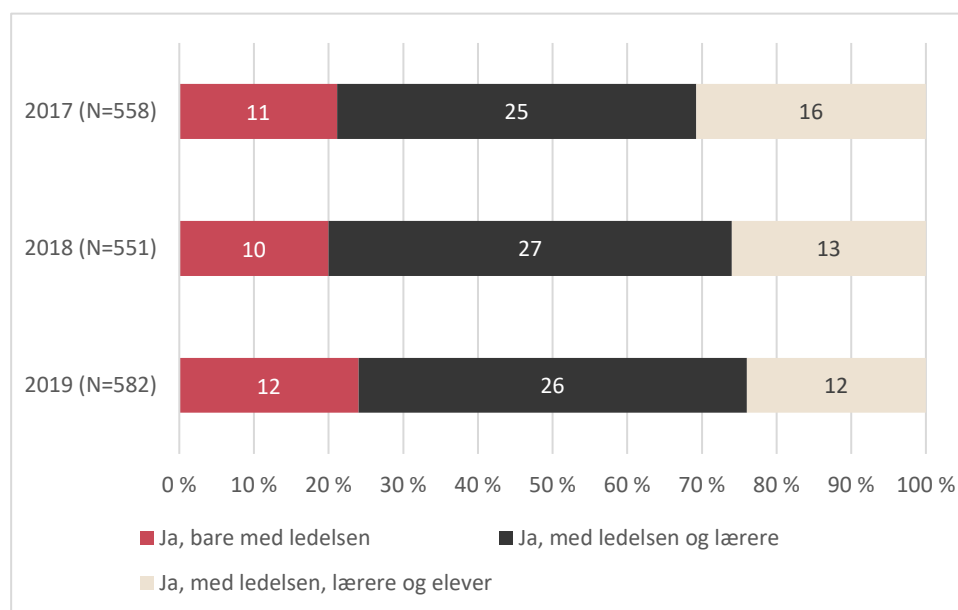
Svar fra alle skoleledere i grunnskolene og videregående skoler fordelt på landsdeler er vist i tabell 7.6.

Tabell 7.6 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», etter landsdel

	Oslo og Akershus %	Øst-Norge %	Sør- og Vest-Norge %	Midt- og Nord-Norge %	Total %
Ja, bare med ledelsen	9	11	15	11	13
Ja, med ledelsen og lærere	54	28	16	20	26
Ja, med ledelsen, lærere og elever	9	17	11	9	12
Nei	22	35	50	50	42
Vet ikke	6	8	8	9	8
Total N	87	157	207	131	582

Oslo og Akershus har størst andel skoleledere som svarer at de har holdt beredskap med ledelsen og lærere. Det kommer også frem at Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge har en større andel skoleledere som svarer at de ikke har holdt beredskapsøvelser enn Oslo og Akershus og Øst-Norge.

I tidligere gjennomføringer av spørringene har også skoleledere blitt spurt om de har gjennomført beredskapsøvelse i løpet av de siste tre årene. Som vist i figur 7.3 er det liten endring fra 2017 og 2018 til 2019.



Figur 7.3 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», skoleledere i grunnskolen og videregående 2017, 2018 og 2019

7.3 Bruk av veiledere til beredskapsplanlegging

På Utdanningsdirektoratets nettsider ligger veiledninger til beredskapsplanlegging. Spørringene inkluderer spørsmål om skoleledere kjenner til disse veiledningene og om de mener de gir nyttig informasjon, se tabell 7.7 som viser fordelingen etter skoletype.

Tabell 7.7 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», etter skoletype

	Barneskole	1-10 skole	Ungdomsskole	Videregående	Total
	%	%	%	%	%
Ja	49	55	50	59	52
Nei	51	45	50	41	48
Total N	301	101	94	85	581

Halvparten av skolelederne svarer at de kjenner til veiledningene i beredskapsplanlegging som ligger på Utdanningsdirektoratets nettsider. Grunnskoler og videregående skoler svarer svært likt på dette spørsmålet.

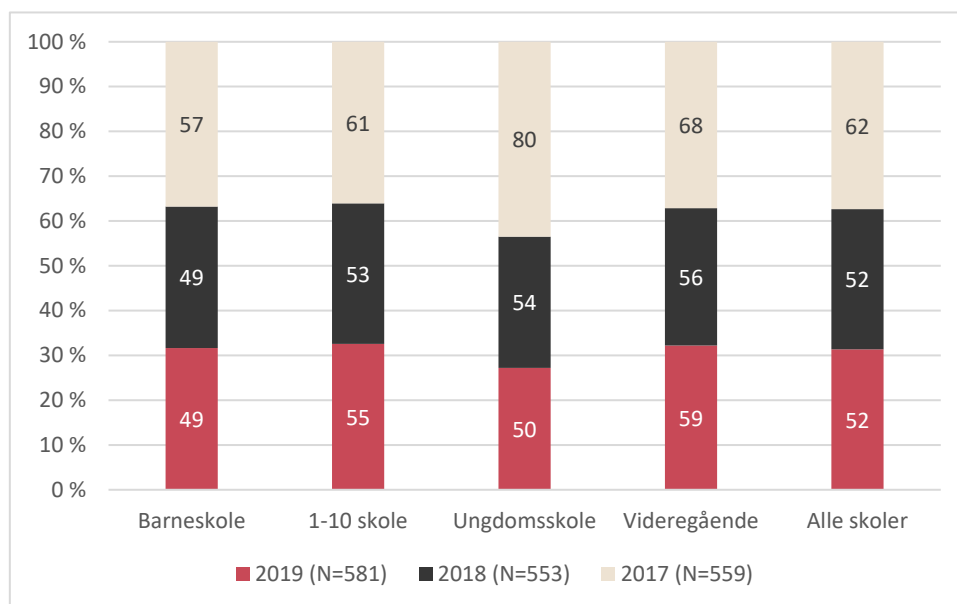
I tabell 7.8 er svarene fra skoleledere i grunnskolen og videregående fordelt etter landsdel.

Tabell 7.8 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», etter landsdel

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Total
	%	%	%	%	%
Ja	60	54	48	50	52
Nei	40	46	52	50	48
Totalt N	86	158	208	129	581

Skoler i Sør- og Vest-Norge har lavest andel skoleledere som kjenner til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider.

En fremstilling av svarene fra 2019 sammenlignet med tidligere år er vist i figur 7.4.



Figur 7.4 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)

Figur 7.4 viser at det er færre skoleledere som oppgir at de kjenner til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider i 2019 og 2018 (52 prosent) sammenlignet med 2017 (62 prosent). Både totalt og innenfor de ulike skoleslagene er det liten forskjell på andel skoleledere som kjenner til veiledningene fra 2018 til 2019.

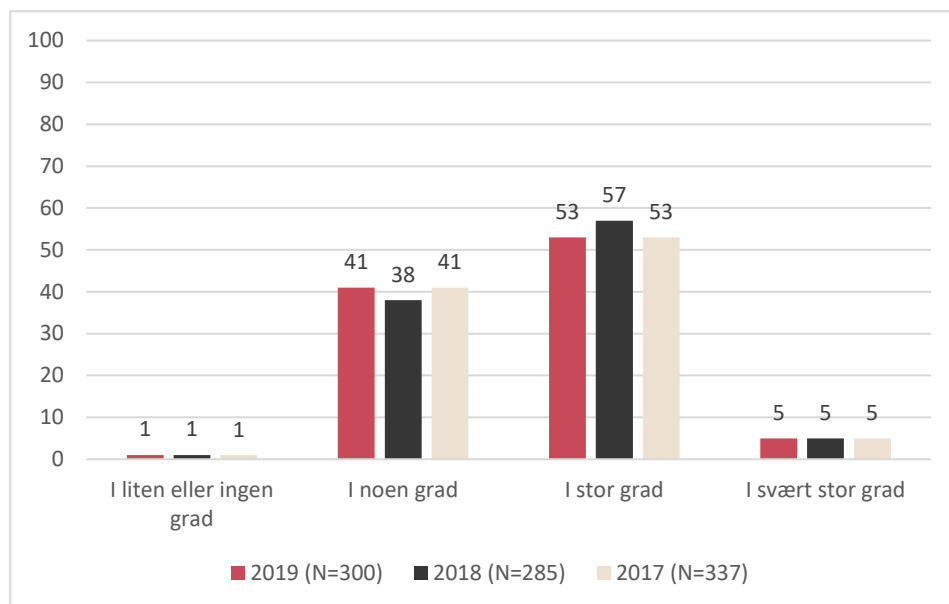
Skolelederne som svarte at de kjente til veiledningen for beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider ble videre bedt om å vurdere om informasjonen var nyttig. Tabell 7.9 viser grunnskolenes og de videregående skolenes svar fordelt etter skoletype.

Tabell 7.9 «I hvilken grad synes du veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider gir nyttig informasjon?», etter skoletype

	Barneskole	1-10 skole	Ungdomsskole	Videregående	Total
	%	%	%	%	%
I liten eller ingen grad	1	0	2	0	1
I noen grad	44	34	47	32	41
I stor grad	49	61	45	66	53
I svært stor grad	6	5	6	2	5
Totalt N	147	56	47	50	300

Over halvparten svarte at de «i stor grad» synes informasjonen var nyttig og 41 prosent svarte at informasjonen «i noen grad» var nyttig. Svært få svarte «i liten eller i ingen grad» mens 5 prosent svarte at informasjonen «i svært stor grad» var nyttig. Det er ikke store forskjeller mellom barneskoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler og videregående.

I figur 7.5 ser vi i hvordan skoleledere i 2019, 2018, og 2017 vurderte informasjonen i veiledningene i beredskapsplanlegging.



Figur 7.5 «I hvilken grad synes du veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider gir nyttig informasjon?», andel skoleledere (2017-2019)

Det er veldig liten variasjon i skoleledernes oppfatning av veiledningene de siste årene. Det er fremdeles 5 prosent som mener de er nyttige i svært stor grad. Utover dette har andelen som mener i stor grad i 2019 (53 prosent) gått ned med 4 prosentpoeng fra 2018, og er nå tilsvarende det skolelederne svarte i 2017.

7.4 Oppsummering

Utdanningsdirektoratet har siden 2009 samarbeidet med politiet for å sikre et godt beredskapsarbeid i kommunene og fylkeskommunene. Skoleledere i grunnskolen og videregående ble i spørringene høsten 2019 stilt spørsmål om arbeidet med forebygging av alvorlige hendelser i skolen. Kapitlet sammenligner svarene fra skolelederne tilbake til 2018 og 2019. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- De fleste skolelederne i grunnskolen (90 prosent) og videregående skoler (99 prosent) oppgir at skolen har beredskapsplaner.
- En stor andel skoleledere rapporterer beredskapsplaner på tvers av skolestørrelser og skoletype (barneskoler, 1-10 skoler, ungdomsskoler og videregående).
- 35 prosent av skolene har utarbeidet beredskapsplaner i samarbeid med skoleeier.
- 29 prosent av skolene har utarbeidet beredskapsplaner med både skoleeier og lokalt politi.
- Det er 6 prosent av skolene som har utarbeidet beredskapsplaner kun med lokalt politi.
- I alt 20 prosent av skolene har beredskapsplaner som er utarbeidet eller forberedt alene.
- Halvparten av skolene har gjennomført beredskapsøvelser de siste 3 årene, mens 42 prosent har ikke.
- Små kommuner rapporterer sjeldnere beredskapsøvelser med ledelse, lærere og elever enn mellomstore og store kommuner.
- Flere små kommuner rapporterer at de ikke har holdt beredskapsøvelser de siste tre årene enn mellomstore og store kommuner.
- I alt 52 prosent av skolelederne kjenner til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider, med få forskjeller mellom skoletyper.
- På spørsmål om hvorvidt veiledningene gir nyttig informasjon svarer 41 prosent i noen grad og 53 prosent i stor grad.
- Samlet sett er det ikke store endringer fra hva skolelederne svarer på spørsmål som omhandler alvorlige skolehendelser i 2019 sammenlignet med 2018 og 2017.

8 Sosiale medier

Sosiale medier, og spesielt Facebook, blir stadig mer sentrale kanaler for Utdanningsdirektoratet (Udir) når de skal nå målgruppene sine. Med over 40 000 følgere på Facebook og nesten 20 000 på Twitter er det viktig for Utdanningsdirektoratet å vite hvordan skoleledere bruker denne kanalen. Spørsmål om kjennskap til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier ble derfor stilt til skoleledere i grunnskolen og skoleledere i videregående skole. Det ble også stilt spørsmål om skolenes bruk og opplevelse av nytteverdi av å følge Utdanningsdirektoratet på sosiale medier.

8.1 Over halvparten av skolelederne kjenner til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier

Skoleledere i grunnskolen og videregående skole ble først spurt om de kjenner til at Utdanningsdirektoratet er på sosiale medier, se tabell 8.1.

Tabell 8.1 «Kjenner du til at Udir er på sosiale medier (for eksempel Facebook, Twitter og Instagram)?» Skoleleder grunnskole og videregående

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Total
	%	%	%
Ja	57	55	57
Nei	40	42	40
Vet ikke	3	2	3
Totalt N	498	83	581

Over halvparten av alle skolelederne kjenner til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier, både i grunnskolen og videregående skole. Det er nesten ingen forskjell mellom ledere i grunnskolen og i videregående skole. Andre analyser viste også at det ikke var forskjeller mellom landsdeler eller kommunestørrelser på dette spørsmålet.

8.2 «Følgere» til Utdanningsdirektoratet på Twitter, Facebook og Instagram

Skoleledere som kjenner til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier ble spurt om de følger Utdanningsdirektoratet på Twitter, Facebook og Instagram (se tabell 8.2).

Tabell 8.2 «Følger du Udir på sosiale medier (Facebook, Twitter og/eller Instagram)?» Skoleleder grunnskole og videregående

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Total
	%	%	%
Twitter	7	14	8
Facebook	90	81	88
Instagram	4	6	4
Total N	201	36	237

Av skolelederne totalt er det i alt 88 prosent som følger Utdanningsdirektoratet på Facebook, mens kun 8 og 4 prosent følger Utdanningsdirektoratet på Twitter og Instagram.

Grunnskolene har en større andel følgere på Facebook, mens en større andel videregående skoler følger Utdanningsdirektoratet på Twitter. Det er imidlertid ikke signifikante forskjeller mellom grunnskolen og videregående skoler på andel følgere i de ulike mediene.

Tabell 8.3 viser fordelingen etter landsdel.

Tabell 8.3. «Følger du Udir på sosiale medier?» Etter landsdel

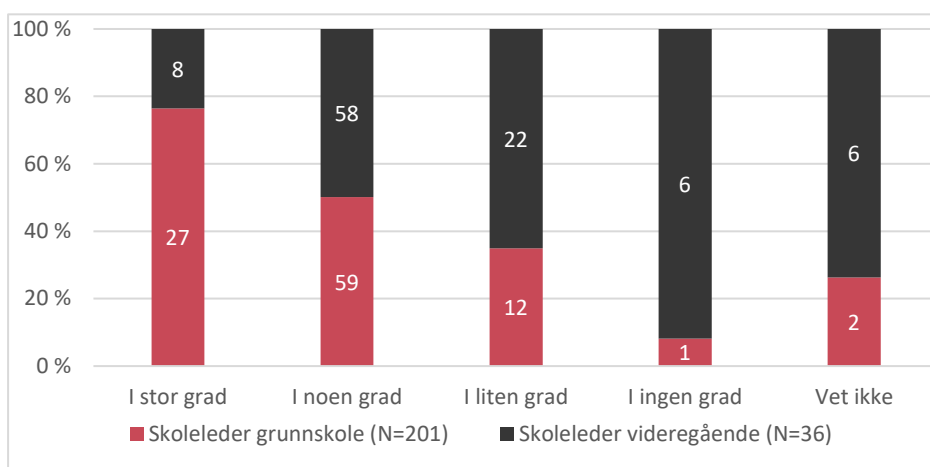
	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Total
	%	%	%	%	%
Twitter	21	8	4	7	8
Facebook	79	89	88	93	88
Instagram	0	3	9	0	4
Total N	34	61	82	60	237

Størst andel følgere av Utdanningsdirektoratet på Twitter kommer fra Oslo og Akershus (21 prosent), som er statistisk signifikant forskjellig fra Sør- og Vest-

Norge (4 prosent). I alle landsdelene er det en stor andel som følger Utdanningsdirektoratet på Facebook. Midt- og Nord-Norge har størst oppslutning på Facebook (93 prosent), men skiller seg ikke signifikant fra de andre landsdelene. Utdanningsdirektoratet på Instagram følges av få skoleledere på tvers av landsdeler.

8.3 Flertallet av skoleledere som følger Utdanningsdirektoratet på sosiale medier opplever innholdet som nyttig

Skoleledere som følger Utdanningsdirektoratet på Twitter, Facebook og Instagram ble spurt om i hvilken grad de opplever innholdet som nyttig for sitt arbeid i skolen.



Figur 8.1 «I hvilken grad opplever du innholdet fra Udir på sosiale medier er nyttig for ditt arbeid i skolen?» Skoleleder grunnskole og videregående skole. Prosent

Over halvparten av følgerne til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier opplever at innholdet «i noen grad» er nyttig for arbeidet i skolen. Flere skoleledere i grunnskolen (27 prosent) enn i videregående skole (8 prosent) opplever innholdet som nyttig «i stor grad». Hva skoleledere svarer etter landsdel er vist i tabell 8.4.

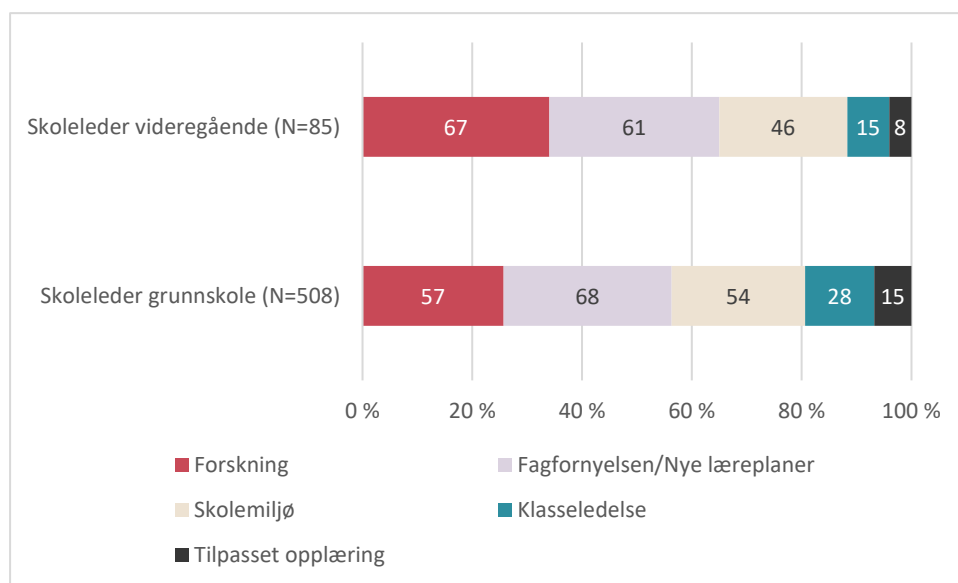
Tabell 8.4 «I hvilken grad opplever du innholdet fra Udir på sosiale medier er nyttig for ditt arbeid i skolen?» Etter landsdel

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
	%	%	%	%	%
I stor grad	9	25	24	32	24
I noen grad	56	61	62	53	59
I liten grad	24	15	10	12	14
I ingen grad	3	0	1	2	1
Vet ikke	9	0	2	2	3
Total N	34	61	82	60	237

Midt- og Nord-Norge har den største andelen skoleledere (32 prosent) som opplever innholdet som nyttig «i stor grad», mens en relativt liten andel fra Oslo og Akershus (9 prosent) svarer tilsvarende. Det er imidlertid ingen forskjeller mellom landsdelene som er statistisk signifikante. Merk at antall respondenter (N) i Oslo og Akershus er kun 34.

8.4 Flere skoleledere mener at temaer innen nye læreplaner og forskning egner seg på sosiale medier?

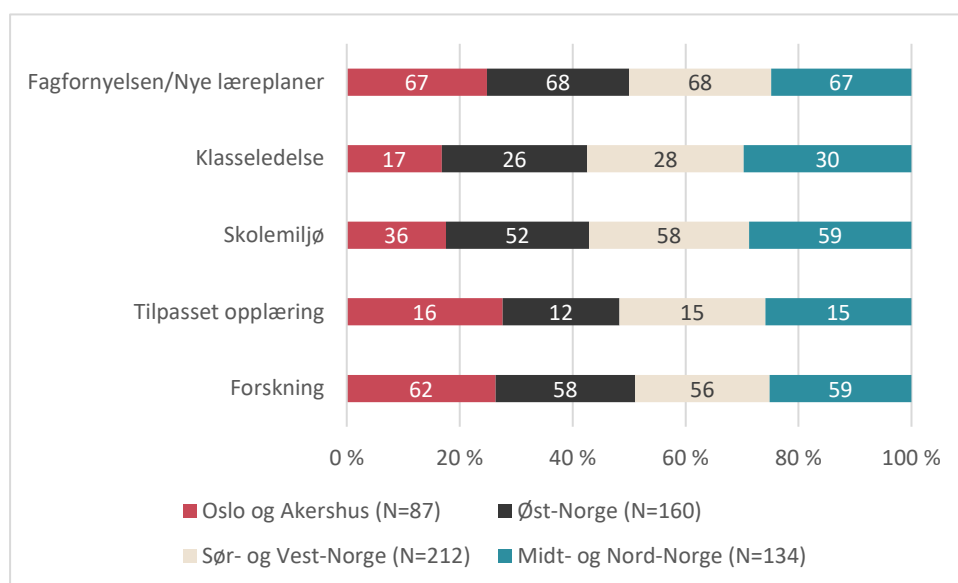
Skoleledere i grunnskolen og videregående skole ble spurt om hvilke temaer de som skoleleder syntes egner seg på sosiale medier. Denne gruppen omfattet også de som ikke følger Utdanningsdirektoratet på sosiale medier. Her kunne respondentene krysse av for maks 3 alternativer. Figur 8.2 viser prosentandelen som krysset av for hvert tema (forskning, tilpasset opplæring, skolemiljø, klasseledelse og fagfornyelsen/ nye læreplaner).



Figur 8.2 «Er det noen temaer du som skoleleder mener egner seg spesielt godt på sosiale medier?» Skoleleder grunnskole og videregående, prosent

Særlig tre temaer skiller seg positivt ut både hos grunnskolen og videregående skoler: forskning, fagfornyelser/ nye læreplaner og skolemiljø. Fagfornyelser nevnes av hele 68 prosent av grunnskoleledere og 61 prosent av skoleledere i videregående skole.

Figur 8.3 viser hva skoleledere fra ulike landsdeler svarer.



Figur 8.3 «Er det noen temaer du som skoleleder mener egner seg spesielt godt på sosiale medier?» Etter landsdel, prosent

Skolemiljø trekkes frem av en større andel skoleledere i Midt- og Nord-Norge (59 prosent) og Sør- og Vest-Norge (58 prosent) enn av skoleledere i Oslo og Akershus (36 prosent). I Oslo og Akershus er det også en mindre andel som trekker frem klasseledelse. Temaer innenfor forskning og fagfornyelsen mener en stor andel skoleledere på tvers av landsdeler å egne seg godt på sosiale medier.

8.5 1 av 2 skoleledere i grunnskolen har delt innhold fra Utdanningsdirektoratets sosiale medier til lærere

Skoleledere i grunnskolen og videregående som kjenner til at Utdanningsdirektoratet er på sosiale medier, ble spurt om de som skoleleder har videresendt eller delt innhold til lærere på skolen, se tabell 8.5.

Tabell 8.5 «Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen?» Respondenttype. Prosent

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående skole	Totalt
	%	%	%
Ja	53	24	49
Nei	48	76	51
Totalt N	282	45	327

Over halvparten av skoleledere i grunnskolen, 53 prosent, oppgir at de har videresendt eller delt innhold fra Utdanningsdirektoratets sosiale medier. Dette

gjelder også for 24 prosent av skolelederne i videregående skole. Merk at det kun er 45 skoleledere i videregående skole som har svart på spørsmålet.

Tabell 8.6 viser grunnskoleledernes svar etter kommunestørrelse.

Tabell 8.6 «Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen?» Skoleledere grunnskole, kommunestørrelse. Prosent

	Under 3000	3000 til 9999	10000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	40	68	49	52
Nei	60	32	51	48
Totalt N	30	66	186	282

Mellomstore kommuner har størst andel skoleledere som har videresendt eller delt innhold fra Utdanningsdirektoratets sosiale medier til lærere på skolen.

Skoleledernes svar fordelt på landsdeler er vist i tabell 8.7.

Tabell 8.7 Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen? Etter landsdel, prosent

	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
	%	%	%	%	%
Ja	43	48	48	55	49
Nei	57	52	52	45	51
N	49	94	113	71	327

Det er ingen vesentlige forskjeller mellom hva skolelederne svarer i ulike landsdeler på hvorvidt de har videresendt eller delt innhold fra sosiale medier eller ikke.

8.6 Over 1 av 3 skoleledere har fått med seg tilbud om videreutdanning på sosiale medier?

Skoleledere i grunnskolen og videregående som kjenner til at Utdanningsdirektoratet er på sosiale medier ble også spurt om de har fått med seg tilbud om videreutdanning på sosiale medier, se tabell 8.8.

Tabell 8.8 «Har du sett tilbud om videreutdanning fra Udir på sosiale medier?»

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående skole	Totalt
	%	%	%
Ja	37	33	37
Nei	44	54	45
Vet ikke	19	14	19
Totalt N	282	43	325

Totalt er det 37 prosent av skoleledere som har sett tilbud om videreutdanning fra Utdanningsdirektoratet på sosiale medier.

Skoleledere i grunnskolens svar fordelt på kommunestørrelse er vist i tabell 8.9.

Tabell 8.9 «Har du sett tilbud om videreutdanning fra Udir på sosiale medier?» Etter kommunestørrelse

	Under 3000	3000 til 9999	10000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	20	54	34	37
Nei	50	32	47	44
Vet ikke	30	14	19	19
Totalt N	30	65	187	282

I små kommuner er det totalt bare 30 respondenter som utgjør utvalget. Her svarer halvparten av skolelederne at de ikke har sett tilbud om videreutdanning fra Utdanningsdirektoratet på sosiale medier. Her svarer også 1 av 3 at de ikke vet. I mellomstore kommuner har over halvparten av skoleeierne sett tilbud om videreutdanning.

8.7 Oppsummering

Sosiale medier og spesielt Facebook blir stadig mer sentrale kanaler for Utdanningsdirektoratet når de skal nå målgruppene sine. Med mange følgere er det viktig for Utdanningsdirektoratet å vite hvordan skoleledere i grunnskole og videregående skole bruker både denne og andre kanaler. Skoleledere i grunnskole og videregående skoler svarte på spørsmål om kjennskap til Utdanningsdirektoratet på sosiale medier og bruken av disse. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- Over halvparten av skolelederne kjenner til at Utdanningsdirektoratet er på sosiale medier.
- Blant disse oppgir de fleste at de følger Utdanningsdirektoratet på Facebook. En mindre andel følger Utdanningsdirektoratet på Twitter og Instagram.
- Over halvparten av skoleledere som følger Utdanningsdirektoratet på sosiale medier oppgir at innholdet i noen grad er nyttig for arbeidet i skolen. Andelen som opplever innholdet som nyttig i stor grad er større blant skoleledere i grunnskolen enn i videregående.
- Temaene fagfornyelsen/ nye læreplaner og forskning oppleves som spesielt godt egnet på sosiale medier. Fagfornyelser nevnes av en liten større andel grunnskoler enn videregående skoler, mens videregående skoler oppgir forskning litt oftere enn hva grunnskolene gjør.
- Over halvparten av skoleledere i grunnskolen angir at de har videresendt eller delt innhold på sosiale medier. Dette gjelder også for 24 prosent av skoleledere i videregående skole.
- Tilbud om videreutdanning fra Utdanningsdirektoratet er sett av i alt 37 prosent av skoleledere i grunnskolen og videregående.

9 Fravær i grunnskolen

Høsten 2016 ble det innført en fraværsgrense i videregående skole for å redusere udokumentert fravær. To år senere viste fraværstatistikken for 10. trinn at fraværet hadde en nedgang på 20 prosent. Det var imidlertid usikkert om det var fraværsgrensen som hadde hemmet frafall fra videregående opplæring (Bjørnset, Drange, Gjefsen, Takvam Kindt og Rogstad, 2018). Det er ønskelig med mer informasjon om fravær også i grunnskolen. Utdanningsdirektoratets nasjonale kartlegging viser at 10 prosent av elevene har mellom 10 og 30 dager, og 4 prosent har mer enn 30 dager fravær (Udir, 2019). Kunnskapsdepartementet ønsker å innhente mer informasjon fra skoleeiere og skoleledere i grunnskolen om rutiner og tiltak for å forebygge og følge opp lever med et problematisk fravær. Grunnskoler er pålagt å føre fravær, men det er ikke etablert et landsdekkende system for registrering. Det er derfor også relevant å kartlegge kommunenes system for fraværregistrering. Tallene vil bli brukt til å vurdere tiltak på fraværsområdet.

9.1 Kommuner med flere grunnskoler har som regel et felles system for fraværregistrering

Skoleeiere i kommunen ble spurt om hvorvidt grunnskolene i kommunen bruker det samme systemet for fraværregistrering. Tabell 9.1 viser hvordan kommunene svarer totalt og ut ifra kommunestørrelse.

Tabell 9.1 «Har skolene i kommunen samme system for fraværregistrering?» Skoleeier kommune. Etter kommunestørrelse og totalt. Prosent

Kommunestørrelse	Under 3000	3000 - 9999	Mer enn 10 000	Totalt
	%	%	%	%
Ja	60	93	96	81
Nei	3	7	4	5
Ikke aktuelt	37	0	0	14
Total N	35	29	26	90

Mellomstore og store kommuner oppgir nesten alle at de har et felles system for fraværregistrering. Tre av fem små kommuner oppgir det samme. Blant disse

kommunene finner vi en relativt høy andel, 37 prosent, som svarer at kommunene kun har én grunnskole og spørsmålet er derfor ikke aktuelt. Trekker vi fra sistnevnte fra utvalget av små kommuner, er det 95 prosent av skoleeierne som rapporterer at grunnskolene har samme system.

Vi undersøkte også hvordan svarene fordelte seg på landsdelene. Disse funnene er presentert i tabell 9.2.

Tabell 9.2 «Har skolene i kommunen samme system for fraværsregistrering?» Skoleeier kommune. Etter landsdel. Prosent

Landsdel	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Ja	100	92	82	67
Nei	0	8	6	7
Ikke aktuelt	0	0	12	26
Total N	6	24	33	27

Det er ingen av kommunene fra Oslo og Akershus og fra Øst-Norge som kun har én grunnskole. Her finner vi at nesten samtlige har et felles system. Andelen er noe lavere i Sør og Vest-Norge og i Midt- og Nord-Norge, men det er også her svært få kommuner med mer enn én grunnskole som ikke har et felles system for fraværsregistrering, henholdsvis 93 og 90 prosent.

9.2 Kommuner med flere grunnskoler har ofte samme system for oppfølging av fravær

Oppfølging av fravær er viktig for å forebygge høyt elevfravær. Skoleeier i kommunene ble spurt om de hadde samme system for oppfølging av fravær på tvers av grunnskolene i kommunen. Tabell 9.3 viser svarfordeling totalt og i henhold til kommunestørrelse.

Tabell 9.3 «Har skolene i kommunen samme system for oppfølging av fravær?» Skoleeier kommune. Etter kommunestørrelse og totalt. Prosent

Kommunestørrelse	Under 3000	3000 - 9999	Mer enn 10 000	Totalt
	%	%	%	%
Ja	49	97	85	74
Nei	6	3	15	8
Ikke aktuelt	46	0	0	18
Total N	35	29	26	90

Mellomstore kommuner har stort sett samme system for oppfølging av fravær på tvers av grunnskoler. Denne andelen er noe lavere i større kommuner, 85 prosent,

men den er fremdeles høy. Andelen med samme system er tilsynelatende lav i små kommuner. Holder vi andelen små kommuner med kun én grunnskole utenfor utvalget, finner vi imidlertid at det er 89 prosent av skolene som har felles system for oppfølging av fravær.

Vi fant også regionale forskjeller når det gjelder om kommunene hadde samme system for oppfølging av fravær. Funnene er presentert i tabell 9.3.

Tabell 9.4 «Har skolene i kommunen samme system for oppfølging av fravær?» Skoleeier kommune. Etter landsdel. Prosent

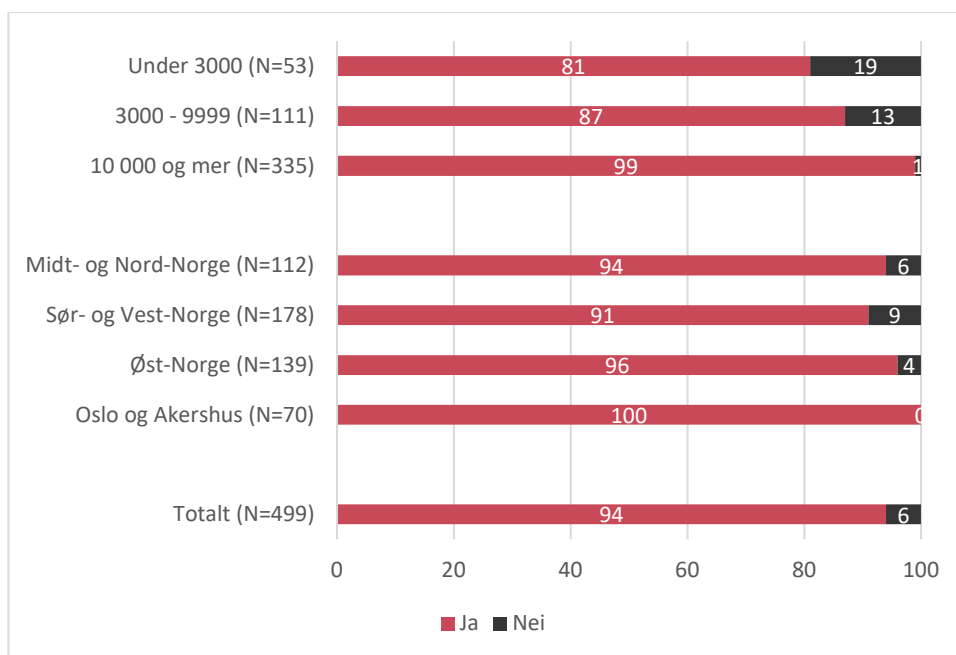
Landsdel	Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge
	%	%	%	%
Ja	83	92	73	59
Nei	17	8	9	11
Ikke aktuelt	0	0	18	30
Total N	6	24	33	27

Øst-Norge er den landsdelen med høyest andel kommuner som svarer at de har samme system. Her har hele ni av ti svart ja. Både Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge har en del kommuner med kun én grunnskole, og disse har svart «ikke aktuelt». Trekker vi fra disse, finner vi at 89 prosent av kommunene i Sør- og Vest-Norge har samme system. Tilsvarende tall for Midt- og Nord-Norge er 84 prosent.

9.3 Skolenes rutiner, føringer og retningslinjer for oppfølging av fravær

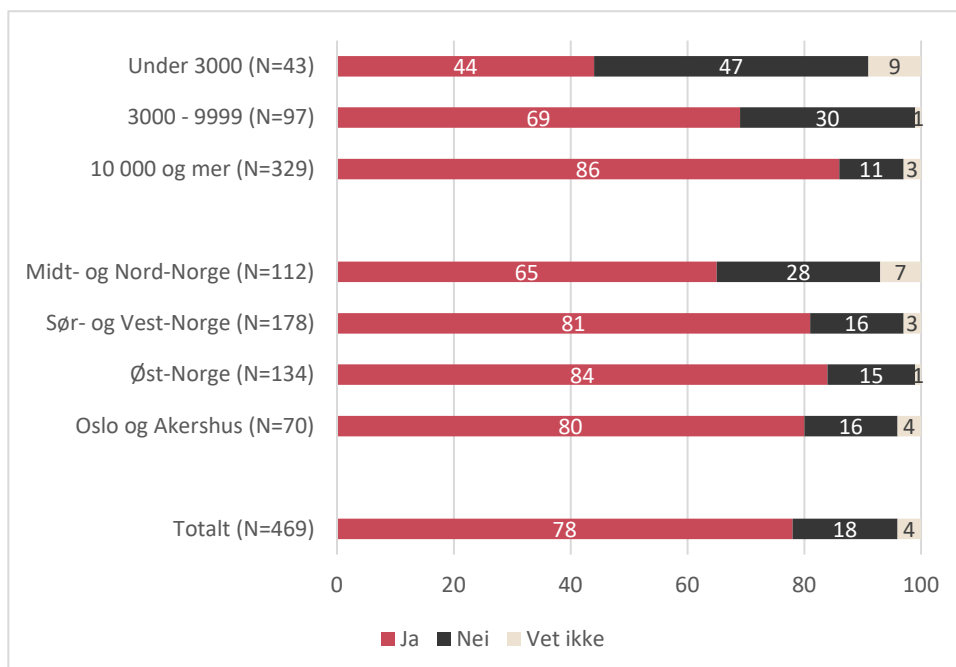
Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veileder for fraværsoppfølging rettet mot kommunene. Denne skal bidra til at kommuner behandler slike saker likt og sikre at elevene får oppfylt sin rett og plikt til grunnskoleopplæring. Skoleledere i grunnskolen ble spurt om hvorvidt skolen har rutiner eller systemer for å følge opp fravær. Figur 9.1 viser at 94 prosent av skoler har dette.

Det er små forskjeller mellom landsdelene. Vi finner imidlertid at samtlige skoleledere i Oslo og Akershus bekrefter at skolen har rutiner/systemer for å følge opp elevers fravær. Forskjellen mellom Oslo og Akershus og de andre landsdelene er statistisk signifikant. Det er også noen forskjeller relatert til kommunestørrelse. Vi finner at skoleledere i større kommuner skiller seg fra små og mellomstore kommuner fordi så å si alle svarer at de har slike systemer/rutiner. Denne forskjellen er statistisk signifikant. Andelene er noe lavere i små kommuner sammenlignet med mellomstore, men forskjellen er ikke statistisk signifikant.



Figur 9.1 «Har skolen rutiner eller systemer for å følge opp elevers fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent

Skolelederne som svarte ja på spørsmålet ble videre spurt om kommunen som skoleeier har lagt føringer eller utarbeidet retningslinjer for oppfølging av elevers fravær. Figur 9.2 viser at en relativt stor andel, 78 prosent, bekrefter dette.



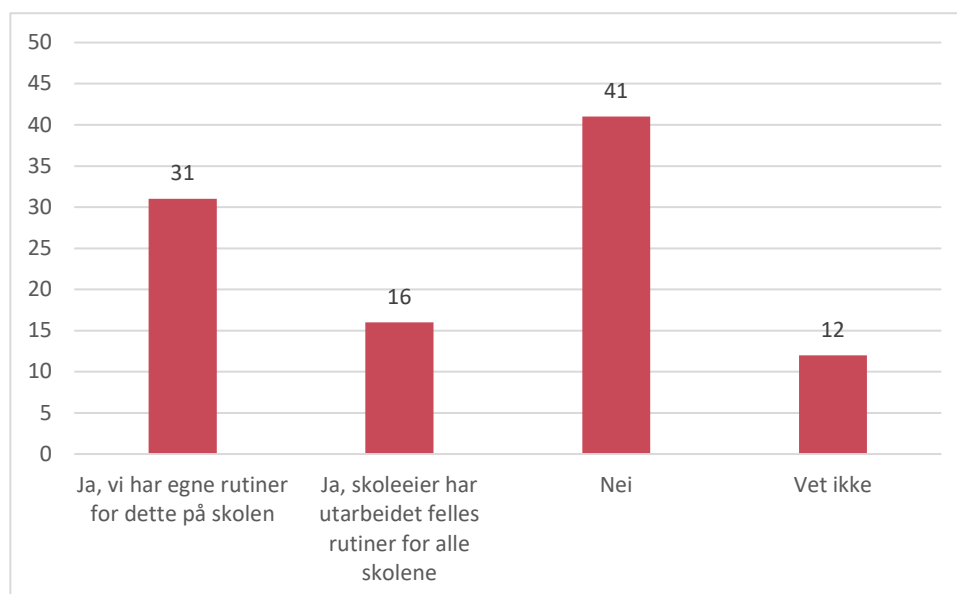
Figur 9.2 «Har skoleeier lagt føringer eller utarbeidet retningslinjer for oppfølging av elevers fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent

Den største variasjonen finner vi når vi sammenligner ulike kommunestørrelser. Små kommuner har en liten overvekt av skoleledere som svarer nei (47 prosent), og også den største andelen som er usikre (9 prosent). Mellomstore kommuner har betydelig færre som svarer nei, og store kommuner bare 11 prosent. Disse forskjellene er statistisk signifikante. Det kan være flere grunner til denne variasjonen. En hypotese kan være at skoleeiere i mellomstore og store kommuner lettere har kunnet sammenligne varierende praksis ved ulike skoler. Dette kan ha medført et behov for å utarbeide sentrale retningslinjer og tydeligere føringer for hva de opplever som beste praksis.

Vi undersøkte også om det var regionale forskjeller. Disse forskjellene er mindre enn de vi finner relatert til kommunestørrelse. Det er særlig Midt- og Nord-Norge som skiller seg litt ut fra de andre. Her finner vi at en større andel, 28 prosent, svarer nei på spørsmålet om kommunale føringer og retninger for oppfølging av fravær. I de øvrige regionene gjelder dette for mellom 15 og 16 prosent. Denne forskjellen er den eneste som er statistisk signifikant. Midt- og Nord-Norge har også den høyeste andelen som er usikre på om det er lagt føringer.

9.4 Elever med lengre tids eller høyt sporadisk fravær

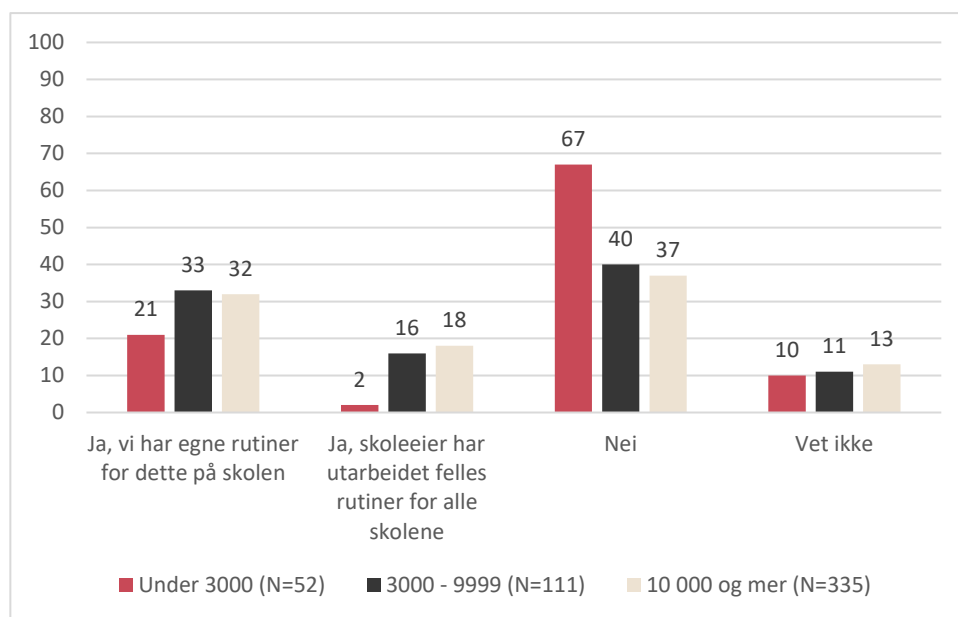
Skoleledere i grunnskolen ble spurt om hvorvidt de har egne rutiner spesielt rettet mot å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær. Figur 9.4 viser at i underkant av halvparten oppgir at de har rutiner for oppfølging av denne elevgruppen.



Figur 9.3 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole. Prosent

Det er dessuten 41 prosent som oppgir at de ikke har det og 12 prosent er usikre. Blant de skolene som har rutiner svarer mange at de har egne rutiner for dette på skolen.

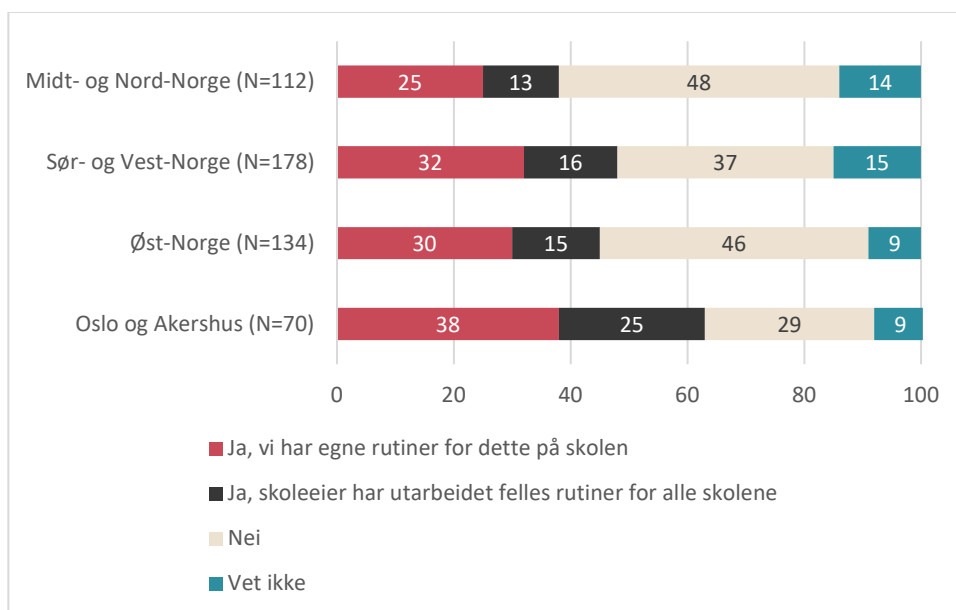
Figur 9.4 viser skoleledernes svar fordelt etter kommunestørrelse. Det er generelt små forskjeller mellom store og mellomstore kommuner, og i disse kommunene er det om lag halvparten som bekrefter at de har rutiner for å ivareta denne elevgruppen.



Figur 9.4 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent

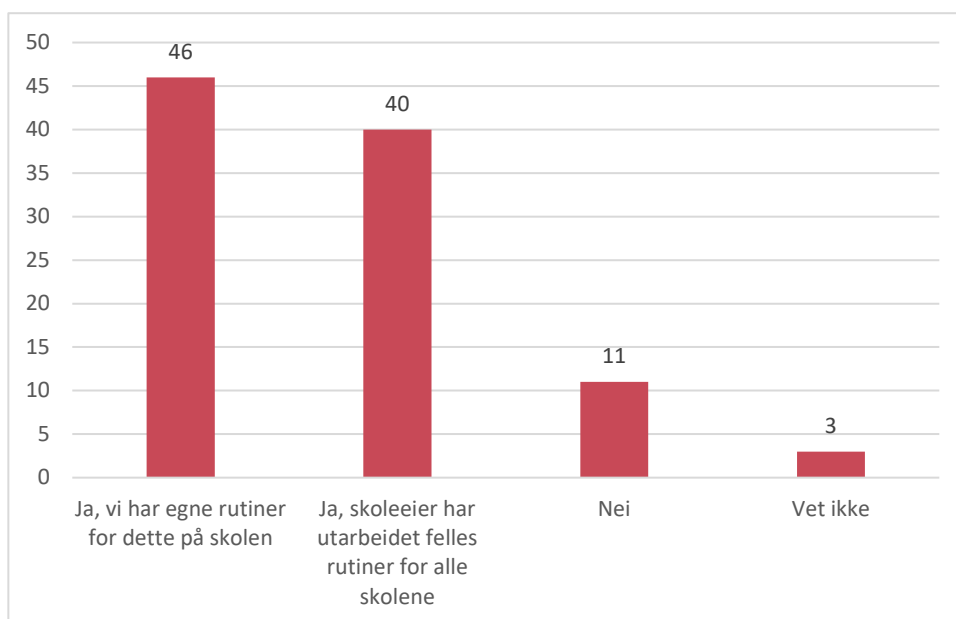
I små kommuner er det to av tre kommuner som svarer nei. Det er 23 prosent som oppgir at de har rutiner, og dette er i hovedsak rutiner skolen selv har iverksatt.

Det er også interessant å se om det er regionale forskjeller knyttet til rutiner for å ivareta elever etter lengre tids fravær. Figur 9.5 viser denne fordelingen. Oslo og Akershus er den regionen med høyest andel skoler som oppgir at de har rutiner for å ivareta disse elevene. Her er det 63 prosent som svarer ja, og majoriteten av disse har rutiner som skolen selv har iverksatt. Forskjellen mellom Oslo og Akershus og de andre landsdelene er statistisk signifikant. Midt- og Nord-Norge har den laveste andelen som svarer ja med 38 prosent, og denne forskjellen er også statistisk signifikant.



Figur 9.5 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole etter landsdel. Prosent

Skoleledere i grunnskolen ble også spurt om de hadde særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær. Figur 9.6 viser fordelingen på svaralternativene totalt.

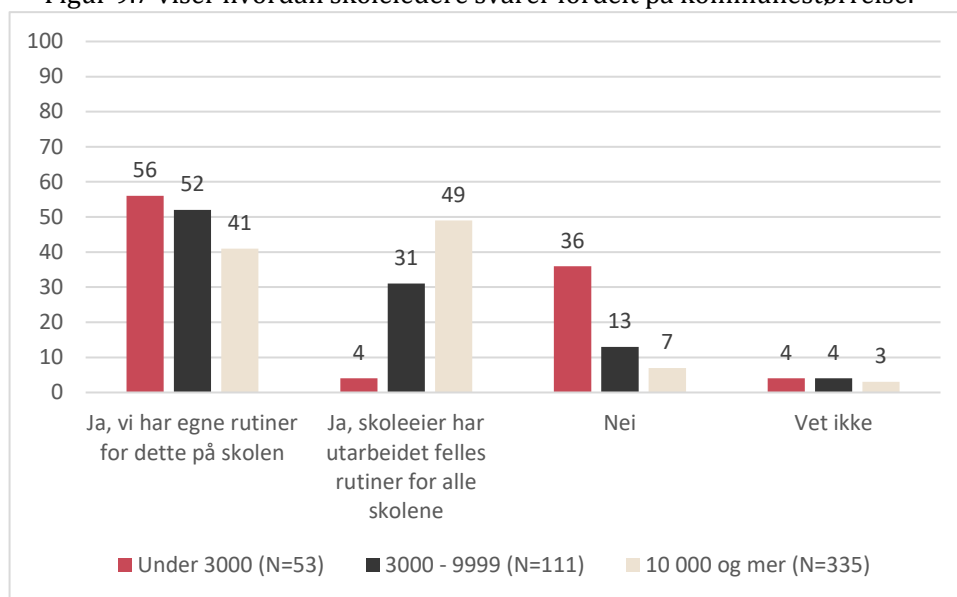


Figur 9.6 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å for å følge opp elever som har høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole. (N=497). Prosent

Til sammen er det 86 prosent som oppgir at de har rutiner for å følge opp denne elevgruppen. Blant disse er det en litt større andel som oppgir at skolen har egne

rutiner sammenlignet med andelen som svarer at de benytter rutiner som skoleeier har utarbeidet for alle skolene i kommunen.

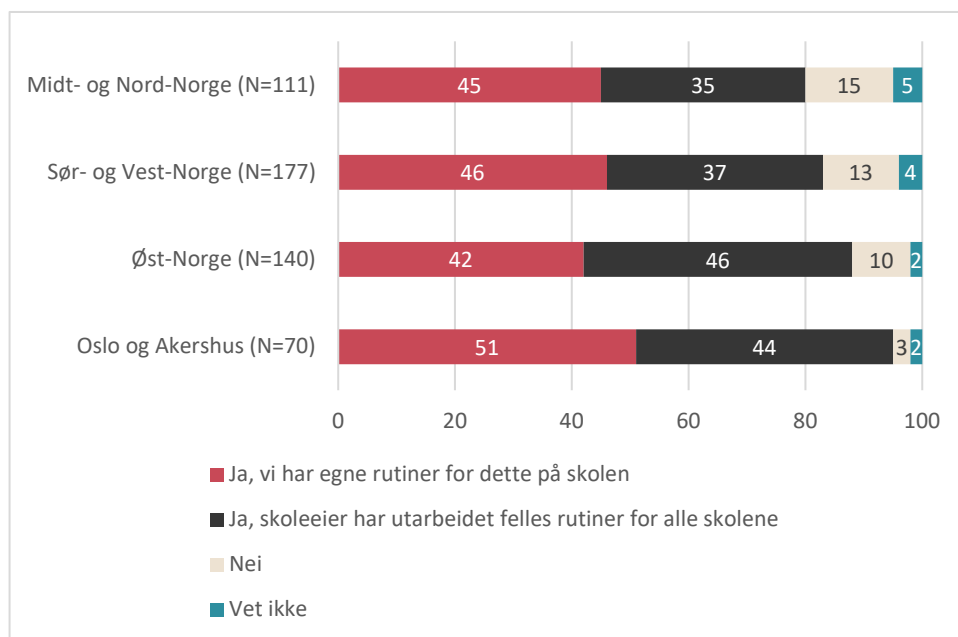
Figur 9.7 viser hvordan skoleledere svarer fordelt på kommunestørrelse.



Figur 9.7 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent

Små kommuner har sjelden utarbeidet felles rutiner for alle grunnskolene, kun 4 prosent svarer dette. Litt over halvparten av grunnskolene har selv utviklet rutiner for å følge opp denne elevgruppen. I mellomstore kommuner er det betydelig færre som svarer at de ikke har slike rutiner sammenlignet med små kommuner. I større kommuner har hele 90 prosent av grunnskolene rutiner, og litt over halvparten av disse benytter rutiner som skoleeier har utarbeidet for alle skolene.

Det er ikke store regionale forskjeller. Figur 9.8 viser at 95 prosent av grunnskolene i Oslo og Akershus har rutiner for oppfølging av elever med høyt sporadisk fravær. Midt- og Nord-Norge ligger lavest med en tilsvarende andel på 80 prosent. Samlet sett er det en større andel grunnskoler som oppgir at de har rutiner for oppfølging av elever med høyt sporadisk fravær sammenlignet med elever som er tilbake etter lengre tids fravær (47 prosent). Det er kun 3 prosent som ikke vet om slike rutiner eksisterer. Hovedinntrykket er at skoleeiere i kommunen har størst fokus på oppfølging av elever med høyt sporadisk fravær. Vi kan anta at dette er fordi høyt sporadisk fravær er mer hyppig blant elevene enn lengre tids fravær. Tall fra Ungdata-undersøkelsen viser at 4 prosent av elevene på ungdomsskolen skulker 6-10 ganger eller mer enn 11 ganger per år (Bakken, 2019).

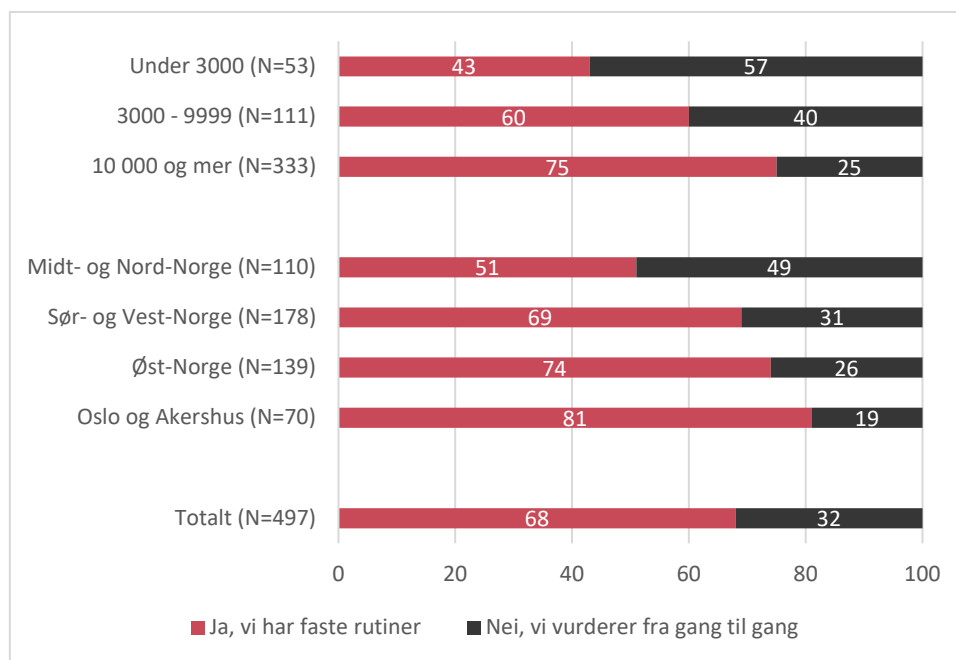


Figur 9.8 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole etter landsdel. Prosent

9.5 Samarbeid med andre ressurspersoner og yrkesgrupper ved høyt fravær

Skoleledere i grunnskolen ble spurt om de hadde et system eller rutiner for å koble på andre ressurspersoner eller yrkesgrupper ved høyt fravær. Figur 9.9 viser at to av tre grunnskoler har slike system/rutiner. På dette området finner vi relativt stor variasjon mellom skoler relatert til kommunestørrelse. I små kommuner er det under halvparten som bekrefter at de har faste rutiner for et slik samarbeid. Denne andelen synes å stige med økende kommunestørrelse, og blant skoler i større kommuner er det tre av fire som svare ja. Alle forskjeller mellom landsdeler er statistisk signifikante.

Det er også noen relativt tydelige forskjeller mellom landsdeler. I Oslo og Akershus finner vi den høyeste andelen skoler som sier de har etablert faste rutiner for å koble på andre ressurspersoner/yrkesgrupper. Andelen er noe lavere i Øst-Norge, men denne forskjellen er ikke statistisk signifikant. I Midt- og Nord-Norge er det om lag halvparten av skolene som har en slik fast rutine, og denne landsdelen skiller seg fra de andre (statistisk signifikante forskjeller).



Figur 9.9 «Har skolen et system eller rutiner for å koble på andre ressurspersoner/yrkesgrupper ved høyt fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommune størrelse og landsdel. Prosent

9.6 Oppsummering

I dette kapittelet kommer det frem at mange kommuner med mer enn én grunnskole har et felles system for fraværsregistrering og oppfølging av fravær. Mange skoler oppgir at de har rutiner eller systemer for å følge opp elevers fravær (spesielt elever med høyt sporadisk fravær). Noen har også særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær, hvorav de fleste skolene har utarbeidet disse rutinene selv. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- Fire av fem skoleeiere rapporterer at grunnskolene i kommunen har samme system for registrering av fravær.
- Blant kommuner med mer enn én grunnskole har 90 prosent felles system for registrering av fravær, på tvers av alle landsdeler. I Oslo og Akershus har alle kommuner felle system.
- Det er også 90 prosent av kommuner med mer enn én grunnskole som har samme system for oppfølging av fravær. Mellomstore kommuner har den høyeste andelen, 97 prosent.
- Øst-Norge har den høyeste andelen kommuner med felles system for oppfølging av fravær, 92 prosent.
- 94 prosent av grunnskolene har rutiner eller systemer for å følge opp fravær, ikke bare registrere fraværet. Andelen er høyest i større kommuner og i Oslo og Akershus.
- Skoler som har rutiner eller systemer for oppfølging av fravær rapporterer i stor grad at skoleeier har lagt føringer eller kommunale utarbeidet retningslinjer, 78 prosent. Andelen er lavest i små kommuner og blant grunnskoler i Midt- og Nord-Norge.
- På spørsmål om skolen har rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær, svarer 47 prosent ja. Majoriteten av skolene har egne rutiner. En tredjedel har rutiner som skoleeier har utarbeidet for alle kommunens grunnskoler.
- I små kommuner er det 67 prosent av skolene som oppgir at de ikke har rutiner for oppfølging av elever som er tilbake etter lengre tids fravær. Oslo og Akershus har høyest andel som svarer ja, og majoriteten har egne rutiner.
- Grunnskolene ble også spurt om særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær. 86 prosent har slike rutiner, og litt over halvparten har egne rutiner.
- En tredel av små kommuner har ikke rutiner for oppfølging av spesielt elever med høyt sporadisk fravær. I mellomstore kommuner er denne andelen 13 prosent og i større kommuner er andelen 7 prosent.
- To av tre grunnskoler har rutiner for å koble på andre ressurspersoner eller yrkesgrupper ved høyt fravær.
- I små kommuner er det under halvparten som bekrefter at de har faste rutiner for et slik samarbeid. Blant skoler i større kommuner er det tre av fire som svare ja.

10 Overgang barnehage–skole

En smidig overgang mellom barnehage og skole er viktig for barnas opplevelse av trygghet, mestring og motivasjon. Barnehage og skole skal også legge til rette for at elevene får sammenhengende og individuelt tilrettelagte opplæringsløp. Dette fordrer et tett samarbeid mellom barnehage og skole der begge parter viser forståelse for den andres mandat og særegne læringskultur. Overgangen mellom barnehage og skole er en sensitiv prosess der barnets foreldre, familie og venner også blir berørt. Det er derfor nedfelt i barnehagens rammeplan at overgangen forberedes og gjennomføres i nært samarbeid med barnets hjem (Kunnskapsdepartementet, 2006:53). Det er også utviklet en veileder som kommuner, barnehager og skoler kan benytte for å få på plass gode rutiner for overgang mellom barnehage og skole (Kunnskapsdepartementet, 2008). Veilederen legger vekt på at barnets stemme blir hørt og at barnets perspektiv danner utgangspunkt for utforming av tiltak. Dette innebærer gjerne at barnet får anledning til å gjøre seg kjent med skolen før skolestart – både lokaler, lærere, annet personale og selve skolehverdagen. Videre anbefales det at skolen får god informasjon om barnet med vekt på både hva barnet mestrer og hva det trenger støtte til. Foreldre bør være involvert i denne overleveringen, og skal kunne legge premisser for hvilken informasjon som følger barnet over i skolen.

Ifølge lovreguleringen som ble innført 1. august 2018, plikter skoleeiere i kommune å sørge for at skoler og barnehager samarbeider for å bedre kvaliteten på overgangen. Skoleeier skal utarbeide en plan for å sikre god overgang fra barnehagen til skole og skolefritidsordning (SFO). Bakgrunnen for samarbeidsplikten var bekymring for kvaliteten på overgangen, og at skolene i mindre grad enn barnehagene prioriterte tilrettelegging.

Spørsmålene som presenteres i dette kapitlet ble stilt skoleledere i grunnskole og skoleeiere i kommune. Temaet var også inkludert i Spørsmål til Skole-Norge 2016 (Gjerustad, Federici og Hovdhaugen, 2016), og vi vil sammenligne svar der det er relevant. Spørsmål til Barnehage-Norge 2019 har også inkludert spørsmål om samme tema til barnehagestyrene som kan finnes i rapporten fra Fagerholt, Myhr, Naper og Løe (2020).

10.1 Skoleeiers etablering av møteplasser mellom barnehage og skole

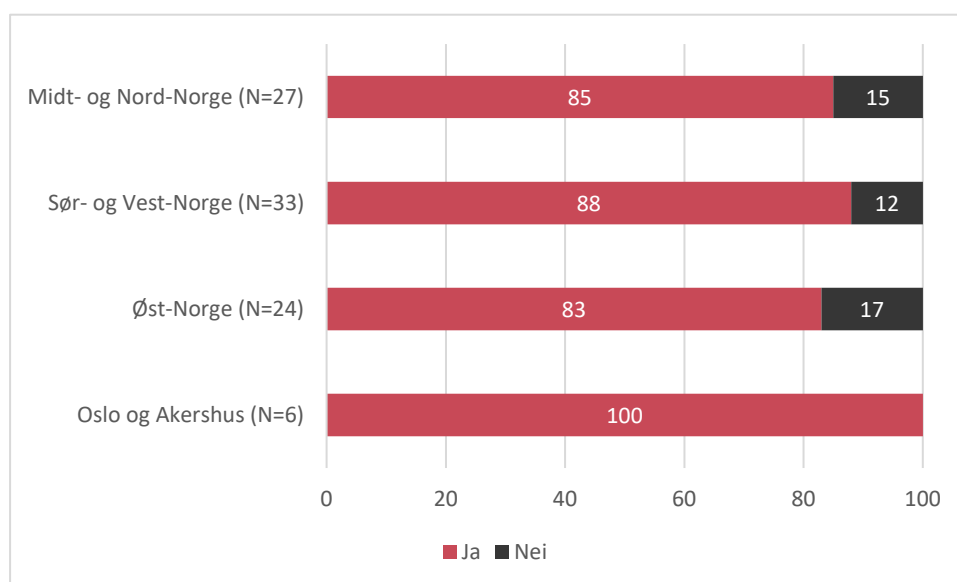
Skoleeiere i kommunen ble spurt om det er etablert felles møteplasser for barnehagelærere og lærere på barneskolen. Som tabell 10.1 viser, er det 87 prosent av skoleeiere som bekrefter dette. Denne andelen er om lag den samme som man fant i Spørsmål til skole-Norge i 2016, da var andelen på 85 prosent.

Tabell 10.1 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleeier kommune, totalt og etter kommunestørrelse. Prosent

	Under 3000	3000 til 9999	10 000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	86	83	92	87
Nei	14	17	8	13
Totalt (N)	35	29	26	90

Andelen er høyest i store kommuner. Forskjellene mellom skoleeiere ut ifra kommunestørrelse er midlertid ikke store, og ingen av dem er statistisk signifikante.

Vi undersøkte også om det var regionale forskjeller mellom skoleeiere på dette området. Figur 10.1 viser at Oslo og Akershus skiller seg fra de andre landsdelene fordi samtlige kommuner oppgir at slike møteplasser er etablert. Disse forskjellene er statistisk signifikante. Den største endringen fra 2016 finner vi blant skoleeiere i Oslo og Akershus, der andelen var på 88 prosent.



Figur 10.1 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleeier kommune etter landsdel. Prosent

I de andre landsdelene er det mellom 83 og 88 prosent som har etablert felles møteplasser.

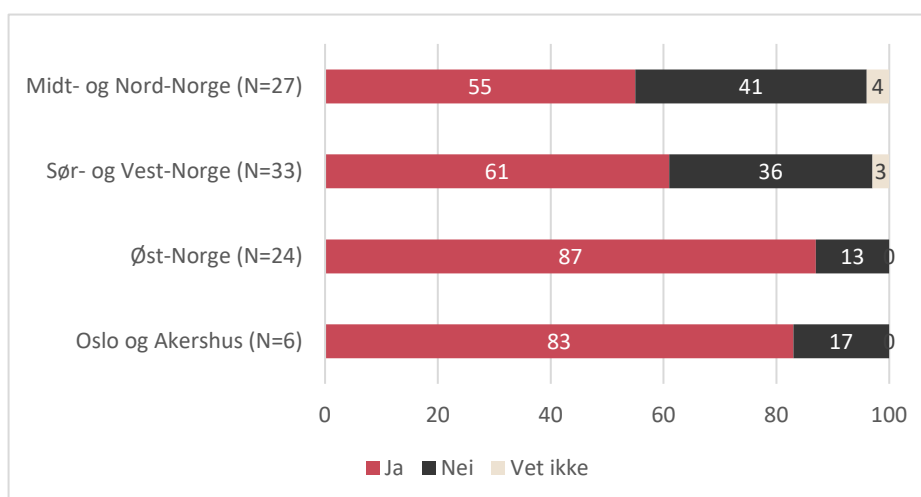
I Norge går 82 prosent av førsteklassinger på skolefritidsordningen (SFO) ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet for skoleåret 2017/2018 (Udir, 2018). Skoleeiere i kommunen ble spurt om det er utarbeidet rutiner eller planer for å sikre at SFO deltar på møteplassene mellom skole og barnehage. Tabell 10.2 viser at om lag to av tre kommuner svarer ja på dette spørsmålet. I 2016 ble skoleeiere kommune stilt følgende spørsmål: «Er SFO en del av møtene mellom barnehage og skole?». Den gangen var det 52 prosent som bekreftet dette, mens 41 prosent avkreftet dette.

Tabell 10.2 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer at SFO er en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleeier kommune, totalt og etter kommunestørrelse. Prosent

	Under 3000	3000 til 9999	10 000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	60	65	81	68
Nei	37	35	11	29
Vet ikke	3	0	8	3
Totalt (N)	35	29	26	90

Større kommuner har den høyeste andelen skoleeiere som bekrefter at man har rutiner eller planer for å sikre at SFO også deltar. Andelen er noe lavere i små og mellomstore kommuner. Det er svært få skoleeiere som er usikre på hvilken praksis barnehager og skoler har på dette området.

Figur 10.2 viser hvordan skoleeiere i kommune svarer fordelt på landsdeler.



Figur 10.2 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer at SFO er en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleeier kommune, etter landsdel. Prosent

Vi finner et relativt klart skille mellom landsdelene. I Øst-Norge og Oslo og Akershus er det betydelig flere skoleeiere som bekrefter at de har etablert rutiner sammenlignet med Midt- og Nord-Norge og Sør- og Vest-Norge. Denne forskjellen er statistisk signifikant for Øst-Norge men ikke for Oslo og Akershus. Det er viktig å påpeke at utvalgsstørrelsen er svært lav for Oslo og Akershus, 6 kommuner, og dette påvirker en signifikanstesting.

10.2 De fleste skoler har etablert møteplasser med barnehager, men type aktiviteter varierer

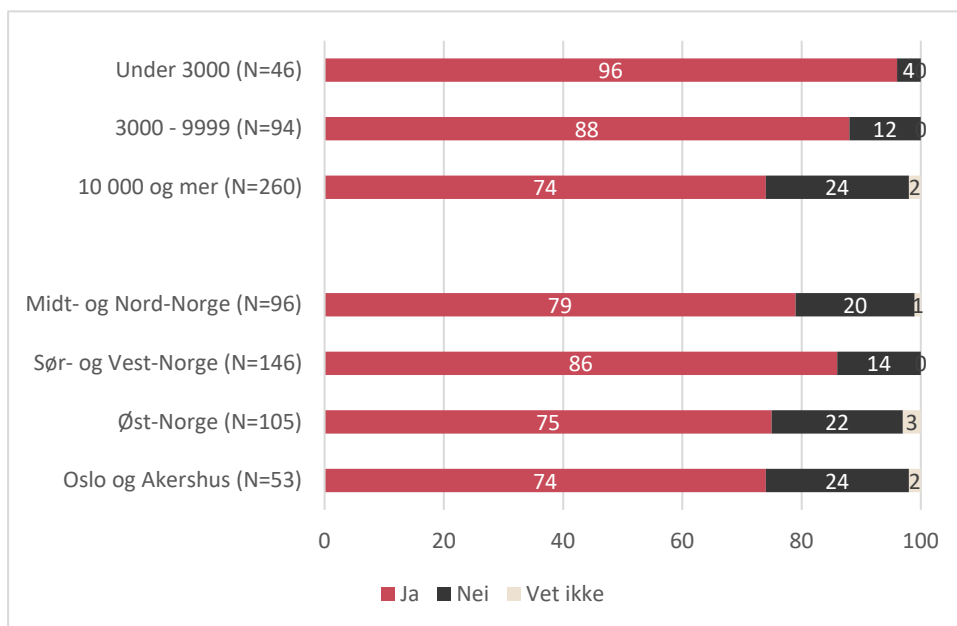
Skoleledere i grunnskolen ble spurt om det er etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole, på lik linje med skoleeiere. Tabell 10.3 viser svarene for skoleledere totalt og fordelt på skolestørrelse, målt i antall elever. Alt i alt er det fire av fem skoleledere som bekrefter at slike møteplasser er etablert. Dette er en økning fra 2016 da 72 prosent av skoleledere svarte det samme. Spørsmål til Barnehage-Norge 2019 stilte også det samme spørsmålet til barnehagestyrerne, og 73 prosent bekreftet at slike møteplasser var etablert (Fagerholt, Myhr, Naper og Løe, 2020).

Tabell 10.3 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent

	Små skoler 100	Under	Mellomstore skoler 100-299	Store skoler 300 og mer	Totalt
	%		%	%	%
Ja	84		83	73	80
Nei	16		15	25	19
Vet ikke	0		2	2	1
Totalt (N)	120		150	130	400

Andelen er større ved små og mellomstore skoler enn ved store skoler. Denne forskjellen er også statistisk signifikant.

Vi undersøkte videre om det var variasjon mellom skolelederens svar fordelt på kommunestørrelse og landsdel. Figur 10.3 viser at det er tydelige forskjeller mellom ulike kommunestørrelser.

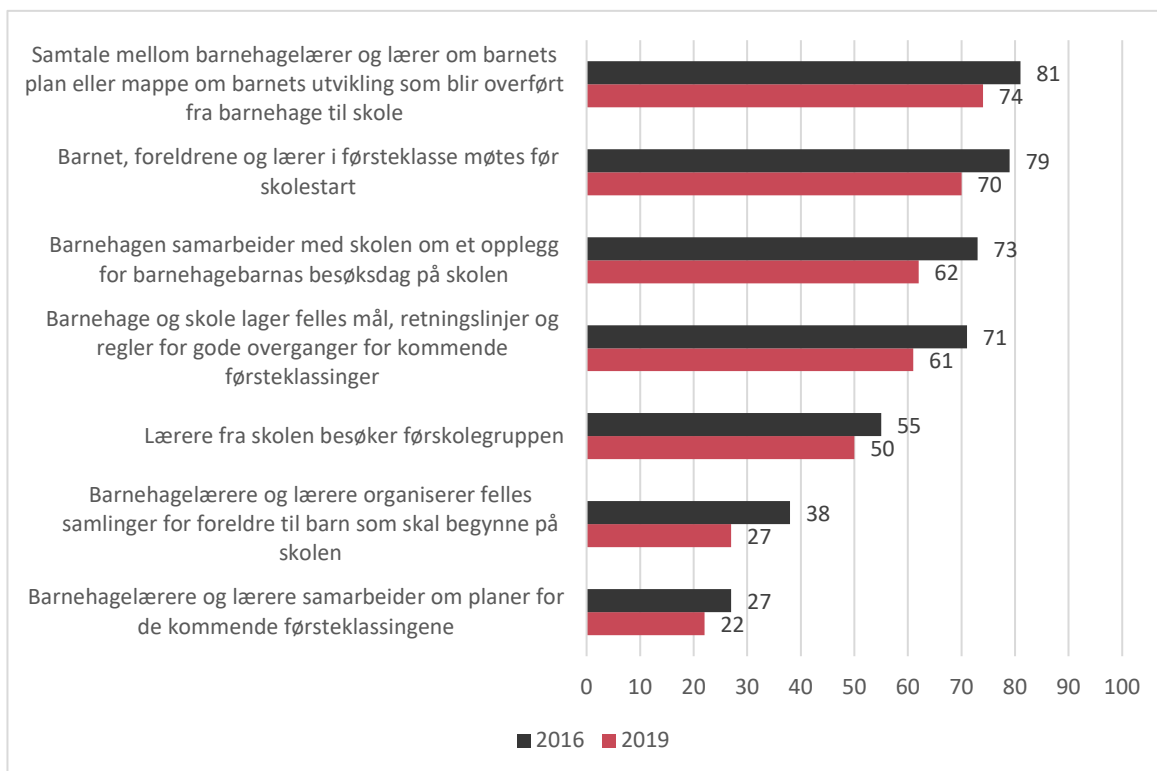


Figur 10.3 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent

Tilnærmet alle skoleledere i små kommuner oppgir at slike samarbeid er etablert. I større kommuner er det tre av fire som oppgir det samme. Alle forskjeller er statistisk signifikante. De regionale forskjellene er ikke så markante. Sør- og Vest-Norge skiller jeg noe ut med en høyere andel som svarer ja på dette spørsmålet. Forskjellen mellom denne landsdelen og henholdsvis Øst-Norge og Oslo og Akershus er statistisk signifikant.

Skolelederne som svarer at slike møteplasser eksisterer, ble videre spurt om å krysse av for hvilke aktiviteter som inngår når lærere i barnehager og på skolen møtes. Aktivitetene omfatter f.eks. samtaler om barnets utvikling, samlinger for foreldre med førskolebarn, besøksdag på skolen og felles retningslinjer for god overgang mellom barnehage og skole. Figur 10.4 viser andelen skoleledere som valgte hver aktivitet.

De vanligste aktivitetene er møter i forkant av skolestart – både at barnet sammen med foreldre møter førsteklasseleer før skolestart samt at barnehagelærer og lærer på 1. trinn møtes for å overføre informasjon om barnet. Det kan dreie seg om informasjon barnets erfaringer og interesser samt barnets utvikling og eventuelle behov for støtte og tilrettelagt opplæring. Dette kan også dreie seg om planer eller mapper som er utarbeidet i barnehagen. Over halvparten av skolelederne oppgir at de gjennomfører disse to aktivitetene.



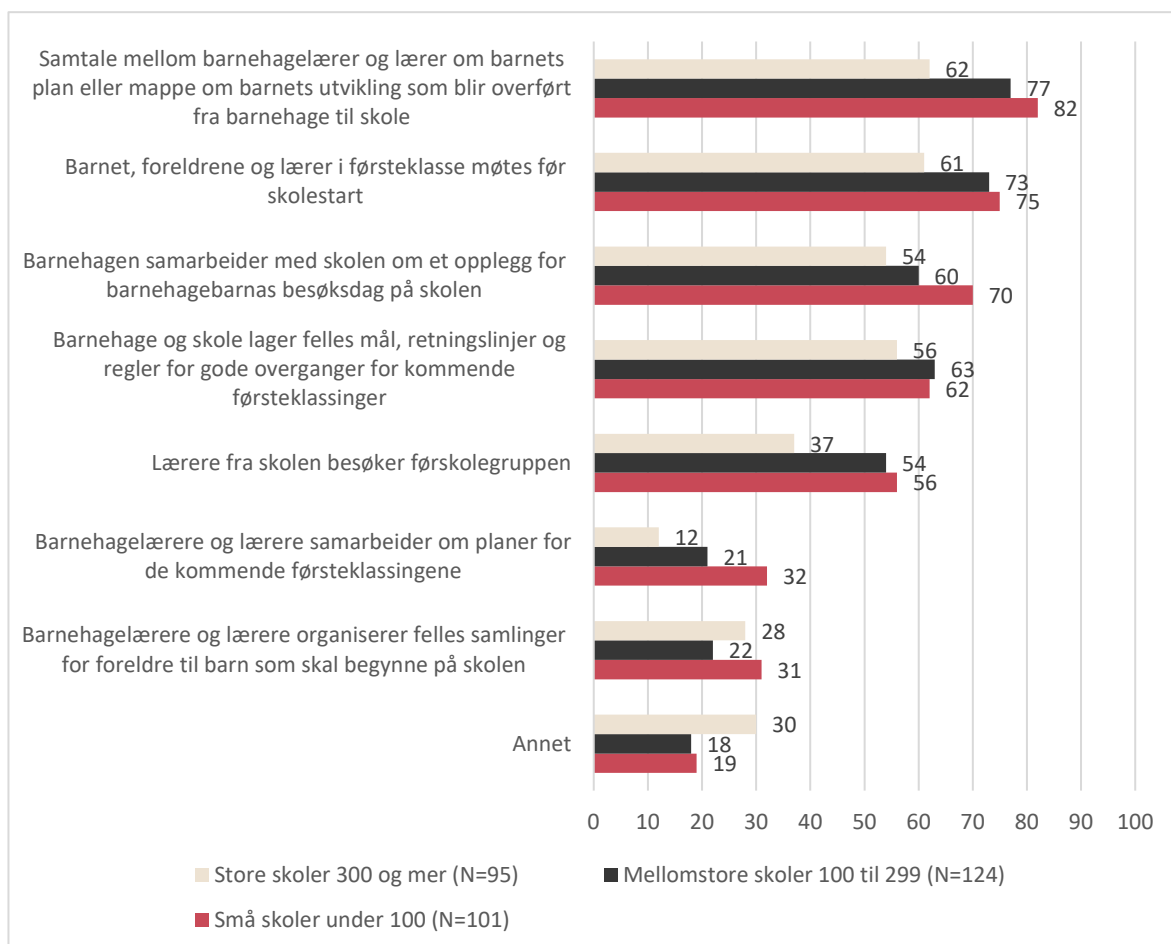
Figur 10.4 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole. (N=320). Prosent

Det er færrest som oppgir at barnehagelærere og lærere samarbeider om planer for de kommende førsteklassingene, kun 22 oppgir dette. Det er også relativt få skoler, en av fem, som organiserer felles samlinger for foreldre til førskolebarna.

Figur 10.4 viser også andel som valgte de ulike aktivitetene da skoleledere grunnskole fikk spørsmålet i 2016. Andelen er jevnt over lavere i 2019 sammenlignet med 2016. Forskjellene er statistisk signifikante for alle aktiviteter utenom dette med at lærere ved skolen besøker forsøkegruppen og dette med at barnehagelærere og lærere samarbeider om planer for de kommende førsteklassingene. Nedgangen er størst for dette med at barnehagen samarbeider med skolen om et opplegg for barnehagebarnas besøksdag på skolen samt dette med at Barnehagelærere og lærere organiserer felles samlinger for foreldre til barn som skal begynne på skolen.

Skoleledere i grunnskolen ble presentert for i alt åtte ulike aktiviteter. Vi fant at gjennomsnittlig antall aktiviteter per skole er 2.8, samt at 24 prosent av skoleledere har oppgitt at de gjennomfører mer enn fire av aktivitetene.

Vi kan tenke oss at denne type samarbeidsaktiviteter er relativt ressurskrevende i en travel hverdag, og at skoler med mange førsteklasseelever kan ha lavere kapasitet til å gjennomføre aktivitetene. Figur 10.5 viser andelen skoleledere som oppgir at aktivitetene inngår fordelt etter skolestørrelse.



Figur 10.5 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole etter skolestørrelse. Prosent

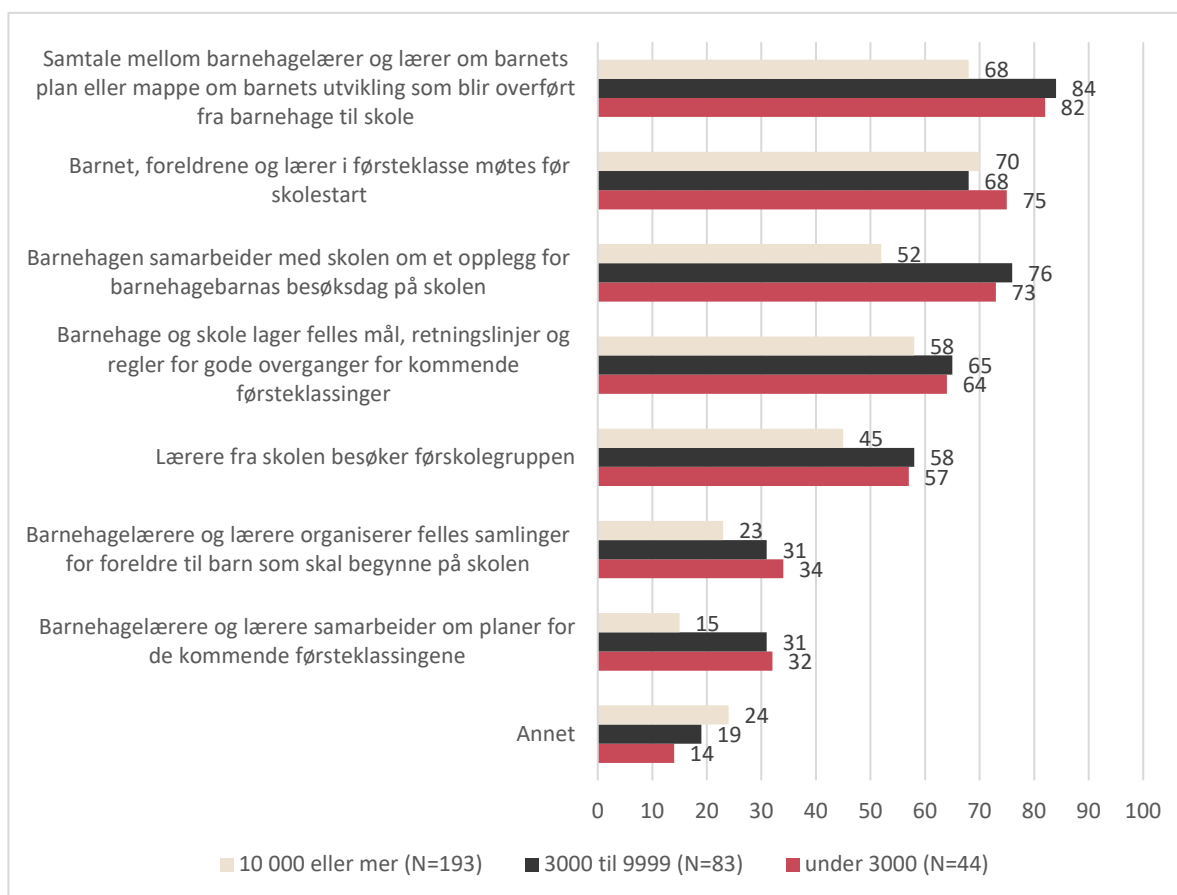
Store skoler har gjennomgående en lavere andel skoleledere som oppgir at aktivitetene inngår i møteplassene, sammenlignet med små og mellomstore skoler. Kontrastene mellom små og store skoler er særlig fremtredende når det gjelder dette med at lærere besøker førskolegrupper i barnehagen og dette med at førskolelærere og lærere fra skolen samarbeider om et opplegg for barnehagebarnas besøksdag på skolen samt samarbeider om planer for de kommende førsteklasingene. Disse forskjellene er statistisk signifikante.

Forskjellene mellom små og mellomstore skoler er jevnt over ikke statistisk signifikante, med unntak av dette med at barnehagelærere og lærere samarbeider om planer for de kommende førsteklasingene.

En relativt stor andel av store skoler, 30 prosent, oppgir at de gjennomfører andre aktiviteter, og kunne legge inn disse som fritekst. Her finner vi aktiviteter som f.eks. generelle informasjonsmøter med klassesdeling som tema, små puljer på fem barn besøker skolen, skolens ledelse representert ved f.eks. sosiallærer besøker barnehagene eller inviterer til besøk på skolene og felles informasjonsmøter for alle lærere ved alle barnehagene. Flere kommenterer på at tett samarbeid med den enkelte barnehage vanskelig lar seg gjennomføre da det dreier seg om et stort antall barnehager. Flere kommenterer også at de benytter egne overgangsskjema i dialogen mellom barnehage og skole.

Vi finner også et mønster der økende skolestørrelse gir færre aktiviteter totalt. Når det gjelder antall aktiviteter hver skoleleder oppgir at de har innført, finner vi at gjennomsnittet varierer mellom skolestørrelser. I små kommuner er gjennomsnittlig antall aktiviteter per skole 3.6, og 38 prosent oppgir mer enn fire aktiviteter. Tilsvarende finner vi at mellomstore skoler har et gjennomsnitt på 2.9, og 25 prosent som oppgir mer enn fire aktiviteter. Store skoler ligger lavest med 2.2 gjennomsnittlig antall aktiviteter, og 14 prosent som oppgir mer enn fire aktiviteter.

De forskjellene vi finner mellom skolestørrelse kan potensielt også være relatert til kommunestørrelse. Figur 10.6 viser andelen skoleeiere som har oppgitt at de utfører aktivitetene fordelt på kommunestørrelse. Jevnt over finner vi at små og mellomstore kommuner har den høyeste andelen skoleledere som oppgir at de gjennomfører de ulike aktivitetene. Forskjellene mellom små og mellomstore kommuner er heller ikke statistisk signifikante. Det er signifikant færre skoleledere i større kommuner som oppgir at lærere fra skolen besøker førskolegruppen. Det er også signifikant færre som samarbeider med barnehager om opplegg for barnehagebarnas besøksdag på skolen og om planer for de kommende førsteklasingene samt gjennomfører samtaler når barnets plan eller mappe blir overført fra barnehage til skole.



Figur 10.6 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent

10.3 To av tre skoler involverer SFO som en del av møteplassen mellom skole og barnehage

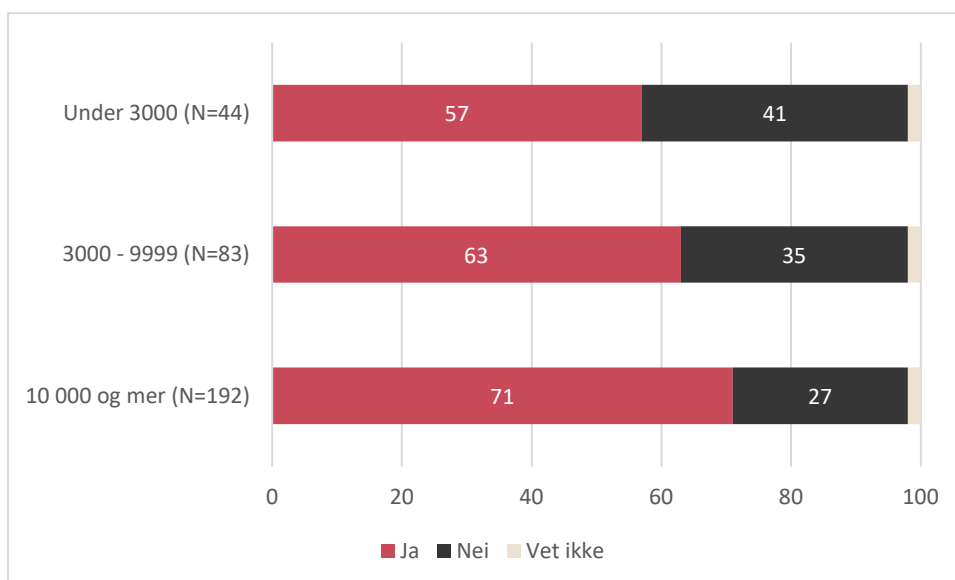
Fire av fem førsteklassinger deltar på SFO, og tilbringer en betydelig andel av dagen der. I arbeidet med å tilrettelegge for en god og trygg overgang mellom skole og barnehage er det derfor viktig at også SFO involveres på møteplassene. Skoleledere i grunnskolen ble spurt om SFO er en del av møteplassen mellom skole og barnehage. Tabell 10.4 viser at to av tre skoleledere som tidligere har svart at møteplasser mellom skole og barnehage er etablert, også bekrefter at SFO inngår i møteplassen. Dette samsvarer med funn blant skoleeiere i kommune der vi fant at 68 prosent sier det er utarbeidet rutiner/planer som sikrer at SFO er en del av møteplassene mellom skole og barnehage. Når vi sammenligner med Spørsmål til Skole-Norge 2016, ser vi at andelen skoleledere som bekreftet dette er den samme som den gang, 67 prosent.

Tabell 10.4 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleledere grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent

	Små skoler Under 100	Mellomstore skoler 100-299	Store skoler 300 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	56	69	76	67
Nei	42	29	22	31
Vet ikke	2	2	2	2
Totalt (N)	101	123	95	319

Andelen er høyest blant skoleledere ved store skoler. Her er det hele tre av fire som bekrefter at SFO er med. Andelen er lavest blant skoleledere ved små skoler, 56 prosent.

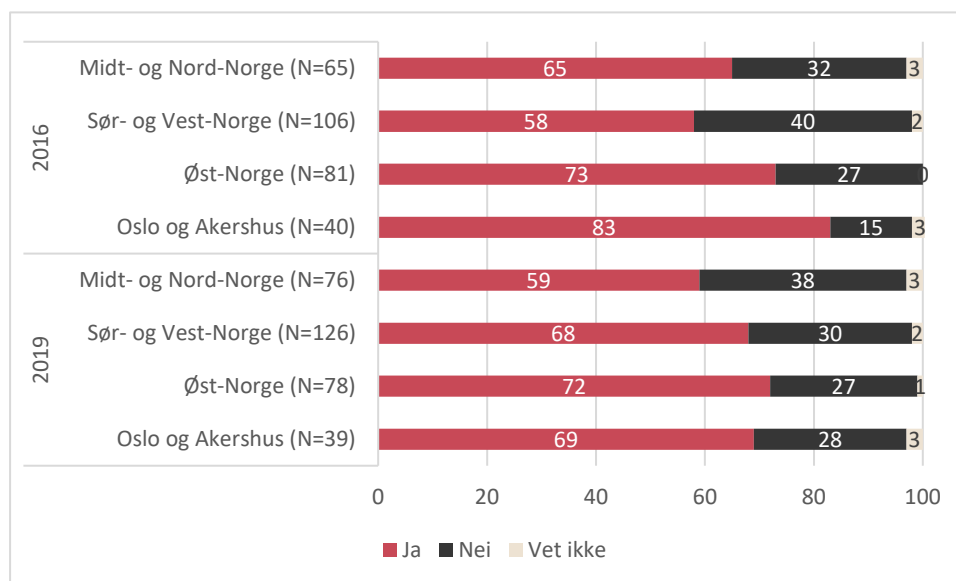
Vi undersøkte også om det var variasjon relatert til kommunestørrelse og landsdel.



Figur 10.7 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleledere grunnskole, etter kommunestørrelse. Prosent

Figur 10.7 viser at større kommuner har den høyeste andelen skoleledere som oppgir at SFO inngår på møteplassene mellom skole og barnehage, 71 prosent. I små kommuner er andelen litt over halvparten.

Figur 10.8 viser fordelinger på landsdeler, og tallene er en sammenstilling av funn fra Spørsmål til Skole-Norge 2016 og 2019.



Figur 10.8 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleledere grunnskole, etter landsdel for 2016 og 2019. Prosent

I 2019 finner vi også noe variasjon mellom landsdeler. Andelen skoleeiere som svarer at SFO inngår på møteplassen er høyest i Øst-Norge og lavest i Midt- og Nord-Norge. Denne forskjellen er den eneste som er statistisk signifikant. Når vi sammenligner med tall fra 2016 ser vi at andelen skoleledere i Oslo og Akershus som bekrefter at SFO deltar har falt fra 83 prosent til 69 prosent i 2019. Det samme finner vi for skoleledere i Midt- og Nord-Norge, mens andelen har økt blant skoleledere i Sør- og Vest-Norge. Ingen av disse forskjellene er imidlertid statistisk signifikante. Vanligvis betyr dette at forskjellene kun er uttrykk for en tilfeldig variasjon. I dette tilfelle kan årsaken også være en relativt lav utvalgsstørrelse.

10.4 Planer for å sikre at det er sammenheng og progresjon i læringsinnhold mellom barnehage og skole

En smidig overgang mellom barnehage og skole handler også om det sosialpedagogiske innholdet i barnehagen, særlig det siste året før skolestart. Skoler og barnehager bør derfor samarbeide om å utforme planer som legger til rette for at førskolebarna har med seg erfaringer, kunnskap og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Skoleledere ble bedt om å oppgi hvorvidt det var utarbeidet rutiner eller planer for å sikre at barna opplever sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole. Tabell 10.5 viser at det er om lag halvparten av skoleledere som bekrefter at de har slike

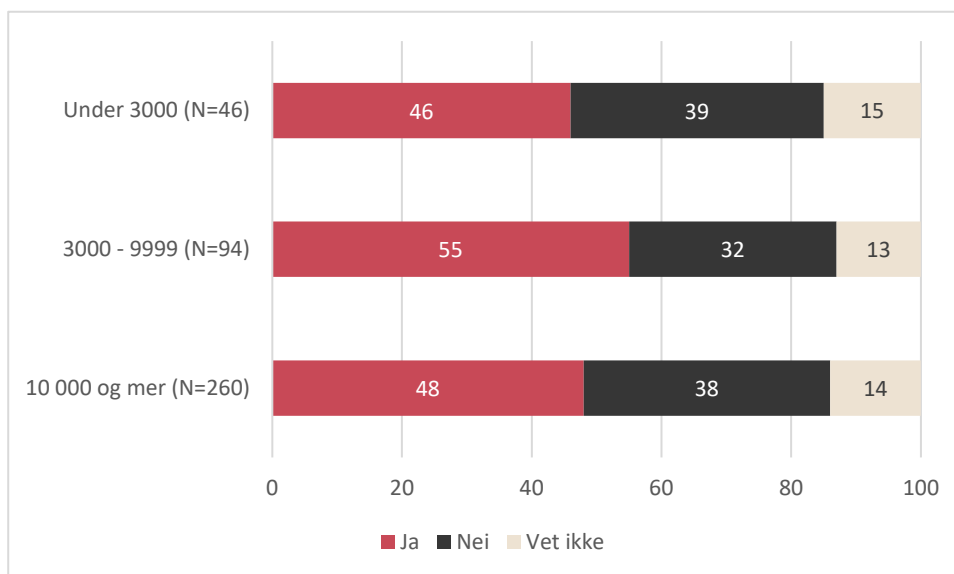
planer. I 2016 var andelen på 53 prosent. Dessuten har andelen som svarer «vet ikke» økt noe, fra 8 prosent i 2016 til 14 prosent i 2019.

Tabell 10.5 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent

	Små skoler Under 100	Mellomstore skoler 100-299	Store skoler 300 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	52	48	48	49
Nei	40	37	34	37
Vet ikke	8	15	18	14
Totalt (N)	122	149	129	400

Vi undersøkte også om andelen varierte mellom ulike skolestørrelser. Andelen som bekrefter at de har slike planer er relativt lik på tvers av skolestørrelser. Vi finner imidlertid at andelen som er usikre stiger med antall lever ved skolen. Om lag én av fem skoleledere ved store skoler oppgir at de ikke vet om slike planer eller rutiner eksisterer.

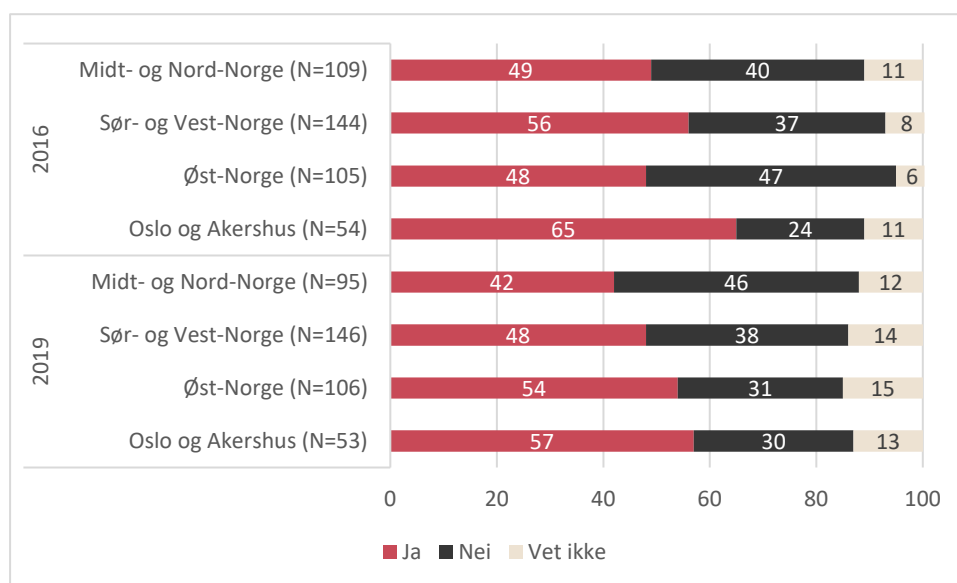
Det er også relevant å undersøke om vi finner variasjon mellom skoleledere fra henholdsvis små, mellomstore og større kommuner, samt mellom landsdeler. Dette er illustrert i figur 10.9.



Figur 10.9 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, kommunestørrelse, landsdel. Prosent

Vi finner ingen statistisk signifikante forskjeller relatert til kommunestørrelse når det gjelder andelen skoleledere som bekrefter at det er utarbeidet rutiner/planer for å sikre sammenheng og progresjon i læringsinnhold i barnehager og skoler.

Figur 10.10 viser fordelinger på landsdeler, og tallene er en sammenstilling av funn fra Spørsmål til Skole-Norge 2016 og 2019.



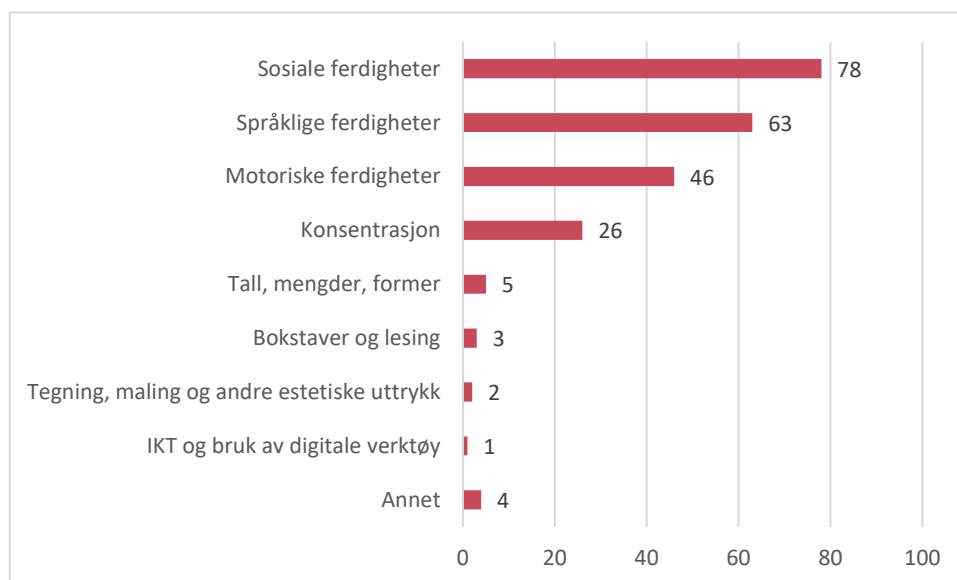
Figur 10.10 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, etter landsdel. 2016 og 2019. Prosent

Når det gjelder regionale forskjeller finner vi i 2019 at skoleledere i Midt- og Nord-Norge har den lavest andelen skoleledere som oppgir at det er utarbeidet planer/rutiner, to av fem. Oslo og Akershus har den høyeste andelen, her er det om lag tre av fem. Forskjellen mellom Midt- og Nord-Norge og henholdsvis Øst-Norge og Oslo og Akershus er statistisk signifikant. Når vi sammenligner med tall fra 2016 ser vi at andelen skoleledere som oppgir at det er utarbeidet planer/rutiner har falt litt blant skoleledere i Oslo og Akershus, Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge, mens den har steget tilsvarende blant skoleledere i Øst-Norge. Ingen av forskjellene er imidlertid statistisk signifikante.

10.5 Viktig kompetanse for en god og trygg oppstart på skolen

Skoleledere i grunnskolen ble presentert for åtte ulike kompetanseområder som det kan være viktige at barnehagene fokuserer på når de skal forberede barna på skolestart. Figur 10.11 angir hvor stor andel av skoleledere som har valgt det

aktuelle kompetanseområdet. Skoleledere kunne velge inntil tre kompetanseområder. Det var også anledning til å velge svaralternativet *Annet*.



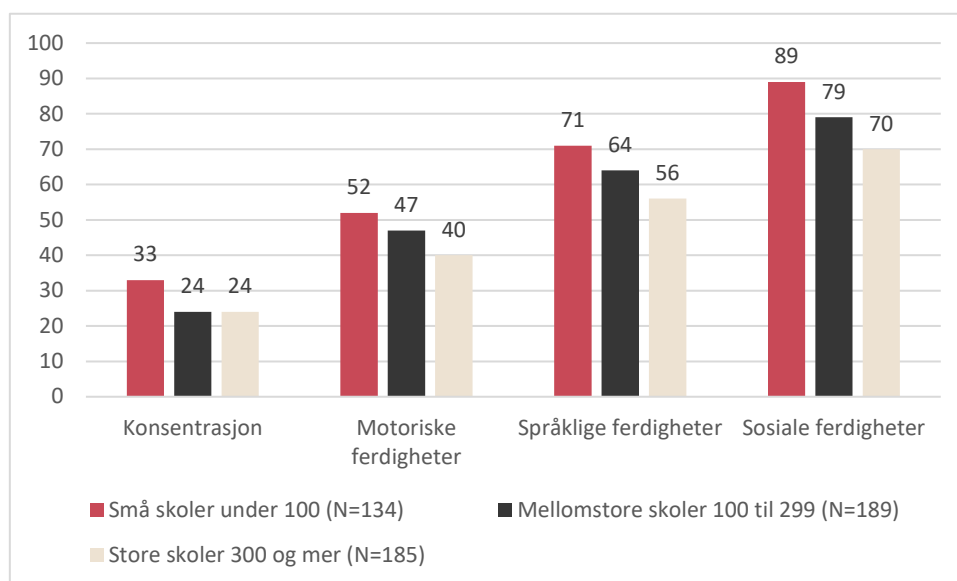
Figur 10.11 «Hva er det fra skolens synspunkt viktigst at barnehagen har forberedt barna på for at de skal få en god og trygg start i skolen?» Tre kryss mulig. Skoleledere grunnskole. (N=508). Prosent

Tallene viser et relativt markert skille mellom kompetanseområder. Om lag fire av fem skoleledere fremhever sosiale ferdigheter som spesielt viktig, etterfulgt av språklige og motoriske ferdigheter med henholdsvis 63 og 46 prosent. En av fire skoleledere oppgir også konsentrasjon som en viktig kompetanse. Dette kan sies å være mer generell kompetanse som ikke relaterer seg spesielt til ett konkret skolefag. Vi finner at svært få skoleledere har valgt de mer spesifikke kompetanseområdene som f.eks. tall, mengde og former eller bokstaver og lesing. Dette kan potensielt skyldes at disse kompetanseområdene har høyt fokus i læreplanverket på 1. trinn. Det kan derfor være en fordel for planlegging og gjennomføring av undervisning at den kompetansen førsteklasseelevene har med seg fra barnehagen ikke varierer betydelig. Skoleledere ble stilt det samme spørsmålet i 2016, og vi finner det samme mønsteret som i 2019. Samtlige tall var imidlertid noe høyere i 2016, og det skyldes trolig at undersøkelsen rent teknisk tillot mer enn tre kryss.

Skoleledere som valgte kategorien *Annet* kunne også spesifisere denne kompetansen i et fritekstfelt. Det som særlig går igjen her er selvstendighet, aktivitetsbytte, hygiene og praktiske ferdigheter som av- og påkledning, toalettbesøk, spising og det å pakke sekken sin selv.

Det er interessant å undersøke om det er forskjeller i skolelederes svar når vi grupperer respondentene etter skolestørrelse. Vi har valgt å kun inkludere de mer generelle kompetanseområdene fordi det er så få skoleledere som har valgt de mer

fagspesifikke kompetanseområdene. Figur 10.12 viser andel som har valgt kompetanseområdene konsentrasjon samt motoriske, språklige og sosiale ferdigheter.



Figur 10.12 «Hva er det fra skolens synspunkt viktigst at barnehagen har forberedt barna på for at de skal få en god og trygg start i skolen?» Tre kryss mulig. Skoleleder grunnskole. (N=508). Prosent

Det er generelt en høyere andel skoleledere ved små skoler som oppgir at disse fire kompetanseområdene er viktige, sammenlignet med skoleledere ved mellomstore og store skoler. Forskjellene mellom små og mellomstore skoler er signifikante for kompetanseområdene konsentrasjon og sosiale ferdigheter. Forskjellene mellom små og store skoler er statistisk signifikant for alle fire kompetanseområder. Vi finner imidlertid at forskjellen mellom mellomstore og store skoler kun er statistisk signifikant for sosiale ferdigheter.

10.6 Besøk på skolen og SFO før skolestart

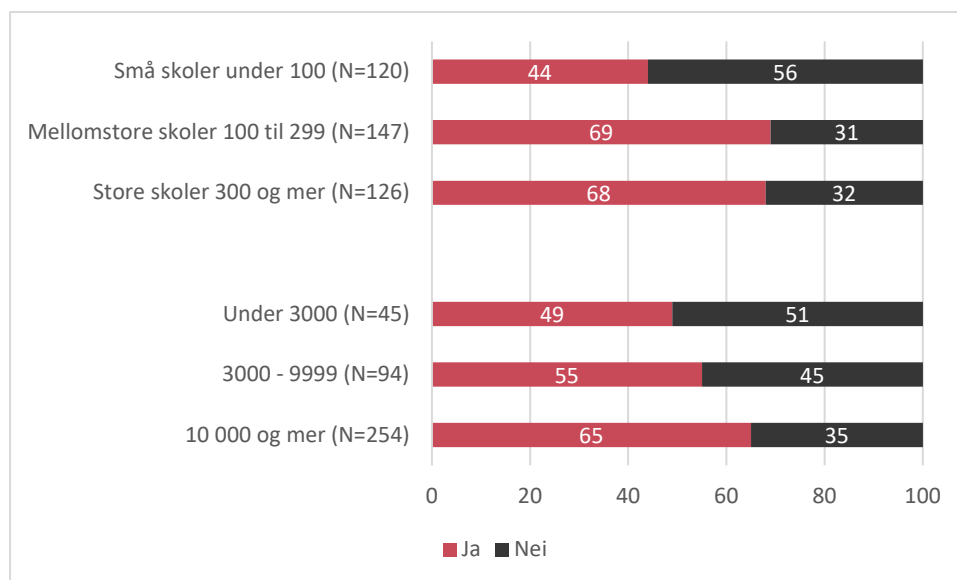
Skoleledere i grunnskolen ble spurt om de arrangerte skolebesøksdag for førskolebarna før oppstart på 1. trinn. Videre ble skoleledere i grunnskolen også bedt om å oppgi hvorvidt dette skolebesøket også inkluderer besøk på SFO, se tabell 10.6. Begge spørsmål ble også stilt skoleledere grunnskole i Spørsmål til Skole-Norge i 2016.

Tabell 10.6 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Totalt, skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole. Prosent

	Ja %	Nei %	Totalt (N)
Arrangeres det skolebesøksdag for skolestartere på deres skole	99	1	403
Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skoledagsbesøket	61	39	393

Så å si alle skoleledere, 99 prosent, bekrefter at det ble gjennomført skolebesøksdag. Det samme var tilfelle i 2016 da 100 prosent svarte ja. Det er imidlertid betydelig færre, tre av fem, som bekrefter at skolebesøket også inkluderer SFO. I 2016 var tilsvarende andel 64 prosent.

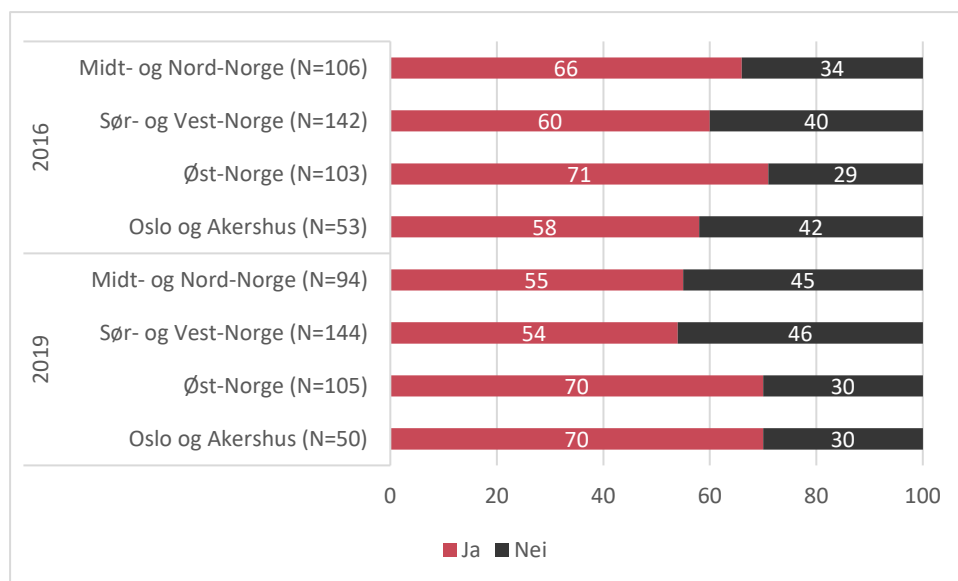
Vi undersøkte om det å inkludere SFO i skolebesøket varierte på tvers av skole- og kommunestørrelse, se figur 10.13.



Figur 10.13 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Skoleleder grunnskole, etter skolestørrelse og kommunestørrelse. Prosent

Det er betydelig færre skoleledere ved små skoler, 44 prosent, som oppgir at SFO er inkludert i skolebesøksdagen sammenlignet med mellomstore og store skoler. Denne forskjellen er også statistisk signifikant. Når det gjelder forskjeller relatert til kommunestørrelse, finner vi at særlig større kommuner har en høyere andel skoleledere som bekrefter at SFO inngår i skolebesøksdagen. Denne forskjellen er statistisk signifikant, i motsetning til forskjellen mellom små og mellomstore kommuner.

Figur 10.14 viser hvordan skolelederes svar fordeler seg på landsdeler både i 2016 og i 2019.



Figur 10.14 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Skoleleder grunnskole, etter skolestørrelse og kommunestørrelse. Prosent

I 2019 er det 70 prosent av skoleledere i Øst-Norge og Oslo og Akershus som oppgir at skolestarterne også besøker SFO. Denne andelen er betydelig lavere blant skoleledere i Sør- og Vest-Norge og Midt- og Nord-Norge der litt over halvparten bekrefter av SFO er inkludert i skolebesøksdagen. Disse forskjellene er statistisk signifikante,

Når vi sammenligner med 2016, finner vi at det ikke har vært noen endring blant skoleledere i Øst-Norge. I Oslo og Akershus har andelen som bekrefter at SFO inngår i skolebesøksdagen imidlertid økt fra 58 prosent i 2016 til 70 prosent i 2019. Tilsvarende andel har derimot falt noe blant skoleledere i Vest- og Sør-Norge og i Midt- og Nord-Norge. Ingen av disse forskjellene er imidlertid statistisk signifikante. Vanligvis betyr dette at forskjellene kun er uttrykk for en tilfeldig variasjon. I dette tilfelle kan årsaken også være en relativt lav utvalgsstørrelse.

10.7 Endret praksis grunnet ny lovregulering

Ifølge lovreguleringen som ble innført 1. august 2018, plikter skoleeiere i kommune å sørge for at skoler og barnehager samarbeider for å bedre kvaliteten på overgangen. Skoleeier skal utarbeide en plan for å sikre god overgang fra barnehagen til skole og SFO.

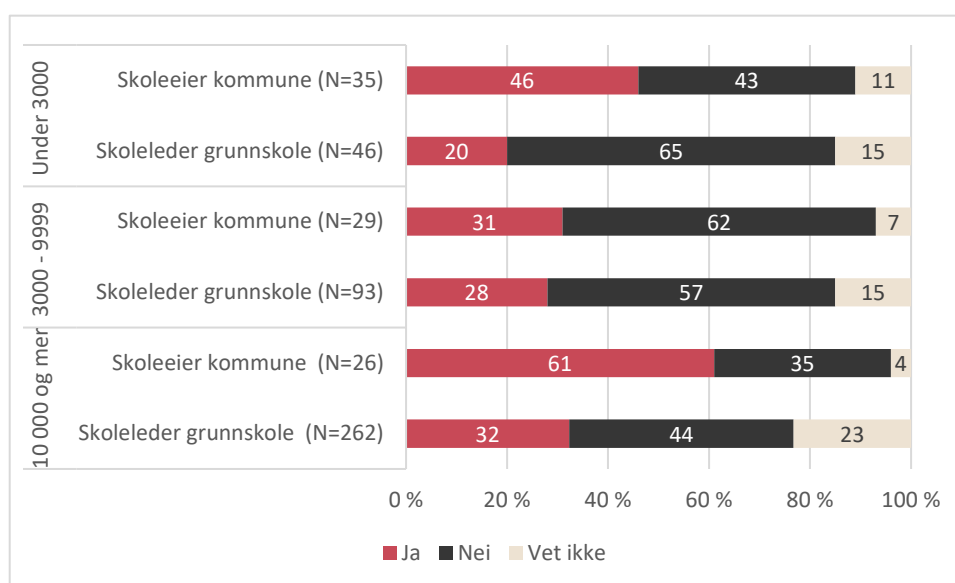
Skoleeiere i kommunen og skoleledere i grunnskolen ble spurt om de hadde endret praksis for samarbeid etter at lovregulering ble innført. Dette handler særlig om å tilrettelegge for overgangen og sørge for god sammenheng mellom barnehage og skole. Som vist i figur 10.7, er det en av tre respondenter som bekrefter at dette har skjedd.

Tabell 10.7 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole. Prosent

	Skoleeier kommune	Skoleleder grunnskole	Totalt
	%	%	%
Ja	45	30	33
Nei	47	50	49
Vet ikke	8	20	18
Totalt (N)	90	401	491

Andelen skoleeiere i kommunen som mener lovreguleringen har medført at de har endret praksis er tydelig høyere sammenlignet med andelen skoleledere i grunnskolen. Forskjellen er statistisk signifikant. Det er også 20 prosent av skoleledere i grunnskolen som er usikre på om lovreguleringen har hatt noen effekt. Denne andelen er betydelig lavere, kun 8 prosent, blant skoleeiere i kommunen.

Vi undersøkte også hvordan svarene fordelte seg på skoleeiere og skoleledere i henholdsvis små, mellomstore og større kommuner. Figur 10.15 viser at skoleeiere og skoleledere er mest samstemt i mellomstore kommuner. Her er det rundt 30 prosent av respondenter som oppgir at lovregulering har endret praksis.

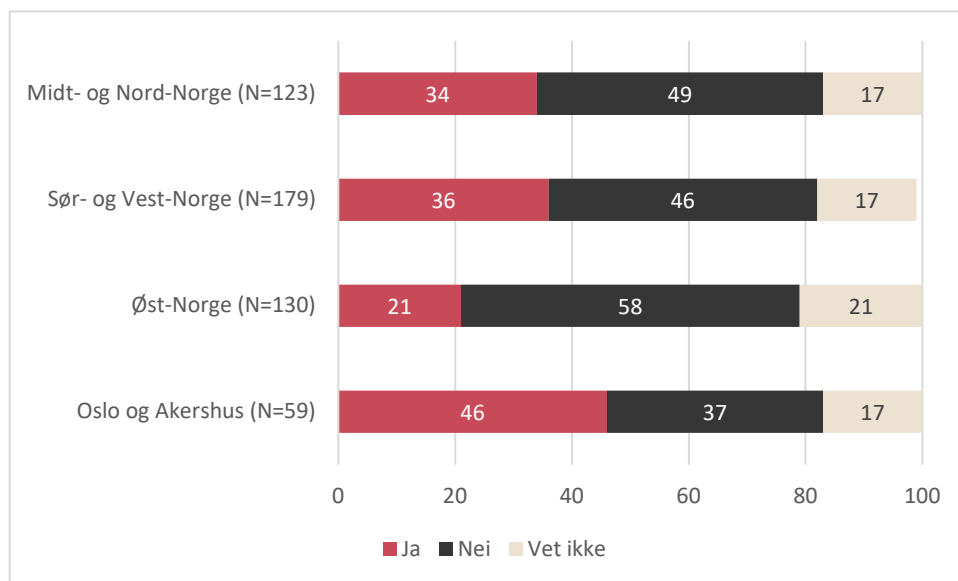


Figur 10.15 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent

I små og store kommuner er det derimot en betydelig høyere andel skoleeiere som rapporterer at de har endret praksis som følge av lovregulering sammenlignet med skoleledere. Andelen er særlig høy blant skoleeiere i store kommuner, her

svarer tre av fem skoleeiere at lovreguleringen har medført endret praksis. Disse forskjellene mellom skoleeier og skoleleder i små og store kommuner er statistisk signifikante.

Tilslutt analyserte vi skoleeiere og skoleledere samlet for å utforske om det var regionale forskjeller. Figur 10.16 viser at Oslo og Akershus er den landsdelen med den høyeste andelen respondenter som oppgir at de har endret praksis som følge av ny lovregulering.



Figur 10.16 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole samlet, etter landsdel. Prosent

Videre finner vi den laveste andelen respondenter som bekrefter at ny lovregulering har medført endring i praksis i Øst-Norge, en av fem. Forskjellene er minst mellom respondenter i Midt- og Nord-Norge og i Sør- og Vest-Norge. Det er imidlertid kun forskjellen mellom Midt- og Nord-Norge og Øst-Norge som er statistisk signifikant.

10.8 Oppsummering

Tidlig innsats og smidige overganger legger til rette for gode læringsprosesser hos alle barn og spesielt de som står i fare for å ikke lykkes i et utdanningsløp. Derfor har overgang og sammenheng mellom skole og barnehage blitt gjenstand for gjentagende evalueringer de siste 15 årene gjennom Spørsmål til Barnehage-Norge, og de siste tre årene gjennom Spørsmål til Skole-Norge (Gjerustad, Federici og Hovdhaugen, 2016), Oppsummert finner vi følgende punkter:

- 87 prosent av kommunene har etablert felles møteplasser for barnehagelærere og lærere på barneskolen. Andelen har ligget stabilt fra 2016.
- Om lag to av tre skoleeiere i kommunen har utarbeidet rutiner/planer for å sikre at SFO deltar på møteplassene mellom skole og barnehage. Andelen er høyest i store kommuner. Dette er en økning fra 2016.
- Skoleledere i grunnskolen ble spurt om det samme. 80 prosent bekrefter at slike møteplasser er etablert, og to av tre svarer at SFO inngår i denne møteplassen.
- Om lag 70 prosent av skoleledere oppgir at de arrangerer møter i forkant av skolestart – både at barnet sammen med foreldre møter førsteklasselærer samt at barnehagelærer og lærer på 1. trinn møtes for å overføre informasjon om barnet. Dette er en nedgang fra 2016.
- Skoleledere ble bedt om å oppgi hvorvidt det var utarbeidet rutiner eller planer for å sikre at barna opplever sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole. Om lag halvparten av skoleledere bekrefter dette. Andelen har ligget stabilt fra 2016.
- Skoleledere i grunnskolen mener generelle ferdigheter er det viktigste barnehagene kan fokusere på når de skal forberede barna på skolestart. Om lag fire av fem fremhever sosiale ferdigheter som spesielt viktig, etterfulgt av språklige og motoriske ferdigheter med henholdsvis 63 og 46 prosent.
- Svært få skoleledere fremhever de mer spesifikke kompetanseområdene som f.eks. tall, mengde og former eller bokstaver og lesing, som spesielt viktige.
- Så å si alle skoleledere har gjennomført skolebesøksdag. Det er imidlertid betydelig færre, tre av fem, som bekrefter at skolebesøket også inkluderer SFO. Andelen har ligget relativt stabilt fra 2016.
- 44 prosent av skoleledere ved små skoler oppgir at SFO er inkludert i skolebesøksdagen. Andelen er nærmere 70 prosent blant skoleledere ved mellomstore og store skoler.
- Store kommuner har en høyere andel skoleledere som bekrefter at SFO inngår i skolebesøksdagen, 65 prosent. I små og mellomstore kommuner er andelen på henholdsvis 49 og 55 prosent.
- 30 prosent av skoleledere og 45 prosent av skoleeiere bekrefter at nye lovregulering har medført endret praksis lokalt.

11 Søknader og vedtak om utsatt og fremskutt skolestart

I utgangspunktet starter barn i grunnskolen det kalenderåret de fyller seks år, men foreldre/foresatte kan søke om utsatt eller fremskutt skolestart for barnet sitt. Ved utsatt skolestart starter barnet på skolen det året de fyller syv år, og fremskutt skolestart innebærer at barnet starter det året de fyller fem år. Kunnskapsdepartementet har behov for mer kunnskap om praktiseringen av dagens regelverk og hvilken betydning dette har for barna. Skoleeiere (kommuner) ble spurt om vedtak på søknader om utsatt og fremskutt skolestart. Informasjon om antall søknader og beslutninger kan gi et kunnskapsgrunnlag for videre politikkutvikling som omhandler overgang barnehage-skole. Informasjonen vil også være nyttig i vurderingen av arbeid knyttet til PP-tjenestens ansvar i slike saker.

11.1 Søknader om utsatt skolestart

11.1.1 Kommunene om innvilgete søknader om utsatt skolestart

Skoleeiere ble bedt om å oppgi hvor mange søknader om utsatt skolestart kommunen har innvilget de siste fem årene. Tabell 11.1 viser kommunenes svar i prosent og antall. Her kommer det frem at innvilgete søknader om utsatt skolestart strekker seg fra ingen til 20 i kommunene. I alt 39 prosent av kommunene svarer at de ikke har innvilget noen søknader, mens 18 prosent har innvilget 1 søknad og 16 prosent har innvilget 2 søknader. Totalt rapporterer kommunene om 164 innvilgete søknader.

Tabell 11.1 «Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen innvilget de siste fem årene?» Skoleeier kommune

	Antall innvilgete søknader om utsatt skolestart	Skoleeier kommune	
		%	N
0		39	32
1		18	15
2		16	13
3		12	10
4		4	3
5		4	3
6		2	2
7		1	1
8		1	1
19		1	1
20		1	1
Totalt	164	100	82

Tabell 11.2 viser hvordan antallet innvilgete søknader fordeler seg over landsdeler.

Tabell 11.2 Antall innvilgete søknader om utsatt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler

	Antall innvilgete søknader											Totalt
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	19	20	
Oslo og Akershus (N=5)	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	10
Øst-Norge (N=24)	8	3	3	5	2	1	0	0	0	1	1	76
Sør- og Vest-Norge (N=27)	9	8	6	3	0	0	0	0	1	0	0	37
Midt- og Nord-Norge (N=26)	13	3	4	1	1	2	1	1	0	0	0	41

De to kommunene som rapporterer om flest innvilgede søknader, 19 og 20, ligger begge i Øst-Norge.

Innvilgete søknader fordelt på kommunestørrelse (innbyggertall) er vist i tabell 11.3.

Tabell 11.3 «Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen innvilget de siste 5 årene?» Innbyggertall

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer
Antall søknader	N (%)	N (%)	N (%)
0	25 (71)	5 (17)	2 (11)
1	4 (11)	9 (31)	2 (11)
2	5 (14)	7 (24)	1 (6)
3	1 (3)	5 (17)	4 (22)
4	0	2 (7)	1 (6)
5	0	0	3 (17)
6	0	1 (3)	1 (6)
7	0	0	1 (6)
8	0	0	1 (6)
19	0	0	1 (6)
20	0	0	1 (6)
Total N	35	29	18

71 prosent av de små kommunene rapporterer at de ikke har innvilget noen søknader om utsatt skolestart. I mellomstore og store kommuner gjelder dette henholdsvis 17 og 11 prosent. Utover dette er det ikke overraskende at det er de store kommunene som rapporterer om høyest antall innvilgete søknader.

11.1.2 Lavt antall avslåtte søknader om utsatt skolestart

Kommunene fikk spørsmål om hvor mange søknader de har avslått de siste fem årene, se tabell 11.4.

Tabell 11.4 Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen avslått de siste fem årene? Skoleeier kommune

	Antall avslåtte søknader om utsatt skolestart	Skoleeier kommune	
		%	N
0		83	64
1		8	6
2		6	5
3		1	1
4		1	1
Totalt	23	100	77

Flertallet rapporterer at de ikke har hatt søknader om utsatt skolestart som de har avslått de siste fem årene. Neste tabell viser fordelingen over landsdeler, se tabell 11.5.

Tabell 11.5 Antall avslåtte søknader om utsatt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler

	Antall avslåtte søknader					Totalt
	0	1	2	3	4	
Oslo og Akershus (N=4)	3	0	1	0	0	2
Øst-Norge (N=22)	18	2	1	0	1	8
Sør- og Vest-Norge (N=25)	22	1	1	1	0	6
Midt- og Nord-Norge (N=26)	21	3	2	0	0	7

Her kommer det frem at det er få avslåtte søknader om utsatt skolestart i alle landsdelene.

Tabell 11.6 Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen avslått de siste 5 årene? Etter innbyggertall

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer
	Antall (%)	Antall (%)	Antall (%)
0	29 (91)	23 (82)	12 (71)
1	1 (3)	4 (14)	1 (6)
2	2 (6)	1 (4)	2 (12)
3	0	0	1 (6)
4	0	0	1 (6)
Total N	32	28	17

Fordelingen på små, mellomstore og store kommuner er vist i tabell 11.6. Det er størst andel små kommuner som rapporterer at det ikke er noen avslåtte søknader om utsatt skolestart. Både mellomstore og store kommuner rapporterer også om et lavt antall søknader som er avslått med hensyn til utsatt skolestart de siste 5 årene.

11.1.3 Tar kommunene selv initiativ til vurdering om utsatt skolestart?

Kommunene ble også spurt om de har tatt initiativ til vurdering om utsatt skolestart uten av foreldrene har søkt om det de siste fem årene, tabell 11.7. (Det vil si at kommunen har innhentet samtykke til vurdering).

Tabell 11.7. «Hvor mange vedtak om utsatt skolestart har kommunen fattet de siste fem årene uten at foreldrene har søkt om det? Det vil si at kommunen tok initiativ og innhentet sakkyndig vurdering og samtykke.»

Antall vedtak	Skoleeier kommune N (%)
0	80 (98)
1	1 (1)
5	1 (1)
Total N	82

Det er kun 2 prosent av skoleeierne som rapporterer at de har tatt initiativ til vurdering om utsatt skolestart. Det store flertallet har altså ikke fattet noen vedtak om utsatt skolestart på eget initiativ.

11.2 Søknader om fremskutt skolestart

Skoleeierne fikk også spørsmål om hvor mange søknader om fremskutt skolestart de har innvilget de siste fem årene, tabell 11.8.

Tabell 11.8 Hvor mange søknader om fremskutt skolestart har kommunen innvilget de siste fem årene? Skoleeier kommune

	Antall innvilgete søknader om fremskutt skolestart	Skoleeier kommune	
		%	N
0		76	62
1		13	11
2		7	6
3		1	1
5		3	2
Total	36	100	82

Det er 76 prosent som rapporterer at de ikke har innvilget noen søknader. De resterende kommunene (24 prosent) har innvilget mellom en til fem søknader de siste fem årene. I tabell 11.9 vises antall innvilgete søknader etter landsdel.

Tabell 11.9 Antall innvilgete søknader om fremskutt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler

	Antall innvilgete søknader					Totalt
	0	1	2	3	5	
Oslo og Akershus (N=5)	4	0	1	0	0	2
Øst-Norge (N=24)	17	4	2	1	0	11
Sør- og Vest-Norge (N=28)	21	5	1	0	1	12
Midt- og Nord-Norge (N=25)	20	2	2	0	1	7

Oslo og Akershus har to kommuner som rapporterer om 1 innvilget søknad. Øst-Norge har fire kommuner som rapporterer om 1 innvilget søknad, to kommuner som rapporterer om 2 innvilgete søknader og en kommune som rapporterer om 3 innvilgete søknader.

Sør- og Vest-Norge har 5 kommuner som rapporterer om 1 innvilget søknad, en kommune som rapporterer om 2 innvilgete søknader og en kommune som rapporterer 5 innvilgete søknader.

Midt- og Nord-Norge har to kommuner som rapporterer om 1 innvilget søknad, to kommuner som rapporterer om 2 innvilgete søknader og 1 kommune som rapporterer om 5 innvilgete søknader.

I tabell 11.10 vises antall innvilgete søknader etter kommunestørrelse (innbyggertall).

Tabell 11.10 «Hvor mange søknader om fremskutt skolestart har kommunen innvilget de siste 5 årene? Etter innbyggertall

	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer
	Antall (%)	Antall (%)	Antall (%)
0	31 (89)	20 (74)	11 (55)
1	4 (11)	5 (19)	2 (10)
2	0 (0)	2 (7)	4 (20)
3	0 (0)	0 (0)	1 (5)
5	0 (0)	0 (0)	2 (10)
Total N	35	27	20

Store kommuner har en litt mindre andel skoleeiere som oppgir at ingen søknader om fremskutt skolestart er innvilget sammenlignet med mellomstore og små kommuner. Det er noen få tilfeller av store kommuner som har innvilget 3 eller 5 søknader.

Videre ble det spurt om hvor mange vedtak om fremskutt skolestart kommunen har fattet uten at foreldrene har søkt om det. Det vil si at kommunen har tatt initiativet og innhentet sakkyndig vurdering og samtykke, se tabell 11.11.

Tabell 11.11 «Hvor mange vedtak om fremskutt skolestart har kommunen fattet de siste fem årene uten at foreldrene har søkt om det? Det vil si at kommunen tok initiativ og innhentet sakkyndig vurdering og samtykke.»

	Antall innvilgete søknader om fremskutt skolestart	Skoleeier kommune	
		%	N
0		76	62
1		14	11
2		7	6
3		1	1
5		2	2
Total	36	100	82

Det kommer frem i tabell 11.11 at flertallet av kommunene (76 prosent) ikke har fattet noen vedtak med bakgrunn i eget initiativ. I alt 14 prosent av skoleeierne oppgir 1 innvilget søknad.

11.3 Oppsummering

Skoleeiere ble i dette kapittelet stilt spørsmål om antall søknader og beslutninger som handlet om fremskutt og utsatt skolestart. Oppsummert finner vi følgende punkter:

- Antallet innvilgete søknader om utsatt skolestart varierer mellom kommunene. Mens flere små kommuner rapporterer at de ikke har innvilget noen søknader, er det enkelte store kommuner som rapporterer opptil 20 innvilgete søknader.
- 71 prosent av de små kommunene rapporterer at de ikke har innvilget noen søknader om utsatt skolestart.
- I mellomstore og store kommuner er det større andel skoleeiere som rapporterer om innvilgete søknader sammenlignet med små kommuner. Vi ser også at det er store kommuner som rapporterer om høyest antall innvilgete søknader.
- Det er lavt antall avslåtte søknader om utsatt skolestart i kommunene.
- I alt 83 prosent av skoleeierne har ikke avslått søknader om utsatt skolestart de siste fem årene. Dette gjelder på tvers av landsdeler og kommunestørrelser.
- 76 prosent av kommunene har ikke innvilget noen søknader om fremskutt skolestart. Det er 13 prosent av kommunene som har innvilget 1 søknad og 7 prosent av kommunene som har innvilget 2 søknader.
- Store kommuner oppgir sjeldnere at ingen søknader om fremskutt skolestart er innvilget sammenlignet med mellomstore og små kommuner.
- Det er noen få tilfeller av store kommuner som har innvilget 3 eller 5 søknader om fremskutt skolestart, som er det høyeste antallet kommunene oppgir.

Referanser

- Bakken, A. (2019). *Ungdata. Nasjonale resultater 2019*, NOVA Rapport 9/19. Oslo: NOVA, OsloMet
- Bjørnset, M., Drange, N., Gjefsen, H., Takvam Kindt, M. og Rogstad, J. (2018). *I fraværsgrensens dødvinkel. Evaluering av fraværsgrense i videregående opplæring*. Delrapport 2. FAFO-rapport 2018:41.
- Fagerholt, R.A., Myhr, A., Naper, L.R. og Løe, I. (2020). *Spørsmål til Barnehage-Norge 2019. Analyse og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til barnehagesektoren*. Trøndelag Forskning og Utvikling, Rapport 2020:1.
- Rogde, K., Federici, R. A., Vaagland, K. & Wollscheid, S. (2018). *Spørsmål til Skole-Norge høsten 2018*. Rapport. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
- Utdanningsdirektoratet. (2019, 03. januar). *Veileder i beredskapsplanlegging*. Hentet fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/veileder-i-beredskapsplanlegging/>
- Utdanningsdirektoratet (2018). *Fravær på 10. trinn for skoleåret 2018-19*. Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finnforskning/tema/fravar2/analyse-av-fravar-pa-10.-trinn-for-skolearet-2018-19/>
- Waagene, E. Larsen, E., Vaagland, K. & Federici, R.A. (2017). *Spørsmål til Skole-Norge høsten 2017*. Rapport. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).

Tabelloversikt

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spørringer høsten 2019	8
Tabell 2.1 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall	11
Tabell 2.2 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar	11
Tabell 2.3 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent.....	11
Tabell 2.4 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke	12
Tabell 2.5 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall.....	13
Tabell 2.6 Sammensetning av nettoutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen.....	14
Tabell 2.7 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke	15
Tabell 2.8 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype.....	16
Tabell 2.9 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse.....	16
Tabell 2.10. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen	16
Tabell 2.11. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen	17
Tabell 2.12 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter organisering og målform	17
Tabell 2.13 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke	18
Tabell 2.14 Sammensetning av nettoutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen.....	19
Tabell 2.15 Sammensetning av nettoutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen	19
Tabell 2.16 Sammensetning av nettoutvalg videregående skoler etter organisering og målform.....	19
Tabell 2.17 Hvem svarer på vegne av skolen? Flere svar mulig.....	20

Tabell 2.18 Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen? Flere svar mulig.....	21
Tabell 3.1 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter landsdel.....	22
Tabell 3.2 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter landsdel.....	23
Tabell 3.3 «Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?» Etter kommunestørrelse.....	23
Tabell 3.4 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk». Skoleledere og skoleeiere	24
Tabell 3.5 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk». Etter kommunestørrelse.....	24
Tabell 3.6 «I hvilken grad har kommunen/skolen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag: Norsk, matematikk, engelsk» Etter landsdel.....	25
Tabell 3.7 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen at dere kommer i mål til 2025 i følgende fag?» Etter kommunestørrelse	26
Tabell 3.8 «Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i» Etter landsdel.....	29
Tabell 3.9 «I hvilken grad involveres tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune	31
Tabell 3.10 «I hvilken grad involveres alle lærere i arbeidet med planene?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune.....	32
Tabell 4.1. «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere og skoleeiere	34
Tabell 4.2 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorer er nyttige for styring av skolene?».....	36
Tabell 4.3 «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole og videregående skole	38
Tabell 5.1. «Bruker skolen slike programmer i dag? Hvis ja, hvilket eller hvilke?» Flere kryss mulig. Skoleledere i grunnskole og videregående. Prosent	42
Tabell 5.2 «Bruker skolen slike programmer i dag? Hvis ja, hvilket eller hvilke?» Skolestørrelse grunnskole. Prosent.....	43

Tabell 5.3 «Har skolen planlagt å bruke slike programmer de nærmeste årene?» Skoleleder grunnskole og videregående. Prosent.....	44
Tabell 5.4 «Hvilket eller hvilke programmer planlegger dere å bruke ved deres skole?» Flere kryss mulig. Skoleledere grunnskole, etter skolestørrelse. Prosent.....	44
Tabell 5.5 «Hvilket eller hvilke programmer planlegger dere å bruke ved deres skole?» Flere kryss mulig. Skoleledere videregående. Prosent og antall.....	45
Tabell 5.6 Bruker skoler i din kommune/ fylkeskommune programmer i dag? Skoleeiere kommune og fylkeskommune. Prosent	46
Tabell 5.7 Har skoler i din kommune/ fylkeskommune planlagt å bruke slike programmer de nærmeste årene? Skoleeier kommune og fylkeskommune. Prosent.....	47
Tabell 5.8 Hvilket eller hvilke programmer har skoler i din kommune/ fylkeskommune planlagt å bruke? Prosent og antall	47
Tabell 6.1 Opplevelse av kompetansen til ansatte ved skolen, i kommunen og i fylkeskommunen, totalt (N=685). 2019 (2017)	50
Tabell 7.1 «Har skolen beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skolestørrelse	61
Tabell 7.2 «Har skolen utarbeidet eller forbedret sine beredskapsplaner for alvorlige skolehendelser de siste tre skoleårene, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi? Etter skoletype.....	62
Tabell 7.3 «Har skolen planlagt å utarbeide beredskapsplaner i løpet av skoleåret 2019-2020, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi?», antall svar etter skoletype	64
Tabell 7.4 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», etter skoletype	65
Tabell 7.5. «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», skoleledere i grunnskolen etter kommunestørrelse.....	65
Tabell 7.6 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», etter landsdel	66
Tabell 7.7 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», etter skoletype.....	67
Tabell 7.8 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», etter landsdel	67
Tabell 7.9 «I hvilken grad synes du veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider gir nyttig informasjon?», etter skoletype	68

Tabell 8.1 «Kjenner du til at Udir er på sosiale medier (for eksempel Facebook, Twitter og Instagram)?» Skoleleder grunnskole og videregående	71
Tabell 8.2 «Følger du Udir på sosiale medier (Facebook, Twitter og/eller Instagram)?» Skoleleder grunnskole og videregående.....	72
Tabell 8.3. «Følger du Udir på sosiale medier?» Etter landsdel.....	72
Tabell 8.4 «I hvilken grad opplever du innholdet fra Udir på sosiale medier er nyttig for ditt arbeid i skolen?» Etter landsdel.....	73
Tabell 8.5 «Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen?» Respondenttype. Prosent.....	75
Tabell 8.6 «Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen?» Skoleledere grunnskole, kommunestørrelse. Prosent.....	76
Tabell 8.7 Har du som skoleleder videresendt eller delt innhold fra Udirs sosiale medier til lærerne på skolen? Etter landsdel, prosent.....	76
Tabell 8.8 «Har du sett tilbud om videreutdanning fra Udir på sosiale medier?»	77
Tabell 8.9 «Har du sett tilbud om videreutdanning fra Udir på sosiale medier?» Etter kommunestørrelse	77
Tabell 9.1 «Har skolene i kommunen samme system for fraværsregistrering?» Skoleeier kommune. Etter kommunestørrelse og totalt. Prosent.....	79
Tabell 9.2 «Har skolene i kommunen samme system for fraværsregistrering?» Skoleeier kommune. Etter landsdel. Prosent	80
Tabell 9.3 «Har skolene i kommunen samme system for oppfølging av fravær?» Skoleeier kommune. Etter kommunestørrelse og totalt. Prosent.....	80
Tabell 9.4 «Har skolene i kommunen samme system for oppfølging av fravær?» Skoleeier kommune. Etter landsdel. Prosent.....	81
Tabell 10.1 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleeier kommune, totalt og etter kommunestørrelse. Prosent	91
Tabell 10.2 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer at SFO er en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleeier kommune, totalt og etter kommunestørrelse. Prosent	92
Tabell 10.3 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent	93
Tabell 10.4 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleleder grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent.....	99
Tabell 10.5 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, totalt og etter skolestørrelse. Prosent.....	101

Tabell 10.6 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Totalt, skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole. Prosent.....	105
Tabell 10.7 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole. Prosent.....	107
Tabell 11.1 «Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen innvilget de siste fem årene?» Skoleeier kommune.....	111
Tabell 11.2 Antall innvilgete søknader om utsatt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler	111
Tabell 11.3 «Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen innvilget de siste 5 årene?» Innbyggertall	112
Tabell 11.4 Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen avslått de siste fem årene? Skoleeier kommune	112
Tabell 11.5 Antall avslåtte søknader om utsatt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler	113
Tabell 11.6 Hvor mange søknader om utsatt skolestart har kommunen avslått de siste 5 årene? Etter innbyggertall.....	113
Tabell 11.7. «Hvor mange vedtak om utsatt skolestart har kommunen fattet de siste fem årene uten at foreldrene har søkt om det? Det vil si at kommunen tok initiativ og innhentet sakkyndig vurdering og samtykke.».....	114
Tabell 11.8 Hvor mange søknader om fremskutt skolestart har kommunen innvilget de siste fem årene? Skoleeier kommune	114
Tabell 11.9 Antall innvilgete søknader om fremskutt skolestart. Skoleeier kommune, landsdeler	114
Tabell 11.10 «Hvor mange søknader om fremskutt skolestart har kommunen innvilget de siste 5 årene? Etter innbyggertall	115
Tabell 11.11 «Hvor mange vedtak om fremskutt skolestart har kommunen fattet de siste fem årene uten at foreldrene har søkt om det? Det vil si at kommunen tok initiativ og innhentet sakkyndig vurdering og samtykke.».....	115
Tabell 3.11 Vedlegg 1. Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i norsk, matematikk og engelsk? Fordelt etter planer i kommunen/skolen for å nå undervisningskompetanse.	128
Tabell 3.12 Vedlegg 2. Prioritering av ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen. Fordelt etter planer i kommunen/skolen for å nå undervisningskompetanse.....	129

Figuroversikt

Figur 2.1 Inviterte kommuner, grunnskoler og videregående skoler høsten 2018.....	10
Figur 2.2 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke.....	13
Figur 2.3 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke	15
Figur 2.4 Svarprosent videregående skoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke.....	18
Figur 3.1 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i norsk?» Etter landsdel.....	26
Figur 3.2 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i matematikk?» Etter landsdel.....	27
Figur 3.3 «Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i engelsk?» Etter landsdel.....	27
Figur 3.4 «I hvilken grad involveres tillitsvalgte i arbeidet med kompetanseplanene?» Etter landsdel.....	31
Figur 3.5 «I hvilken grad involveres alle lærere i arbeidet med planene» Etter landsdel	32
Figur 4.1 Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune, etter kommunestørrelse.....	35
Figur 4.2 «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, skoleeiere i kommune og fylkeskommune, etter landsdel.....	35
Figur 4.3 «Har skoleeier brukt skolebidragsindikatorerne i sin dialog med skoleledere?» Skoleledere i grunnskolen og videregående skole, etter skoletype	36
Figur 4.4 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorerne er nyttige for styring av skolene?» Skoleeiere i kommunen, etter kommunestørrelse.....	37

Figur 4.5 «I hvilken grad opplever skoleeier at skolebidragsindikatorerne er nyttige for styring av skolene?» Skoleeiere kommune og fylkeskommune, etter landsdel.....	38
Figur 4.6. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole, etter kommunestørrelse.....	39
Figur 4.7. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere grunnskole, etter landsdel.....	40
Figur 4.8. «I hvilken grad opplever du som skoleleder at skolebidragsindikatorerne er nyttige for lokal kvalitetsutvikling?» Skoleledere, etter skoletype.....	40
Figur 6.1 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent.....	51
Figur 6.2 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta elevens rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, kommunestørrelser og landsdeler, 2019. Prosent.....	52
Figur 6.3 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent.....	53
Figur 6.4 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket for arbeid med skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, etter kommunestørrelse og landsdel, 2019. Prosent.....	54
Figur 6.5 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hva som er lovlige, egnede og tilstrekkelige tiltak i arbeidet mot mobbing?» Skoleledere og skoleeiere, 2019 og 2017. Prosent.....	55
Figur 6.6 «I hvilken grad opplever du at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hva som er lovlige, egnede og tilstrekkelige tiltak i arbeidet mot mobbing?» Skoleledere og skoleeiere etter landsdel og kommunestørrelse, 2019. Prosent.....	56
Figur 6.7 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2019. Prosent.....	57
Figur 6.8 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Skoleledere og skoleeiere, 2017. Prosent.....	57

Figur 6.9 «I hvilken grad har din(e) skole(r) etablert samarbeidsnettverk med andre lokale etater og tjenester i kommunen for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø?» Landsdel og kommunestørrelse. Prosent.....	58
Figur 7.1 «Har skolen beredskapsplaner for å dekke alvorlige skolehendelser?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)	61
Figur 7.2 «Har skolen utarbeidet eller forbedret sine beredskapsplaner for alvorlige skolehendelser de siste tre skoleårene, enten alene eller i samarbeid med skoleeier og/eller lokalt politi? Andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)	63
Figur 7.3 «Har skolen holdt beredskapsøvelser i løpet av de tre siste skoleårene (2016-2017, 2017-2018 og/eller 2018-2019)?», skoleledere i grunnskolen og videregående 2017, 2018 og 2019	66
Figur 7.4 «Kjenner du til veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider?», andel skoleledere som svarer «ja» etter skoletype (2017-2019)	68
Figur 7.5 «I hvilken grad synes du veiledningene i beredskapsplanlegging på Utdanningsdirektoratets nettsider gir nyttig informasjon?», andel skoleledere (2017-2019)	69
Figur 8.1 «I hvilken grad opplever du innholdet fra Udir på sosiale medier er nyttig for ditt arbeid i skolen?» Skoleleder grunnskole og videregående skole. Prosent	73
Figur 8.2 «Er det noen temaer du som skoleleder mener egner seg spesielt godt på sosiale medier?» Skoleleder grunnskole og videregående, prosent.....	74
Figur 8.3 «Er det noen temaer du som skoleleder mener egner seg spesielt godt på sosiale medier?» Etter landsdel, prosent.....	75
Figur 9.1 «Har skolen rutiner eller systemer for å følge opp elevers fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent.....	82
Figur 9.2 «Har skoleeier lagt føringer eller utarbeidet retningslinjer for oppfølging av elevers fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent.....	82
Figur 9.3 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole. Prosent.....	83
Figur 9.4 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent.....	84
Figur 9.5 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å ivareta elever som kommer tilbake etter lengre tids fravær?» Skoleledere grunnskole etter landsdel. Prosent.....	85

Figur 9.6 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å for å følge opp elever som har høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole. (N=497). Prosent.....	85
Figur 9.7 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent.....	86
Figur 9.8 «Har skolen/skoleeier særlige rutiner for å følge opp elever med høyt sporadisk fravær?» Skoleledere grunnskole etter landsdel. Prosent.....	87
Figur 9.9 «Har skolen et system eller rutiner for å koble på andre ressurspersoner/yrkesgrupper ved høyt fravær?» Skoleledere grunnskole totalt, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent.....	88
Figur 10.1 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleeier kommune etter landsdel. Prosent.....	91
Figur 10.2 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer at SFO er en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleeier kommune, etter landsdel. Prosent.....	92
Figur 10.3 «Er det etablert felles møteplasser for lærere i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, etter kommunestørrelse og landsdel. Prosent.....	94
Figur 10.4 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole. (N=320). Prosent.....	95
Figur 10.5 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole etter skolestørrelse. Prosent.....	96
Figur 10.6 «Hvilke aktiviteter inngår i møteplassene mellom lærere i barnehagen og skole?» Flere kryss mulig. Skoleleder grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent.....	98
Figur 10.7 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleleder grunnskole, etter kommunestørrelse. Prosent.....	99
Figur 10.8 «Er SFO en del av møteplassene mellom skole og barnehage?» Skoleleder grunnskole, etter landsdel for 2016 og 2019. Prosent.....	100
Figur 10.9 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, kommunestørrelse, landsdel. Prosent	101
Figur 10.10 «Er det utarbeidet rutiner/planer som sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole?» Skoleleder grunnskole, etter landsdel. 2016 og 2019. Prosent	102

Figur 10.11 «Hva er det fra skolens synspunkt viktigst at barnehagen har forberedt barna på for at de skal få en god og trygg start i skolen?» Tre kryss mulig. Skoleleder grunnskole. (N=508). Prosent.....	103
Figur 10.12 «Hva er det fra skolens synspunkt viktigst at barnehagen har forberedt barna på for at de skal få en god og trygg start i skolen?» Tre kryss mulig. Skoleleder grunnskole. (N=508). Prosent.....	104
Figur 10.13 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Skoleleder grunnskole, etter skolestørrelse og kommunestørrelse. Prosent.....	105
Figur 10.14 «Besøker skolestarterne også SFO i forbindelse med skolebesøksdagen?» Skoleleder grunnskole, etter skolestørrelse og kommunestørrelse. Prosent	106
Figur 10.15 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole etter kommunestørrelse. Prosent.....	107
Figur 10.16 «Har ny lovregulering ført til endring av praksis for tilrettelegging av overgangen og sammenhengen mellom barnehagen og skolen?» Skoleeier kommune og skoleleder i grunnskole samlet, etter landsdel. Prosent.....	108

12 Vedlegg

12.1 Vedlegg 1

Spørsmålet om hvor realistisk kommunen/skolen vurderer å komme i mål med kompetansekravene til 2025 i norsk, matematikk og engelsk ble gitt til alle skoleiere og skoleledere (se tabell 3.7). I tabell 3.11 under vises svarene om oppfylt kompetansekrav fordelt på hvorvidt kommunen/skolen har en plan for kravet om undervisningskompetanse (se tabell 3.1).

Tabell 3.11 Vedlegg 1. Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i norsk, matematikk og engelsk? Fordelt etter planer i kommunen/skolen for å nå undervisningskompetanse.

		Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?		
		Ja	Delvis	Nei
Hvor realistisk vurderer kommunen/skolen å komme i mål til 2025 i følgende fag:		%	%	%
Norsk	Svært realistisk	76	50	48
	Ganske realistisk	23	43	22
	Mindre realistisk	1	7	26
	Ikke realistisk	0	0	4
Matematikk	Svært realistisk	72	47	48
	Ganske realistisk	26	45	22
	Mindre realistisk	2	8	22
	Ikke realistisk	0	0	8
Engelsk	Svært realistisk	63	33	39
	Ganske realistisk	31	50	27
	Mindre realistisk	6	17	31
	Ikke realistisk	0	0	3
Total N		357	206	26

12.2 Vedlegg 2

Spørsmålet om hvordan ulike grupper lærere prioriteres i kompetanseplanene ble gitt til alle skoleeiere og skoleledere (tabell 3.8). I tabell 3.12 vises prioriteringer fordelt på hvorvidt kommunen/skolen har en plan for kravet om undervisningskompetanse eller ikke (tabell 3.1).

Tabell 3.12 Vedlegg 2. Prioritering av ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen. Fordelt etter planer i kommunen/skolen for å nå undervisningskompetanse.

		Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?		
		Ja	Delvis	Nei
Lærere som underviser i engelsk	Høyt prioritert	86	84	85
	Ingen spesiell prioritet	13	14	11
	Lavt prioritert	1	2	4
	Ikke prioritert	0	0	0
Total N		351	206	26
Lærere som underviser i norsk	Høyt prioritert	80	70	70
	Ingen spesiell prioritet	17	28	27
	Lavt prioritert	2	2	4
	Ikke prioritert	1	0	0
Total N		347	206	26
Lærere som underviser i matematikk	Høyt prioritert	85	80	60
	Ingen spesiell prioritet	13	18	40
	Lavt prioritert	2	1	0
	Ikke prioritert	1	1	0
Total N		348	206	25
Unge/ Relativt nyutdannede	Høyt prioritert	28	18	27
	Ingen spesiell prioritet	64	70	68
	Lavt prioritert	6	9	5
	Ikke prioritert	2	3	0
Total N		325	191	22
Eldre lærere	Høyt prioritert	18	14	9
	Ingen spesiell prioritet	68	68	55
	Lavt prioritert	11	14	18
	Ikke prioritert	4	4	18
Total N		330	190	22

Har kommunen/skolen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025 i grunnskolen?				
Midlertidig ansatte lærere/ vikarer	Høyt prioritert	3	3	5
	Ingen spesiell prioritet	22	21	9
	Lavt prioritert	21	24	18
	Ikke prioritert	54	52	68
Total N		318	190	22

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no